

Media-alan ja kuvallisen ilmaisun perustutkinto

Media-alan ja kuvallisen ilmaisun perustutkinto

Tutkinnon suorittaneen osaaminen

Media-alan ja kuvallisen ilmaisun perustutkinnon suorittaneella on valmiudet toimia media-alan ja kuvallisen ilmaisun monipuolisissa työtehtävissä. Tutkinnon suorittanut tuntee media-alan toimintaympäristöä ja omaa valmiudet tehdä monipuolisia työtehtäviä erilaisissa työympäristöissä. Media-alalla ja kuvallisen ilmaisun alalla tarvitaan sekä ammatillisia moniosaajia että erityisosaajia. Perustutkinnon suorittanut on lähtökohtaisesti laaja-alainen oman osaamisalueen osaaja, mutta valmiudet voivat kohdentua myös johonkin oman osaamisalan erityiseen osa-alueeseen.

Audiovisuaalisen viestinnän osaamisalan suorittanut tuntee media-alan toimintaympäristön, osaa toimia audiovisuaalisissa tuotannoissa, osaa mediamateriaalien valmistuksen sekä valitsemiensa valinnaisten tutkinnon osien erityisalueiden tiedot ja taidot. Hän osaa soveltaa oppimiaan tietoja ja taitoja muuttuvissa työtilanteissa ja osaa toimia monipuolisesti media-alan ja kuvallisen ilmaisun erilaisissa työtehtävissä. Tutkintonimikkeenä on Mediapalvelujen toteuttaja.

Julkaisutuotannon osaamisalan suorittanut tuntee media-alan toimintaympäristön, hallitsee julkaisutuotannoissa toimimisen, osaa mediamateriaalien valmistuksen sekä valitsemiensa valinnaisten tutkinnon osien erityisalueiden tiedot ja taidot. Hän osaa soveltaa oppimiaan tietoja ja taitoja muuttuvissa työtilanteissa ja osaa toimia monipuolisesti media-alan ja kuvallisen ilmaisun erilaisissa työtehtävissä. Tutkintonimikkeenä on Mediapalvelujen toteuttaja.

Painoviestinnän osaamisalan suorittanut tuntee media-alan toimintaympäristön, hallitsee painotuotannoissa toimimisen sekä valitsemiensa valinnaisten tutkinnon osien erityisalueiden tiedot ja taidot. Hän osaa soveltaa oppimiaan tietoja ja taitoja muuttuvissa työtilanteissa ja osaa toimia monipuolisesti media-alan ja kuvallisen ilmaisun erilaisissa työtehtävissä. Tutkintonimikkeenä on Mediapalvelujen toteuttaja.

Kuvallisen ilmaisun osaamisalan suorittanut tuntee media-alan toimintaympäristön, osaa valintansa mukaan joko graafisen suunnittelun toteuttamisen, kuvataiteen materiaalien ja menetelmien käytön tai valokuvatuotannon ja rakennetun valokuvan toteuttamisen sekä valitsemiensa valinnaisten tutkinnon osien erityisalueiden tiedot ja taidot. Hän osaa soveltaa oppimiaan tietoja ja taitoja muuttuvissa työtilanteissa ja osaa toimia monipuolisesti media-alan ja kuvallisen ilmaisun erilaisissa työtehtävissä. Tutkintonimikkeenä on Kuvallisen ilmaisun toteuttaja.

Pelituotannon osaamisalan suorittanut tuntee media-alan toimintaympäristön, osaa toimia pelituotannossa sekä valitsemiensa valinnaisten tutkinnon osien erityisalueiden tiedot ja taidot. Hän osaa soveltaa oppimiaan tietoja ja taitoja muuttuvissa työtilanteissa ja osaa toimia monipuolisesti media-alan ja kuvallisen ilmaisun erilaisissa työtehtävissä. Tutkintonimikkeenä on Pelituotannon toteuttaja.

Työtehtäviä, joissa tutkinnon suorittanut voi toimia

Media-alan ja kuvallisen ilmaisun perustutkinnon suorittanut voi toimia julkisen sektorin, yritysten, mediayhteisöjen tai muiden toimijoiden palveluksessa tai itsenäisenä yrittäjänä tai ammatinharjoittajana.

Media-alan perustutkinnon suorittanut henkilö pystyy kehittämään ammatillisia taitojaan ja työsuorituksiaan. Hän osaa soveltaa oppimiaan tietoja ja taitoja muuttuvissa työtilanteissa ja osaa toimia monipuolisesti erilaisissa audiovisuaalisen viestinnän, julkaisutuotannon, painoviestinnän, kuvallisen ilmaisun ja pelituotannon työtehtävissä.

Perusteen nimi	Media-alan ja kuvallisen ilmaisun perustutkinto
Määräyksen diaarinumero	OPH-7823-2025
Korvattavat määräykset	OPH-3424-2023
Koulutukset	Media-alan ja kuvallisen ilmaisun perustutkinto (321604)
Osaamisalat	Kuvallisen ilmaisun osaamisala (1738) Painoviestinnän osaamisala (1739) Audiovisuaalisen viestinnän osaamisala (1736) Julkaisutuotannon osaamisala (1737) Pelituotannon osaamisala (1009)
Tutkintonimikkeet	Pelituotannon toteuttaja (10100) Mediapalvelujen toteuttaja (10152) Mediapalvelujen toteuttaja (10152) Mediapalvelujen toteuttaja (10152) Kuvallisen ilmaisun toteuttaja (10214)
Voimaantulo	01.08.2026
Pdf luotu	30.01.2026

Sisältö

1. Tutkinnon muodostuminen.	1
2. Tutkinnon osat.	6
2.1. Media-alalla toimiminen, 25 osp (107181).	6
2.2. Audiovisuaalisessa tuotannossa toimiminen, 15 osp (107182).	8
2.3. Mediamateriaalien tekeminen, 15 osp (107183).	9
2.4. Julkaisutuotannossa toimiminen, 15 osp (107184).	12
2.5. Painotuotannossa toimiminen, 30 osp (107185).	13
2.6. Graafisen suunnittelun toteuttaminen, 30 osp (107186).	16
2.7. Kuvataiteen materiaalien ja menetelmien käyttö, 30 osp (107187). . .	18
2.8. Valokuvatuotannon toteuttaminen, 15 osp (107188).	20
2.9. Rakennetun valokuvan toteuttaminen, 15 osp (107189).	22
2.10. Pelituotannossa toimiminen, 30 osp (107190).	23
2.11. 2D-grafiikan toteuttaminen, 15 osp (107191).	25
2.12. Animaatiotuotannossa toimiminen, 15 osp (107192).	28
2.13. Animoinnin ja liikegrafiikan toteuttaminen, 15 osp (107193).	30
2.14. Dokumentaarisen tuotannon toteuttaminen, 15 osp (107194).	32
2.15. Elokuva- ja draamatuotannossa toimiminen, 15 osp (107195).	34
2.16. Graafisen muotoilun tuotesuunnittelu, 15 osp (107196).	36
2.17. Graafisen muotoilun tuotteistaminen, 15 osp (107197).	38
2.18. Havainnointi ja kuvallisen ilmaisun toteuttaminen, 15 osp (107198).	40
2.19. Havainnosta piirtäminen, 15 osp (107199).	41
2.20. Julkaisugrafiikan toteuttaminen, 30 osp (107200).	44
2.21. Konseptitaiteen toteuttaminen, 15 osp (107201).	45
2.22. Kuvajournalistinen työskentely, 15 osp (107202).	47
2.23. Kuvan rakentaminen, 15 osp (107203).	49
2.24. Kuvankäsittely, 15 osp (107204).	51
2.25. Kuvanveistäminen, 15 osp (107323).	53
2.26. Maalaustaiteen toteuttaminen, 15 osp (107206).	55
2.27. Mainos- ja ajoneuvoteippauksen toteuttaminen, 15 osp (107207). . .	58
2.28. Markkinointikampanjan visuaalinen suunnittelu ja toteuttaminen, 15 osp (107208).	60
2.29. Media-alalla työskentely, 30 osp (107209).	61
2.30. Media-alan 3D-mallintaminen, 15 osp (107210).	63
2.31. Media-alan 3D-tulostaminen, 15 osp (107211).	65

2.32. Media-alan tai kuvallisen ilmaisun ammatinharjoittajana toimiminen, 15 osp (107212).	68
2.33. Media-alan äänituotannossa toimiminen, 30 osp (107213).	70
2.34. Media-alan äänityössä toimiminen, 15 osp (107214).	72
2.35. Mediamateriaalien tuottaminen markkinointiin, 15 osp (107215).	74
2.36. Mediataiteen toteuttaminen, 15 osp (107216).	75
2.37. Monikameratuotannossa toimiminen, 15 osp (107217).	78
2.38. Painaminen ja tulostaminen, 15 osp (107218).	79
2.39. Painamista edeltävien työvaiheiden toteuttaminen, 15 osp (107219).	82
2.40. Painotuotantolaitteiden huolto, 15 osp (107220).	83
2.41. Painotuotteiden painaminen, 15 osp (107221).	85
2.42. Painotuotteiden tulostaminen, 15 osp (107222).	87
2.43. Painotuotteiden viimeistely, 15 osp (107223).	89
2.44. Pakkaustuotannossa toimiminen, 15 osp (107224).	92
2.45. Pelituotteen tekeminen, 30 osp (107225).	93
2.46. Pienpainotuotteiden viimeistely, 15 osp (107226).	95
2.47. Studiovalokuvauksen toteuttaminen, 15 osp (107227).	98
2.48. Taidegrafiikan toteuttaminen, 15 osp (107228).	99
2.49. Tallennetuotannossa työskentely, 30 osp (107229).	102
2.50. Tapahtuma- ja saliaänen tuottaminen, 15 osp (107230).	104
2.51. Tapahtumatekniikan rakentaminen, 15 osp (107231).	106
2.52. Tapahtumatuotannossa toimiminen, 30 osp (107232).	108
2.53. Tehostetuotannossa työskentely, 15 osp (107233).	110
2.54. Teos- tai tuotekokonaisuuden toteuttaminen ja esille asettaminen, 15 osp (107234).	112
2.55. Tila-aikataiteen toteuttaminen, 15 osp (107235).	113
2.56. Valaisutuotannossa toimiminen, 15 osp (107236).	116
2.57. Valokuvaa ja liikkuvaa kuvaa yhdistävän tuotannon toteuttaminen, 15 osp (107237).	118
2.58. Valokuvataiteen toteuttaminen ja esille asettaminen, 15 osp (107238).	120
2.59. Verkkajulkaisutuotannon toteuttaminen, 30 osp (107239).	122
2.60. Verkkosivuston tekeminen, 15 osp (107240).	123
2.61. Videon esituotannossa toimiminen, 15 osp (107241).	126
2.62. Videon jälkituotannossa toimiminen, 15 osp (107242).	128
2.63. Videotuotannossa toimiminen, 15 osp (107243).	129
2.64. Yhteisötaiteen toteuttaminen, 15 osp (107244).	131
2.65. Huippuosajana toimiminen, 15 osp (108350).	133

2.66. Ilmastovastuullinen toiminta, 15 osp (108349).	136
2.67. Kansainvälisessä työympäristössä toimiminen, 15 osp (106734). .	137
2.68. Työpaikkaohjaajaksi valmentautuminen, 5 osp (106731).	139
2.69. Yritystoiminnan suunnittelu, 15 osp (106732).	141
2.70. Yrityksessä toimiminen, 15 osp (106733).	143
2.71. Viestintä- ja vuorovaikutusosaaminen, 11 osp (108357).	145
2.72. Matemaattis-luonnontieteellinen osaaminen, 6 osp (108356).	167
2.73. Yhteiskunta- ja työelämäosaaminen, 9 osp (108358).	171
3. Audiovisuaalisen viestinnän osaamisala.	183
4. Julkaisutuotannon osaamisala.	184
5. Painoviestinnän osaamisala.	185
6. Kuvallisen ilmaisun osaamisala.	186
7. Pelituotannon osaamisala.	187
8. Liite 1. Arvoperusta.	188
9. Liite 2. Luvat ja pätevyydet.	189

1. Tutkinnon muodostuminen

Ammatillinen perustutkinto muodostuu 180 osaamispisteestä. Ammatillisissa perustutkinnoissa on ammatillisia tutkinnon osia (145 osp) ja yhteisiä tutkinnon osia (35 osp). Yhteiset tutkinnon osat ovat: viestintä- ja vuorovaikutusosaaminen, matemaattis-luonnontieteellinen osaaminen ja yhteiskunta- ja työelämäosaaminen.

Media-alan ja kuvallisen ilmaisun perustutkinto sisältää viisi osaamisalaa:

- audiovisuaalisen viestinnän osaamisala
- julkaisutuotannon osaamisala
- painoviestinnän osaamisala
- kuvallisen ilmaisun osaamisala
- pelituotannon osaamisala.

Tutkintonimikkeinä ovat Mediapalvelujen toteuttaja, Kuvallisen ilmaisun toteuttaja ja Pelituotannon toteuttaja.

AMMATILLISET TUTKINNON OSAT 145 OSP	
Pakolliset tutkinnon osat 25 osp	
Media-alalla toimiminen, 25 osp	
Audiovisuaalisen viestinnän osaamisala 30 osp	
Mediapalvelujen toteuttaja 30 osp	
Pakolliset tutkinnon osat 30 osp	
Audiovisuaalisessa tuotannossa toimiminen, 15 osp	
Mediamateriaalien tekeminen, 15 osp	
Julkaisutuotannon osaamisala 30 osp	
Mediapalvelujen toteuttaja 30 osp	
Pakolliset tutkinnon osat 30 osp	
Julkaisutuotannossa toimiminen, 15 osp	
Mediamateriaalien tekeminen, 15 osp	
Painoviestinnän osaamisala 30 osp	
Mediapalvelujen toteuttaja 30 osp	
Pakolliset tutkinnon osat 30 osp	
Painotuotannossa toimiminen, 30 osp	
Kuvallisen ilmaisun osaamisala 30 osp	
Kuvallisen ilmaisun toteuttaja 30 osp	
Valinnaiset tutkinnon osat 30 osp	
Graafisen suunnittelun toteuttaminen, 30 osp	
Kuvataiteen materiaalien ja menetelmien käyttö, 30 osp	
Valokuvatuotannon toteuttaminen, 15 osp	
Rakennetun valokuvan toteuttaminen, 15 osp	
Pelituotannon osaamisala 30 osp	
Pelituotannon toteuttaja 30 osp	
Pakolliset tutkinnon osat 30 osp	
Pelituotannossa toimiminen, 30 osp	
Valinnaiset tutkinnon osat 90 osp	
2D-grafiikan toteuttaminen, 15 osp	
Animaatiotuotannossa toimiminen, 15 osp	
Animoinnin ja liikegrafiikan toteuttaminen, 15 osp	
Audiovisuaalisessa tuotannossa toimiminen, 15 osp	
Dokumentaarisesta tuotannosta toteuttaminen, 15 osp	
Elokuva- ja draamatuotannossa toimiminen, 15 osp	
Graafisen muotoilun tuotesuunnittelu, 15 osp	
Graafisen muotoilun tuotteistaminen, 15 osp	
Graafisen suunnittelun toteuttaminen, 30 osp	

Havainnointi ja kuvallisen ilmaisun toteuttaminen, 15 osp
Havainnosta piirtäminen, 15 osp
Julkaisugrafiikan toteuttaminen, 30 osp
Julkaisutuotannossa toimiminen, 15 osp
Konseptitaiteen toteuttaminen, 15 osp
Kuvajournalistinen työskentely, 15 osp
Kuvan rakentaminen, 15 osp
Kuvankäsittely, 15 osp
Kuvanveistäminen, 15 osp
Kuvataiteen materiaalien ja menetelmien käyttö, 30 osp
Maalaustaiteen toteuttaminen, 15 osp
Mainos- ja ajoneuvoteippauksen toteuttaminen, 15 osp
Markkinointikampanjan visuaalinen suunnittelu ja toteuttaminen, 15 osp
Media-alalla työskentely, 30 osp
Media-alan 3D-mallintaminen, 15 osp
Media-alan 3D-tulostaminen, 15 osp
Media-alan tai kuvallisen ilmaisun ammatinharjoittajana toimiminen, 15 osp
Media-alan äänituotannossa toimiminen, 30 osp
Media-alan äänityössä toimiminen, 15 osp
Mediamateriaalien tekeminen, 15 osp
Mediamateriaalien tuottaminen markkinointiin, 15 osp
Mediataiteen toteuttaminen, 15 osp
Monikameratuotannossa toimiminen, 15 osp
Painaminen ja tulostaminen, 15 osp
Painamista edeltävien työvaiheiden toteuttaminen, 15 osp
Painotuotannossa toimiminen, 30 osp
Painotuotantolaitteiden huolto, 15 osp
Painotuotteiden painaminen, 15 osp
Painotuotteiden tulostaminen, 15 osp
Painotuotteiden viimeistely, 15 osp
Pakkaustuotannossa toimiminen, 15 osp
Pelituotannossa toimiminen, 30 osp
Pelituotteen tekeminen, 30 osp
Pienpainotuotteiden viimeistely, 15 osp
Rakennetun valokuvan toteuttaminen, 15 osp
Studiovalokuvauksen toteuttaminen, 15 osp
Taidegrafiikan toteuttaminen, 15 osp
Tallennetuotannossa työskentely, 30 osp

Tapahtuma- ja saliäänien tuottaminen, 15 osp
Tapahtumatekniikan rakentaminen, 15 osp
Tapahtumatuotannossa toimiminen, 30 osp
Tehostetuotannossa työskentely, 15 osp
Teos- tai tuotekokonaisuuden toteuttaminen ja esille asettaminen, 15 osp
Tila-aikataiteen toteuttaminen, 15 osp
Valaisutuotannossa toimiminen, 15 osp
Valokuvaa ja liikkuvaa kuvaa yhdistävän tuotannon toteuttaminen, 15 osp
Valokuvataiteen toteuttaminen ja esille asettaminen, 15 osp
Valokuvatuotannon toteuttaminen, 15 osp
Verkojulkaisutuotannon toteuttaminen, 30 osp
Verkkosivuston tekeminen, 15 osp
Videon esituotannossa toimiminen, 15 osp
Videon jälkituotannossa toimiminen, 15 osp
Videotuotannossa toimiminen, 15 osp
Yhteisötaiteen toteuttaminen, 15 osp
Ilmastovastuullinen toiminta, 15 osp
Huippuosaajana toimiminen, 15 osp
Kansainvälisessä työympäristössä toimiminen, 15 osp
Työpaikkaohjaajaksi valmentautuminen, 5 osp
Yritystoiminnan suunnittelu, 15 osp
Yrityksessä toimiminen, 15 osp
Paikallisiin ammattitaitovaatimuksiin perustuva tutkinnon osa 5-15 osp Tutkinnon osa tai osat sisältävät työelämän paikallisten tarpeiden mukaista tutkintoon tai ammattialaan liittyvää osaamista, joka soveltuu useamman kuin yhden työpaikan tarpeisiin. Koulutuksen järjestäjä nimeää tutkinnon osan työelämän toimintakokonaisuuden pohjalta ja määrittää sille laajuuden osaamispisteinä. Koulutuksen järjestäjä määrittelee ammattitaitovaatimukset ja osaamisen arvioinnin vastaavasti kuin muissa ammatillisissa tutkinnon osissa.
Tutkinnon osa tai osia toisesta ammatillisesta perustutkinnosta, ammattitutkinnosta tai erikoisammattitutkinnosta 5-15 osp Tutkintoon voi valita tutkinnon perusteissa määritellyn ammatillisen tutkinnon osan tai osia voimassa olevista toisen ammatillisen perustutkinnon, ammattitutkinnon tai erikoisammattitutkinnon perusteista.
Korkeakouluopinnot 5-15 osp Tutkinnon osa sisältää tutkintoon liittyvää ammatillista osaamista tukevia korkeakouluopintoja.
Yhteisten tutkinnon osien osa-alueita, lukio-opintoja tai muita jatko-opintovalmiuksia tukevia opintoja 1-25 osp
YHTEISET TUTKINNON OSAT 35 OSP
Viestintä- ja vuorovaikutusosaaminen, 11 osp

Matemaattis-luonnontieteellinen osaaminen, 6 osp
Yhteiskunta- ja työelämäosaaminen, 9 osp
Yhteisten tutkinnon osien valinnaiset osaamistavoitteet 9 osp Yhteisiin tutkinnon osiin tulee sisältyä valinnaisia osaamistavoitteita opiskelijan valitsemasta yhdestä tai useammasta yhteisestä tutkinnon osasta ja tutkinnon osan osa-alueelta tai osa-alueilta siten, että yhteisten tutkinnon osien 35 osaamispisteen laajuus täyttyy. Valinnaiset osaamistavoitteet voivat olla: - tutkinnon perusteissa määrättyjä kolmen osaamispisteen laajuisia valinnaisten osaamistavoitteiden kokonaisuuksia, ja/tai - koulutuksen järjestäjän päättämiä 1-9 osaamispisteen laajuisia valinnaisten osaamistavoitteiden kokonaisuuksia, jotka tukevat kyseisen tutkinnon osan ja sen osa-alueiden tutkinnon perusteissa määrättyjä tavoitteita. Lisäksi valinnaisiin osaamistavoitteisiin voidaan sisällyttää opiskelijan aiemmin hankkimaa osaamista, joka tukee kyseisen tutkinnon osan ja sen osa-alueiden tutkinnon perusteissa määrättyjä osaamistavoitteita.

2. Tutkinnon osat

2.1. Media-alalla toimiminen, 25 osp (107181)

Ammattitaitovaatimukset

Media-alan ja kuvallisen ilmaisun toimintaympäristön tunteminen

Opiskelija

- tuntee media-alan ja kuvallisen ilmaisun toimintaympäristöjä, yrityksiä ja toimijoita
- tuntee erilaisia media-alaan ja kuvalliseen ilmaisuun liittyviä toimenkuvia ja työtehtäviä
- tuntee mediamateriaalien käyttötarkoituksia
- ymmärtää journalistisen ja markkinointiviestinnän eroja
- tuntee keskeisimpiä viestinnän ilmaisukeinoja sekä yleisiä periaatteita
- tuntee yleisimpien julkaisukanavien vaatimuksia ja mahdollisuuksia
- ymmärtää tilaajalähtöiseen tuotantoprosessiin vaikuttavia tekijöitä

Media-alan ja kuvallisen ilmaisun työtehtävissä toimiminen

Opiskelija

- suunnittelee ja valmistaa mediamateriaaleja eri käyttötarkoituksiin
- suunnittelee ja valmistaa digitaalista grafiikkaa
- kuvaa ja käsittelee valokuvia
- tallentaa ja käsittelee videokuvaa ja ääntä
- suunnittelee, toteuttaa ja tulostaa pienimuotoisen painotuotteen
- julkaisee mediamateriaalia verkkojulkaisualustalla tai digitaalisella julkaisualustalla
- julkaisee mediamateriaalia sosiaalisen median kanavilla
- kirjoittaa erilaisiin käyttötarkoituksiin ja julkaisukanaviin soveltuvaa tekstiä
- valitsee ja käyttää tarkoituksenmukaisia työmenetelmiä, materiaaleja, välineitä ja ohjelmistoja
- hyödyntää soveltuvia ilmaisukeinoja sekä huomioi typografian, sommittelun, väriopin ja kuvakerronnan yleisiä periaatteita
- suunnittelee ajankäyttöään ja noudattaa tuotannon aikatauluja työtehtävissään
- työskentelee tilaajalähtöisesti ja huomioi toimintansa vaikutukset tuotannon kulkuun ja kustannusten muodostumiseen
- toimii työryhmän jäsenenä, kommunikoi käyttäen ammattisanastoa ja perustelee ratkaisujaan
- tekee työtehtäviinsä liittyvän tiedostonhallinnan, versioinnin ja arkistoinnin
- kuvailee työnsä keskeiset vaiheet ja kokoa työnäytteitä ammatillisesta osaamisestaan

Säädösten ja ohjeiden noudattaminen

Opiskelija

- noudattaa tekijänoikeuksia luodessaan, valitessaan, käsitellessään ja julkaistessaan aineistoja
- noudattaa työtehtäviinsä vaikuttavaa lainsäädäntöä ja alan eettisiä ohjeistoja
- huomioi ammattialan kestävä kehityksen periaatteita
- ylläpitää ja edistää turvallista työskentelyä, työergonomiaa ja työssä jaksamista
- huomioi työskentelyssään tietoturvallisuuden

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	- toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti - toimii yhteistyökykyisesti - tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita - hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa - muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	- toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti - tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita - hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti - muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	- toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa - selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista - hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti - arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	- suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa - selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja - soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti - arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	- suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat - toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa - soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti - esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämis ehdotuksia - arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen - ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

Lisäksi opiskelija suorittaa työelämän edellyttämät luvat ja pätevyyydet, jotka ovat välttämättömiä ammattitaitovaatimuksissa edellytetyn osaamisen osoittamiseksi.

2.2. Audiovisuaalisessa tuotannossa toimiminen, 15 osp (107182)

Ammattitaitovaatimukset

Audiovisuaalisen tuotannon työprosessin tunteminen

Opiskelija

- tuntee audiovisuaalisen tuotannon eri vaiheet ja keskeiset työroolit
- ymmärtää audiovisuaalisen tuotannon kaluston ja ohjelmistojen toimintaperiaatteita ja käyttöä
- tuntee audiovisuaalisen kerronnan ja ilmaisun keinoja
- ymmärtää audiovisuaalisen tuotannon suunnittelun ja toteutuksen dokumentteja

Audiovisuaalisessa tuotannossa työskentely

Opiskelija

- työskentelee audiovisuaalisen tuotannon eri työrooleissa ja -tehtävissä
- valitsee ja käyttää tarkoituksenmukaisia työmenetelmiä, materiaaleja, välineitä ja ohjelmistoja
- valmistaa, tallentaa ja käyttää kuva- ja äänimateriaalia
- koostaa audiovisuaalisesta materiaalista kuva- ja äänikerronnallisen kokonaisuuden
- suunnittelee ajankäyttöään ja noudattaa tuotannon aikatauluja työtehtävissään
- työskentelee tilaajalähtöisesti ja huomioi toimintansa vaikutukset tuotannon kulkuun ja kustannusten muodostumiseen
- toimii työryhmän jäsenenä, kommunikoi käyttäen ammattisanastoa ja perustelee ratkaisujaan
- tekee työtehtäviinsä liittyvän tiedostonhallinnan, versioinnin ja arkistoinnin
- kuvailee työnsä keskeiset vaiheet ja kokoaa työnäytteitä ammatillisesta osaamisestaan

Säädösten ja ohjeiden noudattaminen

Opiskelija

- noudattaa tekijänoikeuksia luodessaan, valitessaan, käsitellessään ja julkaistessaan aineistoja
- noudattaa työtehtäviinsä vaikuttavaa lainsäädäntöä ja alan eettisiä ohjeistoja
- huomioi ammattialan kestävä kehityksen periaatteita
- ylläpitää ja edistää turvallista työskentelyä, työergonomiaa ja työssä jaksamista
- huomioi työskentelyssään tietoturvallisuuden

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	• toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti • toimii yhteistyökykyisesti • tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita • hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa • muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	• toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti • tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita • hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti • muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	• toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa • selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista • hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti • arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	• suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa • selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja • soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti • arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	• suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat • toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa • soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti • esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämis ehdotuksia • arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen • ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

Lisäksi opiskelija suorittaa työelämän edellyttämät luvat ja pätevyydet, jotka ovat välttämättömiä ammattitaitovaatimuksissa edellytetyn osaamisen osoittamiseksi.

2.3. Mediamateriaalien tekeminen, 15 osp (107183)

Ammattitaitovaatimukset

Mediamateriaalien työprosessin tunteminen

Opiskelija

- tuntee mediamateriaalien valmistamisen keskeiset työvaiheet
- ymmärtää mediamateriaalien valmistamisessa käytettävän kaluston ja ohjelmistojen keskeiset toimintaperiaatteet
- tuntee sommittelun, värin, kuvakerronnan, valaistuksen sekä typografian viestinnällisiä ja ilmaisullisia keinoja
- ymmärtää mediamateriaalien suunnittelun ja toteutuksen dokumentteja
- tuntee kuvan ja äänen tekniseen julkaisukelpoisuuteen vaikuttavia tekijöitä

Mediamateriaalien valmistaminen ja julkaisu

Opiskelija

- suunnittelee ja valmistaa mediamateriaaleja eri käyttötarkoituksiin
- kuvaa järjestelmäkameralla valokuvia ja käsittelee valokuvia
- tallentaa videokuvauksessa kuvaa ja ääntä sekä koostaa videomateriaalista kuva- ja äänikerronnallisen kokonaisuuden
- valmistaa digitaalisia graafisia elementtejä, animoi niitä ja yhdistää grafiikkaa ja typografiaa videomateriaaliin
- julkaisee reaaliaikaisesta videomateriaalia suoratoistopalvelun kautta käyttäen graafisia elementtejä
- valitsee ja käyttää tarkoituksenmukaisia työmenetelmiä, materiaaleja, välineitä ja ohjelmistoja
- käyttää esteettisesti ja viestinnällisesti tarkoituksenmukaista typografiaa, värejä, kuvia ja sommittelun keinoja
- käyttää alan yleisiä suunnitteludokumentteja työtehtäviensä edellyttämässä laajuudessa huomioiden jakelukanavan vaatimukset
- huomioi kuvan ja äänen teknisen ja ilmaisullisen julkaisukelpoisuuden
- suunnittelee ajankäyttöään ja noudattaa tuotannon aikatauluja työtehtävissään
- työskentelee tilaajalähtöisesti ja huomioi toimintansa vaikutukset tuotannon kulkuun ja kustannusten muodostumiseen
- toimii työryhmän jäsenenä, kommunikoi käyttäen ammattisanastoa ja perustelee ratkaisujaan
- tekee työtehtäviinsä liittyvän tiedostonhallinnan, versioinnin ja arkistoinnin
- kuvailee työnsä keskeiset vaiheet ja kokoa työnäytteitä ammatillisesta osaamisestaan

Säädösten ja ohjeiden noudattaminen

Opiskelija

- noudattaa tekijänoikeuksia luodessaan, valitessaan, käsitellessään ja julkaistessaan aineistoja
- noudattaa työtehtäviinsä vaikuttavaa lainsäädäntöä ja alan eettisiä ohjeistoja
- huomioi ammattialan kestävä kehityksen periaatteita
- ylläpitää ja edistää turvallista työskentelyä, työergonomiaa ja työssä jaksamista
- huomioi työskentelyssään tietoturvallisuuden

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	- toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti - toimii yhteistyökykyisesti - tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita - hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa - muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	- toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti - tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita - hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti - muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	- toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa - selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista - hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti - arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	- suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa - selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja - soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti - arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	- suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat - toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa - soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti - esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämis ehdotuksia - arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen - ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

Lisäksi opiskelija suorittaa työelämän edellyttämät luvat ja pätevyyydet, jotka ovat välttämättömiä ammattitaitovaatimuksissa edellytetyn osaamisen osoittamiseksi.

2.4. Julkaisutuotannossa toimiminen, 15 osp (107184)

Ammattitaitovaatimukset

Julkaisutuotannon työprosessin tunteminen

Opiskelija

- tuntee keskeisimmät digitaalisen julkaisutuotannon käyttötavat, julkaisukanavat ja tuotantoprosessin vaiheet
- tuntee yleisimmät painotuotannon ja tulostuksen käyttötavat sekä tuotantoprosessin vaiheet
- tuntee sommittelun, värin, kuvakerronnan sekä typografian viestinnällisiä ja ilmaisullisia keinoja
- tuntee verkkosivuston käytettävyyteen ja tekniseen toimivuuteen vaikuttavia tekijöitä

Julkaisutuotannossa työskentely

Opiskelija

- valmistaa aineiston digitaaliseen ja painettavaan tai tulostettavaan julkaisuun
- tekee ja julkaisee sisältöä verkkosivustolle ja hyödyntää verkkosivujen kuvauskieltä työtehtäviensä edellyttämässä laajuudessa
- valitsee ja käyttää tarkoituksenmukaisia työmenetelmiä, materiaaleja, välineitä ja ohjelmistoja
- käyttää sommittelun, värin, kuvakerronnan sekä typografian viestinnällisiä ja ilmaisullisia keinoja tarkoituksenmukaisesti
- huomioi tehtävissään tuotannon, tuotteen tai palvelun laatuvaatimukset
- suunnittelee ajankäyttöään ja noudattaa tuotannon aikatauluja työtehtävissään
- työskentelee tilaajalähtöisesti ja huomioi toimintansa vaikutukset tuotannon kulkuun ja kustannusten muodostumiseen
- toimii työryhmän jäsenenä, kommunikoi käyttäen ammattisanastoa ja perustelee ratkaisujaan
- tekee työtehtäviinsä liittyvän tiedostonhallinnan, versioinnin ja arkistoinnin
- kuvailee työnsä keskeiset vaiheet ja kokoaa työnäytteitä ammatillisesta osaamisestaan

Säädösten ja ohjeiden noudattaminen

Opiskelija

- noudattaa tekijänoikeuksia luodessaan, valitessaan, käsitellessään ja julkaistessaan aineistoja
- noudattaa työtehtäviinsä vaikuttavaa lainsäädäntöä ja alan eettisiä ohjeistoja
- huomioi ammattialan kestävä kehityksen periaatteita
- ylläpitää ja edistää turvallista työskentelyä, työergonomiaa ja työssä jaksamista
- huomioi työskentelyssään tietoturvallisuuden

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	- toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti - toimii yhteistyökykyisesti - tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita - hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa - muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	- toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti - tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita - hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti - muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	- toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa - selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista - hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti - arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	- suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa - selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja - soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti - arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	- suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat - toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa - soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti - esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämis ehdotuksia - arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen - ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

Lisäksi opiskelija suorittaa työelämän edellyttämät luvat ja pätevyydet, jotka ovat välttämättömiä ammattitaitovaatimuksissa edellytetyn osaamisen osoittamiseksi.

2.5. Painotuotannossa toimiminen, 30 osp (107185)

Ammattitaitovaatimukset

Painotuotannon työprosessin tunteminen

Opiskelija

- tuntee yleisimmät painoviestinnän tuotantoprosessit ja -menetelmät sekä käyttökohteet
- tuntee painotuotannon keskeiset työvaiheet ja työtehtävät
- tuntee erilaisiin käyttötarkoituksiin soveltuvia painotuotannon materiaaleja
- ymmärtää tuotannon suunnittelun ja toteutuksen dokumentteja

Painotuotannossa työskentely

Opiskelija

- valmistelee painovalmiin aineiston painettavaan tai tulostettavaan julkaisuun
- valmistelee tuotantolaitteet tuotantoa varten
- painaa ja tulostaa eri menetelmillä sekä viimeistelee painotuotteita työsuunnitelman mukaisesti
- käyttää työnkulussa painotuotteen värin- ja laadunhallinnan menetelmiä
- käyttää työhönsä liittyviä keskeisimpiä työmenetelmiä, työvälineitä ja materiaaleja
- loppukuntoonlaittaa tuotantolaitteet
- noudattaa tuotannon aikatauluja työtehtävissään
- työskentelee tilaajalähtöisesti ja huomioi toimintansa vaikutukset tuotannon kulkuun ja kustannusten muodostumiseen
- toimii työryhmän jäsenenä, kommunikoi käyttäen ammattisanastoa ja perustelee ratkaisujaan
- tekee työtehtäviinsä liittyvän tiedostonhallinnan, versioinnin ja arkistoinnin
- kuvailee työnsä keskeiset vaiheet ja kokoaa työnäytteitä ammatillisesta osaamisestaan

Säädösten ja ohjeiden noudattaminen

Opiskelija

- noudattaa tekijänoikeuksia luodessaan, valitessaan, käsitellessään ja julkaistessaan aineistoja
- noudattaa työtehtäviinsä vaikuttavaa lainsäädäntöä ja alan eettisiä ohjeistoja
- huomioi ammattialan kestävä kehityksen periaatteita
- ylläpitää ja edistää turvallista työskentelyä, työergonomiaa ja työssä jaksamista
- huomioi työskentelyssään tietoturvallisuuden

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	- toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti - toimii yhteistyökykyisesti - tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita - hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa - muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	- toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti - tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita - hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti - muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	- toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa - selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista - hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti - arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	- suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa - selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja - soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti - arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	- suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat - toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa - soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti - esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämis ehdotuksia - arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen - ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

Lisäksi opiskelija suorittaa työelämän edellyttämät luvat ja pätevyudet, jotka ovat välttämättömiä ammattitaitovaatimuksissa edellytetyn osaamisen osoittamiseksi.

2.6. Graafisen suunnittelun toteuttaminen, 30 osp (107186)

Ammattitaitovaatimukset

Graafisen suunnittelun tuotantoprosessin tunteminen

Opiskelija

- tuntee graafisen suunnittelun mahdollisuuksia ja käyttötapoja eri medioissa
- tuntee yleisimpiä tuotantoprosesseja ja julkaisukanavia
- tuntee typografian tyylipiirteitä, traditioita ja kehityssuuntia
- tuntee keskeiset tuotantoprosessien vaatimukset, tallennusmuodot ja erilaiset värijärjestelmät
- suunnittelee ajankäyttöä huomioiden alan tuotantoprosessien vaatimukset

Graafisen suunnittelun tuotantoprosessissa työskentely

Opiskelija

- työskentelee graafisen suunnittelun tuotantoprosessissa ottaen huomioon tilaajan ja kohderyhmän
- tekee ja esittelee luonnoksia
- toteuttaa käyttöön soveltuvaa kuvamateriaalia
- valitsee ja käyttää graafisen suunnittelun keskeisiä ohjelmia, menetelmiä ja välineitä
- käyttää esteettisesti ja viestinnällisesti tarkoituksenmukaista typografiaa, värejä, kuvia ja sommittelun keinoja
- varmistaa tiedostojen teknisen käyttökelpoisuuden, tallennusmuodot ja värijärjestelmät
- noudattaa tuotannon aikatauluja työtehtävissään
- työskentelee tilaajalähtöisesti ja huomioi toimintansa vaikutukset tuotannon kulkuun ja kustannusten muodostumiseen
- toimii työryhmän jäsenenä, kommunikoi käyttäen ammattisanastoa ja perustelee ratkaisujaan
- tekee työtehtäviinsä liittyvän tiedostonhallinnan, versioinnin ja arkistoinnin
- kuvailee työnsä keskeiset vaiheet ja kokoa työnäytteitä ammatillisesta osaamisestaan

Säädösten ja ohjeiden noudattaminen

Opiskelija

- noudattaa tekijänoikeuksia luodessaan, valitessaan, käsitellessään ja julkaistessaan aineistoja
- noudattaa työtehtäviinsä vaikuttavaa lainsäädäntöä ja alan eettisiä ohjeistoja
- huomioi ammattialan kestävä kehityksen periaatteita
- ylläpitää ja edistää turvallista työskentelyä, työergonomiaa ja työssä jaksamista
- huomioi työskentelyssään tietoturvallisuuden

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	- toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti - toimii yhteistyökykyisesti - tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita - hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa - muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	- toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti - tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita - hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti - muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	- toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa - selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista - hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti - arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	- suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa - selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja - soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti - arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	- suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat - toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa - soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti - esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämis ehdotuksia - arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen - ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

Lisäksi opiskelija suorittaa työelämän edellyttämät luvat ja pätevyyydet, jotka ovat välttämättömiä ammattitaitovaatimuksissa edellytetyn osaamisen osoittamiseksi.

2.7. Kuvataiteen materiaalien ja menetelmien käyttö, 30 osp (107187)

Ammattitaitovaatimukset

Kuvataiteen työprosessin tunteminen

Opiskelija

- tunnistaa kuvataiteen visuaalisia ja teknisiä ratkaisuja
- tuntee maalaustaiteen työmenetelmiä ja materiaaleja
- tuntee kuvanveiston työmenetelmiä ja materiaaleja
- tuntee taidegrafiikan työmenetelmiä ja materiaaleja
- tuntee tila-aikataiteeseen soveltuvia ilmaisullisia keinoja

Kuvataiteen tekeminen

Opiskelija

- toteuttaa tavoitteiden mukaisia maalauksia, veistoksia, taidegrafiikkaa ja tila-aikataiteen teoksia
- käyttää valitulle kuvataiteen lajille ominaisia visuaalisia ja teknisiä ratkaisuja
- valitsee ja käyttää tarkoituksenmukaisia työmenetelmiä, välineitä ja materiaaleja
- asettaa teoksiaan esille sekä ottaa vastaan ja antaa palautetta
- suunnittelee ajankäyttöään ja noudattaa sovittuja aikatauluja
- työskentelee tilaajalähtöisesti ja huomioi toimintansa vaikutukset kustannusten muodostumiseen
- kommunikoi käyttäen ammattisanastoa ja perustelee ratkaisujaan
- kuvailee työnsä keskeiset vaiheet ja kokoaa työnäytteitä ammatillisesta osaamisestaan

Säädösten ja ohjeiden noudattaminen

Opiskelija

- noudattaa tekijänoikeuksia luodessaan, valitessaan, käsitellessään ja julkaistessaan aineistoja
- noudattaa työtehtäviinsä vaikuttavaa lainsäädäntöä ja alan eettisiä ohjeistoja
- huomioi ammattialan kestävä kehityksen periaatteita
- ylläpitää ja edistää turvallista työskentelyä, työergonomiaa ja työssä jaksamista
- huomioi työskentelyssään tietoturvallisuuden

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	- toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti - toimii yhteistyökykyisesti - tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita - hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa - muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	- toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti - tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita - hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti - muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	- toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa - selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista - hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti - arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	- suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa - selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja - soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti - arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	- suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat - toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa - soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti - esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämis ehdotuksia - arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen - ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

Lisäksi opiskelija suorittaa työelämän edellyttämät luvat ja pätevyyydet, jotka ovat välttämättömiä ammattitaitovaatimuksissa edellytetyn osaamisen osoittamiseksi.

2.8. Valokuvatuotannon toteuttaminen, 15 osp (107188)

Ammattitaitovaatimukset

Valokuvatuotannon suunnittelu

Opiskelija

- tuntee valokuvatuotannon työprosesseja, keskeisiä menetelmiä sekä yleisimpiä julkaisu ympäristöjä
- ymmärtää valokuvien yleisimmät käyttötarkoitukset ja tarkentaa toimeksiannon tilaajan kanssa
- tuntee kuvakerronnan, sommittelun ja valaisun ilmaisullisia keinoja
- tekee kuvaussuunnitelman ottaen huomioon kuvausvälineet ja valaisun ilmaisun välineinä

Valokuvatuotannossa työskentely

Opiskelija

- valokuvaa, käsittelee, tulostaa ja julkaisee kuvamateriaalia huomioiden kuvien käyttötarkoitukset, kerronnalliset vaatimukset ja julkaisukanavat
- valitsee ja käyttää tarkoituksenmukaisia työmenetelmiä, materiaaleja, välineitä ja ohjelmistoja
- käyttää kuvausvälineitä tarkoituksenmukaisesti ilmaisun ja kerronnan välineinä
- kalibroi digitaaliseen työnkulkuun liittyvät laitteet ja huomioi värinhallinnan työnkulussa
- huomioi työtehtävissään tekijänoikeudet, sopimukset, kuvaus- ja julkaisuluvat sekä ammattieettiset näkökohdat
- suunnittelee ajankäyttöään ja noudattaa sovittuja aikatauluja
- työskentelee tilaajalähtöisesti ja huomioi toimintansa vaikutukset kustannusten muodostumiseen
- toimii työryhmän jäsenenä, kommunikoi käyttäen ammattisanastoa ja perustelee ratkaisujaan
- tekee työtehtäviinsä liittyvän tiedostonhallinnan, versioinnin ja arkistoinnin
- kuvailee työnsä keskeiset vaiheet ja kokoa työnäytteitä ammatillisesta osaamisestaan

Säädösten ja ohjeiden noudattaminen

Opiskelija

- noudattaa tekijänoikeuksia luodessaan, valitessaan, käsitellessään ja julkaistessaan aineistoja
- noudattaa työtehtäviinsä vaikuttavaa lainsäädäntöä ja alan eettisiä ohjeistoja
- huomioi ammattialan kestävä kehityksen periaatteita
- ylläpitää ja edistää turvallista työskentelyä, työergonomiaa ja työssä jaksamista
- huomioi työskentelyssään tietoturvallisuuden

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	- toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti - toimii yhteistyökykyisesti - tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita - hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa - muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	- toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti - tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita - hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti - muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	- toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa - selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista - hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti - arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	- suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa - selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja - soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti - arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	- suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat - toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa - soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti - esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämis ehdotuksia - arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen - ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

Lisäksi opiskelija suorittaa työelämän edellyttämät luvat ja pätevyudet, jotka ovat välttämättömiä ammattitaitovaatimuksissa edellytetyn osaamisen osoittamiseksi.

2.9. Rakennetun valokuvan toteuttaminen, 15 osp (107189)

Ammattitaitovaatimukset

Rakennetun valokuvan työprosessin tunteminen

Opiskelija

- tuntee erilaisia rakennetun valokuvan käyttötarkoituksia
- tuntee kuvakerronnan, sommittelun ja valaisun ilmaisullisia keinoja
- ideoi ja suunnittelee toimeksiannon pohjalta rakennettuja valokuvia sisältävän kokonaisuuden
- tekee aikataulutetun kuvaussuunnitelman ja valitsee tarkoituksenmukaiset työmenetelmät ja kaluston

Rakennetun valokuvan tekeminen

Opiskelija

- toteuttaa rakennettuja valokuvia kuvaussuunnitelman mukaisesti
- tekee tarvittavat kuvausjärjestelyt sekä varmistaa kuvaus- ja julkaisuluvat tuotannon toteuttamiseksi
- suunnittelee ja toteuttaa kuvauksien taustat ja asetelmat
- valokuvaa kuvaus- ja valaisukalustoa hyödyntäen studiossa ja muussa kuvauslokaatiossa
- hyödyntää kuvausvälineitä tarkoituksenmukaisesti ilmaisun ja kerronnan välineinä
- ohjaa mallia kuvaustilanteessa
- viimeistelee kuvat kuvankäsittelyohjelmaa käyttäen
- toteuttaa työnkulussa tarvittavan värinhallinnan
- suunnittelee ajankäyttöään ja noudattaa sovittuja aikatauluja
- työskentelee tilaajalähtöisesti ja huomioi toimintansa vaikutukset kustannusten muodostumiseen
- toimii työryhmän jäsenenä, kommunikoi käyttäen ammattisanastoa ja perustelee ratkaisujaan
- tekee työtehtäviinsä liittyvän tiedostonhallinnan, versioinnin ja arkistoinnin
- kuvailee työnsä keskeiset vaiheet ja kokoaa työnäytteitä ammatillisesta osaamisestaan

Säädösten ja ohjeiden noudattaminen

Opiskelija

- noudattaa tekijänoikeuksia luodessaan, valitessaan, käsitellessään ja julkaistessaan aineistoja
- noudattaa työtehtäviinsä vaikuttavaa lainsäädäntöä ja alan eettisiä ohjeistoja
- huomioi ammattialan kestävän kehityksen periaatteita
- ylläpitää ja edistää turvallista työskentelyä, työergonomiaa ja työssä jaksamista
- huomioi työskentelyssään tietoturvallisuuden

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	• toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti • toimii yhteistyökykyisesti • tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita • hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa • muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	• toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti • tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita • hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti • muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	• toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa • selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista • hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti • arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	• suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa • selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja • soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti • arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	• suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat • toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa • soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti • esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämis ehdotuksia • arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen • ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

Lisäksi opiskelija suorittaa työelämän edellyttämät luvat ja pätevyudet, jotka ovat välttämättömiä ammattitaitovaatimuksissa edellytetyn osaamisen osoittamiseksi.

2.10. Pelituotannossa toimiminen, 30 osp (107190)

Ammattitaitovaatimukset

Pelituotannon työprosessin tunteminen

Opiskelija

- tunnistaa erityyppisten pelien ja pelialustojen kehityskaaren sekä niiden vaatimukset ja rajoitukset
- määrittelee pelin kohderyhmän
- tekee pelin prototyyppistä pelisuunnitelman ottaen huomioon eri lajityypit ja pelimekaniikat
- tekee aikataulutetun työsuunnitelman
- tunnistaa peliprojektien erilaiset työskentelytavat
- suunnittelee pelien sisältöä käytettävissä olevilla ohjelmilla ja toimeksiannon mukaisilla ohjeilla
- etsii tietoa ja ratkaisuja ongelmatilanteisiin

Peliprototyypin tekeminen

Opiskelija

- toteuttaa pelistä prototyypin
- valitsee ja käyttää työn suorittamiseen tarkoituksenmukaisia ohjelmia
- soveltaa ohjelmakoodia pelituotteen tarpeisiin ja tuottaa yksinkertaista ohjelmakoodia
- käyttää visuaalisen suunnittelun keskeisiä ilmaisukeinoja
- muotoilee sisällön tarkoituksenmukaiseksi ja kohderyhmälle soveltuvaksi
- käyttää audiovisuaalista materiaalia pelituotannon tarpeisiin
- huomioi pelituotteen keskeiset laatuksiteerit
- viestii ja kommunikoi englannin kielellä
- noudattaa työsuunnitelmaa ja tuotannon aikatauluja työtehtävissään
- työskentelee tilaajalähtöisesti ja huomioi toimintansa vaikutukset tuotannon kulkuun ja kustannusten muodostumiseen
- toimii työryhmän jäsenenä, kommunikoi käyttäen ammattisanastoa ja perustelee ratkaisujaan
- tekee työtehtäviinsä liittyvän tiedostonhallinnan, versioinnin, arkistoinnin ja varmuuskopioinnin
- kuvailee työnsä keskeiset vaiheet ja kokoaa työnäytteitä ammatillisesta osaamisestaan

Säädösten ja ohjeiden noudattaminen

Opiskelija

- noudattaa tekijänoikeuksia luodessaan, valitessaan, käsitellessään ja julkaistessaan aineistoja
- noudattaa työtehtäviinsä vaikuttavaa lainsäädäntöä ja alan eettisiä ohjeistoja
- huomioi ammattialan kestävä kehityksen periaatteita
- ylläpitää ja edistää turvallista työskentelyä, työergonomiaa ja työssä jaksamista
- huomioi työskentelyssään tietoturvallisuuden

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	• toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti • toimii yhteistyökykyisesti • tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita • hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa • muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	• toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti • tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita • hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti • muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	• toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa • selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista • hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti • arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	• suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa • selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja • soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti • arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	• suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat • toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa • soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti • esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämis ehdotuksia • arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen • ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

Lisäksi opiskelija suorittaa työelämän edellyttämät luvat ja pätevyudet, jotka ovat välttämättömiä ammattitaitovaatimuksissa edellytetyn osaamisen osoittamiseksi.

2.11. 2D-grafiikan toteuttaminen, 15 osp (107191)

Ammattitaitovaatimukset

2D-grafiikan suunnitleminen

Opiskelija

- tunnistaa 2D-grafiikan työprosessin eri vaiheet ja ymmärtää sen etenemisen
- tuntee sommittelun, värin, kuvakerronnan sekä typografian viestinnällisiä ja ilmaisullisia keinoja
- suunnittelee ja tekee luonnoksia tai soveltaa työssään muiden tekemiä suunnitelmia
- tunnistaa erilaisia 2D-grafiikan käyttökohteita ja julkaisu ympäristöjä

2D-grafiikan tekeminen ja julkaiseminen**Opiskelija**

- tekee suunnitelmien pohjalta 2D-grafiikkaa bittikartta- ja vektorigrifiikan periaatteita hyödyntäen
- valitsee ja käyttää tarkoituksenmukaisia työmenetelmiä, välineitä ja ohjelmistoja
- käyttää sommittelun, värin, kuvakerronnan sekä typografian viestinnällisiä ja ilmaisullisia keinoja tarkoituksenmukaisesti
- huomioi tehtävissään tuotannon, -tuotteen tai -palvelun laatuvaatimukset ja julkaisukelpoisuuden
- suunnittelee ajankäyttöään ja noudattaa tuotannon aikatauluja työtehtävissään
- työskentelee tilaajalähtöisesti ja huomioi toimintansa vaikutukset tuotannon kulkuun ja kustannusten muodostumiseen
- toimii työryhmän jäsenenä, kommunikoi käyttäen ammattisanastoa ja perustelee ratkaisujaan
- tekee työtehtäviinsä liittyvän tiedostonhallinnan, versioinnin ja arkistoinnin
- kuvailee työnsä keskeiset vaiheet ja kokoaa työnäytteitä ammatillisesta osaamisestaan

Säädösten ja ohjeiden noudattaminen**Opiskelija**

- noudattaa tekijänoikeuksia luodessaan, valitessaan, käsitellessään ja julkaistessaan aineistoja
- noudattaa työtehtäviinsä vaikuttavaa lainsäädäntöä ja alan eettisiä ohjeistoja
- huomioi ammattialan kestävä kehityksen periaatteita
- ylläpitää ja edistää turvallista työskentelyä, työergonomiaa ja työssä jaksamista
- huomioi työskentelyssään tietoturvallisuuden

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	- toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti - toimii yhteistyökykyisesti - tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita - hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa - muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	- toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti - tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita - hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti - muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	- toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa - selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista - hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti - arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	- suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa - selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja - soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti - arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	- suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat - toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa - soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti - esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämis ehdotuksia - arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen - ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

Lisäksi opiskelija suorittaa työelämän edellyttämät luvat ja pätevyyydet, jotka ovat välttämättömiä ammattitaitovaatimuksissa edellytetyn osaamisen osoittamiseksi.

2.12. Animaatiotuotannossa toimiminen, 15 osp (107192)

Ammattitaitovaatimukset

Animaatiotuotannon työprosessin tunteminen

Opiskelija

- ymmärtää ja tuntee animaation perusperiaatteita
- tuntee animaatiotuotannon keskeiset työvaiheet ja ymmärtää tuotantoprosessin etenemisen
- tuntee animaatiotuotannon keskeiset työroolit ja tehtävät
- tuntee animaatiotuotannon suunnittelun ja toteutuksen dokumentteja

Animaatiotuotannossa työskentely

Opiskelija

- työskentelee animaatiotuotannossa ja tekee animaatioita suunnitelman mukaisesti
- valitsee ja käyttää tarkoituksenmukaisia työmenetelmiä, materiaaleja, välineitä ja ohjelmistoja
- käyttää animaatiotuotannon suunnittelun ja toteutuksen dokumentteja
- animoi objekteja sekä työstää ja testaa animoituja liikkeitä
- hyödyntää tarkoituksenmukaisesti ääni-ilmaisun mahdollisuuksia
- huomioi tuottamansa työn eri käyttötarkoitukset ja julkaisukanavat
- optimoi työprosessin teknisiä vaiheita
- suunnittelee ajankäyttöään ja noudattaa tuotannon aikatauluja työtehtävissään
- työskentelee tilaajalähtöisesti ja huomioi toimintansa vaikutukset tuotannon kulkuun ja kustannusten muodostumiseen
- toimii työryhmän jäsenenä, kommunikoi käyttäen ammattisanastoa ja perustelee ratkaisujaan
- tekee työtehtäviinsä liittyvän tiedostonhallinnan, versioinnin ja arkistoinnin
- kuvailee työnsä keskeiset vaiheet ja kokoa työnäytteitä ammatillisesta osaamisestaan

Säädösten ja ohjeiden noudattaminen

Opiskelija

- noudattaa tekijänoikeuksia luodessaan, valitessaan, käsitellessään ja julkaistessaan aineistoja
- noudattaa työtehtäviinsä vaikuttavaa lainsäädäntöä ja alan eettisiä ohjeistoja
- huomioi ammattialan kestävä kehityksen periaatteita
- ylläpitää ja edistää turvallista työskentelyä, työergonomiaa ja työssä jaksamista
- huomioi työskentelyssään tietoturvallisuuden

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	- toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti - toimii yhteistyökykyisesti - tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita - hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa - muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	- toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti - tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita - hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti - muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	- toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa - selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista - hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti - arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	- suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa - selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja - soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti - arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	- suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat - toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa - soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti - esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämis ehdotuksia - arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen - ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

Lisäksi opiskelija suorittaa työelämän edellyttämät luvat ja pätevyudet, jotka ovat välttämättömiä ammattitaitovaatimuksissa edellytetyn osaamisen osoittamiseksi.

2.13. Animoinnin ja liikegrafiikan toteuttaminen, 15 osp (107193)

Ammattitaitovaatimukset

Animoinnin ja liikegrafiikan työprosessin tunteminen

Opiskelija

- suunnittelee, kuvakäsikirjoittaa ja esivisualisoi toteutuksen tai käyttää ja soveltaa työssään muiden tekemiä suunnitelmia
- ymmärtää animaation peruserätyydytys ja teknisiä vaatimuksia
- tunnistaa animaation ja liikegrafiikan työnkuvat sekä työprosessin eri vaiheet ja etenemisen
- laatii käsikirjoitukseen pohjautuvan, aikataulutetun työsuunnitelman
- esittelee suunnitelmansa tilaajalle ja mahdolliselle muulle tuotannon työryhmälle

Animoinnin ja liikegrafiikan tekeminen

Opiskelija

- tekee animaatiota ja liikegrafiikkaa
- valitsee ja käyttää työhönsä sopivia työmenetelmiä, työvälineitä, materiaaleja ja ohjelmistoja
- työstää ja testaa animoituja liikkeitä
- käyttää erilaisia animointitapoja ja -tekniikoita työnsä edellyttämässä laajuudessa
- käyttää animoinnissaan animaation yleisiä lainalaisuuksia
- käyttää ääni-ilmaisun mahdollisuuksia animaation ja liikegrafiikan toteutuksessa
- suunnittelee ajankäyttöään ja noudattaa tuotannon aikatauluja työtehtävissään
- työskentelee tilaajalähtöisesti ja huomioi toimintansa vaikutukset tuotannon kulkuun ja kustannusten muodostumiseen
- toimii työryhmän jäsenenä, kommunikoi käyttäen ammattisanastoa ja perustelee ratkaisujaan
- tekee työtehtäviinsä liittyvän tiedostonhallinnan, versioinnin ja arkistoinnin
- kuvailee työnsä keskeiset vaiheet ja kokooa työnäytteitä ammatillisesta osaamisestaan

Säädösten ja ohjeiden noudattaminen

Opiskelija

- noudattaa tekijänoikeuksia luodessaan, valitessaan, käsitellessään ja julkaistessaan aineistoja
- noudattaa työtehtäviinsä vaikuttavaa lainsäädäntöä ja alan eettisiä ohjeistoja
- huomioi ammattialan kestävä kehityksen periaatteita
- ylläpitää ja edistää turvallista työskentelyä, työergonomiaa ja työssä jaksamista
- huomioi työskentelyssään tietoturvallisuuden

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	- toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti - toimii yhteistyökykyisesti - tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita - hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa - muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	- toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti - tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita - hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti - muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	- toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa - selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista - hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti - arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	- suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa - selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja - soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti - arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	- suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat - toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa - soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti - esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämis ehdotuksia - arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen - ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

Lisäksi opiskelija suorittaa työelämän edellyttämät luvat ja pätevyudet, jotka ovat välttämättömiä ammattitaitovaatimuksissa edellytetyn osaamisen osoittamiseksi.

2.14. Dokumentaarisen tuotannon toteuttaminen, 15 osp (107194)

Ammattitaitovaatimukset

Dokumentaarisen tuotannon suunnittelu

Opiskelija

- tuntee dokumentaarisen tuotannon lajityyppejä
- suunnittelee valokuvauksen, äänen, videon tai niiden yhdistelmien käyttöä dokumentaarisessa tuotannossa yksin tai osana työryhmää
- taustoittaa ja rajaa aiheensa ja näkökulmansa perustellen valintansa
- valitsee tarvittaessa tuotantoon tarkoituksenmukaista arkistomateriaalia
- suunnittelee ja organisoii työnsä ennalta

Dokumentaarisessa tuotannossa työskentely

Opiskelija

- toteuttaa dokumentaarisen tuotannon vaiheet valokuvauksen, äänen tai videon menetelmiä käyttäen tai näitä yhdistäen yksin tai osana työryhmää
- käyttää valitulle lajityypille sopivia kuvakerronnan, äänikerronnan tai audiovisuaalisen kerronnan keinoja
- hyödyntää ja käyttää tuotannon suunnittelun ja toteutuksen dokumentteja
- käyttää tarkoituksenmukaisia työmenetelmiä, -kalustoa ja -välineitä sekä alan keskeisiä ohjelmistoja
- huomioi toteutuksessa objektiivisuuden ja valitun näkökulman
- huomioi työnkulussa värinhallinnan ja materiaalin teknisen julkaisukelpoisuuden
- suunnittelee ajankäyttöään ja noudattaa tuotannon aikatauluja työtehtävissään
- työskentelee tilaajalähtöisesti ja huomioi toimintansa vaikutukset tuotannon kulkuun ja kustannusten muodostumiseen
- toimii työryhmän jäsenenä, kommunikoi käyttäen ammattisanastoa ja perustelee ratkaisujaan
- tekee työtehtäviinsä liittyvän tiedostonhallinnan, versioinnin ja arkistoinnin
- kuvailee työnsä keskeiset vaiheet ja kokooa työnäytteitä ammatillisesta osaamisestaan

Säädösten ja ohjeiden noudattaminen

Opiskelija

- noudattaa tekijänoikeuksia luodessaan, valitessaan, käsitellessään ja julkaistessaan aineistoja
- noudattaa työtehtäviinsä vaikuttavaa lainsäädäntöä ja alan eettisiä ohjeistoja
- huomioi ammattialan kestävä kehityksen periaatteita
- ylläpitää ja edistää turvallista työskentelyä, työergonomiaa ja työssä jaksamista
- huomioi työskentelyssään tietoturvallisuuden

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	- toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti - toimii yhteistyökykyisesti - tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita - hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa - muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	- toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti - tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita - hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti - muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	- toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa - selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista - hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti - arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	- suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa - selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja - soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti - arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	- suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat - toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa - soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti - esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämis ehdotuksia - arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen - ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

Lisäksi opiskelija suorittaa työelämän edellyttämät luvat ja pätevyudet, jotka ovat välttämättömiä ammattitaitovaatimuksissa edellytetyn osaamisen osoittamiseksi.

2.15. Elokuva- ja draamatuotannossa toimiminen, 15 osp (107195)

Ammattitaitovaatimukset

Elokuva- ja draamatuotannon työprosessin tunteminen

Opiskelija

- tuntee elokuva- ja draamatuotannon historiaa, lajityyppejä ja ilmaisukeinoja
- hahmottaa elokuva- ja draamatuotannon vaiheet ja tuotantoprosessin etenemisen
- tuntee elokuva- ja draamatuotannon keskeiset työroolit ja tehtävät
- ymmärtää elokuva- ja draamatuotannossa käytössä olevia suunnittelun ja toteutuksen dokumentteja
- ymmärtää ammattisanastoa suomeksi ja englanniksi
- ymmärtää tuotantokaluston toimintaperiaatteita, sekä sen käyttöön ja ylläpitoon liittyviä toimenpiteitä
- ymmärtää erilaisiin tallennusformaatteihin ja jakelutapoihin liittyviä eroja

Elokuva- ja draamatuotannossa työskentely

Opiskelija

- työskentelee elokuva- ja draamatuotannon työtehtävissä
- osallistuu kuvauspaikkojen valintaan, järjestelyihin ja rakentamiseen työtehtäviensä edellyttämässä laajuudessa
- käyttää ja ylläpitää elokuva- ja draamatuotannon kalustoa omien työtehtäviensä mukaisesti
- käyttää tarkoituksenmukaisia työmenetelmiä, materiaaleja, välineitä ja ohjelmistoja
- käyttää ja hyödyntää elokuva- ja draamatuotannon suunnittelun ja toteutuksen dokumentteja
- suunnittelee ajankäyttöään ja noudattaa elokuva- ja draamatuotannon aikatauluja työtehtävissään
- työskentelee tilaajalähtöisesti ja huomioi toimintansa vaikutukset tuotannon kulkuun ja kustannusten muodostumiseen
- toimii työryhmän jäsenenä, kommunikoi käyttäen ammattisanastoa ja perustelee ratkaisujaan
- tekee työtehtäviinsä liittyvän tiedostonhallinnan, versioinnin ja arkistoinnin
- kuvailee työnsä keskeiset vaiheet ja kokoaa työnäytteitä ammatillisesta osaamisestaan

Säädösten ja ohjeiden noudattaminen

Opiskelija

- huomioi sähkö- ja työturvallisuuden
- noudattaa tekijänoikeuksia luodessaan, valitessaan, käsitellessään ja julkaistessaan aineistoja
- noudattaa työtehtäviinsä vaikuttavaa lainsäädäntöä ja alan eettisiä ohjeistoja
- huomioi ammattialan kestävän kehityksen periaatteita
- ylläpitää ja edistää turvallista työskentelyä, työergonomiaa ja työssä jaksamista
- huomioi työskentelyssään tietoturvallisuuden

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	- toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti - toimii yhteistyökykyisesti - tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita - hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa - muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	- toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti - tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita - hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti - muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	- toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa - selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista - hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti - arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	- suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa - selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja - soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti - arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	- suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat - toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa - soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti - esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämis ehdotuksia - arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen - ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

Lisäksi opiskelija suorittaa työelämän edellyttämät luvat ja pätevyyydet, jotka ovat välttämättömiä ammattitaitovaatimuksissa edellytetyn osaamisen osoittamiseksi.

2.16. Graafisen muotoilun tuotesuunnittelu, 15 osp (107196)

Ammattitaitovaatimukset

Graafisen muotoilun tuotesuunnitteluprosessin tunteminen

Opiskelija

- tunnistaa graafisen muotoilun ja typografian traditioita ja kehityssuuntia
- ottaa suunnittelussa huomioon kohderyhmän ja viestinnän tavoitteet
- hankkii taustatietoja työnsä lähtökohdaksi
- tunnistaa eri medioiden asettamat vaatimukset graafisen muotoilun tuotesuunnittelulle
- tunnistaa keskeisiä graafisen muotoilun ilmaisukeinoja, työmenetelmiä, välineitä ja ohjelmistoja

Graafisen muotoilun tuotesuunnittelun toteuttaminen

Opiskelija

- suunnittelee ja toteuttaa graafisen muotoilun tuotteita
- tekee ja esittelee graafisen muotoilun tuoteluonnoksia
- käyttää keskeisiä graafisen muotoilun ilmaisukeinoja, työmenetelmiä, välineitä ja ohjelmistoja
- käyttää typografiaa huomioiden käytettävyyttä, traditioita ja kehityssuuntia
- suunnittelee ajankäyttöään ja noudattaa tuotannon aikatauluja työtehtävissään
- työskentelee tilaajalähtöisesti ja huomioi toimintansa vaikutukset tuotannon kulkuun ja kustannusten muodostumiseen
- toimii työryhmän jäsenenä, kommunikoi käyttäen ammattisanastoa ja perustelee ratkaisujaan
- tekee työtehtäviinsä liittyvän tiedostonhallinnan, versioinnin ja arkistoinnin
- kuvailee työnsä keskeiset vaiheet ja kokoaa työnäytteitä ammatillisesta osaamisestaan

Säädösten ja ohjeiden noudattaminen

Opiskelija

- noudattaa tekijänoikeuksia luodessaan, valitessaan, käsitellessään ja julkaistessaan aineistoja
- noudattaa työtehtäviinsä vaikuttavaa lainsäädäntöä ja alan eettisiä ohjeistoja
- huomioi ammattialan kestävän kehityksen periaatteita
- ylläpitää ja edistää turvallista työskentelyä, työergonomiaa ja työssä jaksamista
- huomioi työskentelyssään tietoturvallisuuden

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	- toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti - toimii yhteistyökykyisesti - tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita - hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa - muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	- toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti - tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita - hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti - muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	- toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa - selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista - hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti - arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	- suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa - selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja - soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti - arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	- suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat - toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa - soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti - esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämis ehdotuksia - arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen - ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

Lisäksi opiskelija suorittaa työelämän edellyttämät luvat ja pätevyudet, jotka ovat välttämättömiä ammattitaitovaatimuksissa edellytetyn osaamisen osoittamiseksi.

2.17. Graafisen muotoilun tuotteistaminen, 15 osp (107197)

Ammattitaitovaatimukset

Graafisen muotoilun tuotteistamisen suunnittelu

Opiskelija

- ymmärtää asiakkaan ja kohderyhmän tarpeita ja suunnittelee tuotteistamista sen mukaisesti
- hankkii taustatietoja suunnittelutyön tueksi
- ideoi tuotteistamisen toimintamalleja
- ymmärtää tuotteistamiseen liittyvää kustannusrakennetta ja hinnoittelun periaatteita
- esittelee perustellusti ja havainnollisesti suunnitelmansa asiakkaalle

Graafisen muotoilun tuotteistamisen toteuttaminen

Opiskelija

- toteuttaa visuaalisia ilmeitä palveluille tai tuotteille
- noudattaa graafisen muotoilun keinoja palveluiden tai tuotteiden tuotteistamisessa eri kohderyhmille
- käyttää tarkoituksenmukaisia työmenetelmiä, työvälineitä ja ohjelmistoja
- suunnittelee ajankäyttöään ja noudattaa tuotannon aikatauluja työtehtävissään
- työskentelee tilaajalähtöisesti ja huomioi toimintansa vaikutukset tuotannon kulkuun ja kustannusten muodostumiseen
- toimii työryhmän jäsenenä, kommunikoi käyttäen ammattisanastoa ja perustelee ratkaisujaan
- tekee työtehtäviinsä liittyvän tiedostonhallinnan, versioinnin ja arkistoinnin
- kuvailee työnsä keskeiset vaiheet ja kokoaa työnäytteitä ammatillisesta osaamisestaan

Säädösten ja ohjeiden noudattaminen

Opiskelija

- noudattaa tekijänoikeuksia luodessaan, valitessaan, käsitellessään ja julkaistessaan aineistoja
- noudattaa työtehtäviinsä vaikuttavaa lainsäädäntöä ja alan eettisiä ohjeistoja
- huomioi ammattialan kestävän kehityksen periaatteita
- ylläpitää ja edistää turvallista työskentelyä, työergonomiaa ja työssä jaksamista
- huomioi työskentelyssään tietoturvallisuuden

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	- toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti - toimii yhteistyökykyisesti - tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita - hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa - muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	- toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti - tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita - hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti - muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	- toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa - selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista - hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti - arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	- suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa - selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja - soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti - arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	- suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat - toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa - soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti - esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämis ehdotuksia - arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen - ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

Lisäksi opiskelija suorittaa työelämän edellyttämät luvat ja pätevyyydet, jotka ovat välttämättömiä ammattitaitovaatimuksissa edellytetyn osaamisen osoittamiseksi.

2.18. Havainnointi ja kuvallisen ilmaisun toteuttaminen, 15 osp (107198)

Ammattitaitovaatimukset

Havaintoon pohjautuvan kuvallisen ilmaisun työprosessin tunteminen

Opiskelija

- hahmottaa taiteellisen työskentelyn prosessia ja klassista havaintopohjaista työskentelyä
- ymmärtää kuva- ja värisomittelun periaatteita
- ymmärtää tila- ja valovaikutelman luomisen periaatteita
- tuntee kolmiulotteisen työskentelyn perusteita
- havainnoi tila- ja ympäristökokemukseen vaikuttavia tekijöitä
- ymmärtää taidetta aikansa kulttuurisena ja yhteiskunnallisena ilmiönä

Kuvallisen ilmaisun toteuttaminen havainnoista

Opiskelija

- havainnoi ja toteuttaa kuvia eri työvälineillä ja -menetelmillä
- käyttää ja soveltaa kuva- ja värisomittelun periaatteita
- käyttää ja soveltaa tila- ja valovaikutelman rakentamisen periaatteita
- toteuttaa tavoitteiden mukaisen kolmiulotteisen tuotoksen
- käyttää kolmiulotteiseen sommitteluun soveltuvia työvälineitä ja -menetelmiä
- asettaa tuotoksiaan esille sekä ottaa vastaan ja antaa palautetta
- huomioi tilan ja kohderyhmän vaatimukset tuotosten esille asettamisessa
- suunnittelee ajankäyttöään ja noudattaa sovittuja aikatauluja
- työskentelee tilaajalähtöisesti ja huomioi toimintansa vaikutukset kustannusten muodostumiseen
- kommunikoi käyttäen ammattisanastoa ja perustelee ratkaisujaan
- kuvailee työnsä keskeiset vaiheet ja kokoaa työnäytteitä ammatillisesta osaamisestaan

Säädösten ja ohjeiden noudattaminen

Opiskelija

- noudattaa tekijänoikeuksia luodessaan, valitessaan, käsitellessään ja julkaistessaan aineistoja
- noudattaa työtehtäviinsä vaikuttavaa lainsäädäntöä ja alan eettisiä ohjeistoja
- huomioi ammattialan kestävän kehityksen periaatteita
- ylläpitää ja edistää turvallista työskentelyä, työergonomiaa ja työssä jaksamista
- huomioi työskentelyssään tietoturvallisuuden

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	• toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti • toimii yhteistyökykyisesti • tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita • hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa • muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	• toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti • tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita • hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti • muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	• toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa • selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista • hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti • arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	• suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa • selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja • soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti • arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	• suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat • toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa • soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti • esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämis ehdotuksia • arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen • ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

Lisäksi opiskelija suorittaa työelämän edellyttämät luvat ja pätevyyydet, jotka ovat välttämättömiä ammattitaitovaatimuksissa edellytetyn osaamisen osoittamiseksi.

2.19. Havainnosta piirtäminen, 15 osp (107199)

Ammattitaitovaatimukset

Havainnosta piirtämisen työprosessin tunteminen

Opiskelija

- tuntee erilaisia piirtämisen välineitä, tekniikoita ja menetelmiä
- tuntee kuva- ja värisomittelun keskeisiä menetelmiä
- tuntee tila- ja valovaikutelman rakentamisen keskeisiä periaatteita

Havainnosta piirtämisen toteuttaminen ja esillepano

Opiskelija

- tekee havaintoihin perustuvia kuvia erilaisiin käyttötarkoituksiin
- hahmottaa kolmiulotteisen tilan kaksiulotteiselle pinnalle kuvan rakentamisen keinoin
- ilmaisee ajatuksiaan piirtämisen keinoin eri välineillä
- valitsee tarkoituksenmukaisia työmenetelmiä ja materiaaleja
- käyttää kuva- ja värisomittelun periaatteita omassa työskentelyssään
- käyttää tila- ja valovaikutelman rakentamisen keskeisiä periaatteita
- toteuttaa työnsä asettaen sille visuaalisia tavoitteita
- valitsee soveltuvia kuvia esille asetettavaksi huomioiden kohderyhmän vaatimukset
- asettaa kuviaan esille huomioiden tilan mahdollisuudet
- suunnittelee ajankäyttöään ja noudattaa sovittuja aikatauluja
- työskentelee tilaajalähtöisesti ja huomioi toimintansa vaikutukset kustannusten muodostumiseen
- kommunikoi käyttäen ammattisanastoa ja perustelee ratkaisujaan
- tekee työtehtäviinsä liittyvän tiedostonhallinnan, versioinnin ja arkistoinnin
- kuvailee työnsä keskeiset vaiheet ja kokoaa työnäytteitä ammatillisesta osaamisestaan

Säädösten ja ohjeiden noudattaminen

Opiskelija

- noudattaa tekijänoikeuksia luodessaan, valitessaan, käsitellessään ja julkaistessaan aineistoja
- noudattaa työtehtäviinsä vaikuttavaa lainsäädäntöä ja alan eettisiä ohjeistoja
- huomioi ammattialan kestävä kehityksen periaatteita
- ylläpitää ja edistää turvallista työskentelyä, työergonomiaa ja työssä jaksamista
- huomioi työskentelyssään tietoturvallisuuden

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	- toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti - toimii yhteistyökykyisesti - tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita - hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa - muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	- toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti - tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita - hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti - muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	- toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa - selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista - hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti - arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	- suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa - selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja - soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti - arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	- suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat - toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa - soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti - esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämis ehdotuksia - arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen - ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

Lisäksi opiskelija suorittaa työelämän edellyttämät luvat ja pätevyudet, jotka ovat välttämättömiä ammattitaitovaatimuksissa edellytetyn osaamisen osoittamiseksi.

2.20. Julkaisugrafiikan toteuttaminen, 30 osp (107200)

Ammattitaitovaatimukset

Julkaisugrafiikan suunnitteleminen

Opiskelija

- suunnittelee kohderyhmälle soveltuvia viestintätuotteita huomioiden tilaajan tarpeet ja toiveet
- suunnittelee ja aikatauluttaa työnsä huomioiden julkaisu-, paino- tai tulostusmenetelmän, -materiaalin ja mahdollisen jälkikäsittelyn asettamia vaatimuksia
- huomioi työprosessissa seuraavien työvaiheiden erityisvaatimuksia
- suunnittelee viestintätuotteisiin värit, sommittelun sekä typografian
- laatii ja esittelee tilaajalle vaihtoehtoisia visuaalisia luonnoksia

Julkaisugrafiikan tekeminen ja julkaiseminen

Opiskelija

- tekee suunnitelmien pohjalta julkaisugrafiikkaa
- valmistaa julkaisu-, tulostus- ja painoaineistoja
- muotoilee viestin tarkoituksenmukaiseksi ja kohderyhmälle soveltuvaksi
- kirjoittaa sujuvaa, oikeakielistä tekstiä
- käyttää soveltuvia visuaalisen suunnittelun ja viestinnän ilmaisukeinoja
- käyttää alan keskeisiä ohjelmia, välineitä ja -menetelmiä
- käyttää soveltuvia tiedostomuotoja ja värijärjestelmiä eri tuotantoprosesseissa
- huomioi tehtävissään tuotannon, tuotteen tai palvelun laatuvaatimukset
- suunnittelee ajankäyttöään ja noudattaa tuotannon aikatauluja työtehtävissään
- työskentelee tilaajalähtöisesti ja huomioi toimintansa vaikutukset tuotannon kulkuun ja kustannusten muodostumiseen
- toimii työryhmän jäsenenä, kommunikoi käyttäen ammattisanastoa ja perustelee ratkaisujaan
- tekee työtehtäviinsä liittyvän tiedostonhallinnan, versioinnin ja arkistoinnin
- kuvailee työnsä keskeiset vaiheet ja kokoa työnäytteitä ammatillisesta osaamisestaan

Säädösten ja ohjeiden noudattaminen

Opiskelija

- noudattaa tekijänoikeuksia luodessaan, valitessaan, käsitellessään ja julkaistessaan aineistoja
- noudattaa työtehtäviinsä vaikuttavaa lainsäädäntöä ja alan eettisiä ohjeistoja
- huomioi ammattialan kestävä kehityksen periaatteita
- ylläpitää ja edistää turvallista työskentelyä, työergonomiaa ja työssä jaksamista
- huomioi työskentelyssään tietoturvallisuuden

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	• toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti • toimii yhteistyökykyisesti • tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita • hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa • muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	• toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti • tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita • hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti • muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	• toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa • selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista • hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti • arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	• suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa • selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja • soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti • arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	• suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat • toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa • soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti • esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämis ehdotuksia • arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen • ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

Lisäksi opiskelija suorittaa työelämän edellyttämät luvat ja pätevyudet, jotka ovat välttämättömiä ammattitaitovaatimuksissa edellytetyn osaamisen osoittamiseksi.

2.21. Konseptitaitteen toteuttaminen, 15 osp (107201)

Ammattitaitovaatimukset

Konseptitaitteen suunnittelu

Opiskelija

- tunnistaa konseptitaiteen työprosessin eri vaiheet
- suunnittelee käyttöön soveltuvia kuvallisia elementtejä
- tuntee keskeisiä kuvailmaisun keinoja sekä taide- ja muotoiluhistorian tyylipiirteitä
- käyttää suunnittelussa keskeisiä ohjelmistoja, työvälineitä ja -menetelmiä
- huomioi suunnittelussaan kohderyhmän

Konseptitaiteen tekeminen**Opiskelija**

- visualisoi idean tai tarinan ja toteuttaa suunnitelman pohjalta konseptikuvia
- käyttää työssään väri- ja kuvasommittelua
- käyttää kuvan rajauksen ja perspektiivin sekä mittasuhteiden kuvaamisen keskeisiä periaatteita
- valitsee ja käyttää tarvittavia ohjelmistoja sekä tarkoituksenmukaisia työvälineitä ja -menetelmiä
- suunnittelee ajankäyttöään ja noudattaa sovittuja aikatauluja
- työskentelee tilaajalähtöisesti ja huomioi toimintansa vaikutukset kustannusten muodostumiseen
- toimii työryhmän jäsenenä, kommunikoi käyttäen ammattisanastoa ja perustelee ratkaisujaan
- tekee työtehtäviinsä liittyvän tiedostonhallinnan, versioinnin ja arkistoinnin
- kuvailee työnsä keskeiset vaiheet ja kokoaa työnäytteitä ammatillisesta osaamisestaan

Säädösten ja ohjeiden noudattaminen**Opiskelija**

- noudattaa tekijänoikeuksia luodessaan, valitessaan, käsitellessään ja julkaistessaan aineistoja
- noudattaa työtehtäviinsä vaikuttavaa lainsäädäntöä ja alan eettisiä ohjeistoja
- huomioi ammattialan kestävä kehityksen periaatteita
- ylläpitää ja edistää turvallista työskentelyä, työergonomiaa ja työssä jaksamista
- huomioi työskentelyssään tietoturvallisuuden

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	• toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti • toimii yhteistyökykyisesti • tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita • hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa • muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	• toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti • tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita • hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti • muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	• toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa • selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista • hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti • arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	• suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa • selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja • soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti • arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	• suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat • toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa • soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti • esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämis ehdotuksia • arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen • ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

Lisäksi opiskelija suorittaa työelämän edellyttämät luvat ja pätevyudet, jotka ovat välttämättömiä ammattitaitovaatimuksissa edellytetyn osaamisen osoittamiseksi.

2.22. Kuvajournalistinen työskentely, 15 osp (107202)

Ammattitaitovaatimukset

Kuvajournalistisen työskentelyn suunnittelu

Opiskelija

- suunnittelee valokuvia ja kuvakerronnallisia kokonaisuuksia journalistisesta näkökulmasta
- tuntee kuvajournalismin traditiota ja trendejä
- huomioi työtehtävissään tilaajan näkökulman ja tuotannon kustannustekijöitä
- huomioi työssään kuvan ja tekstin yhteyden
- huomioi työssään julkaisukanavan ja muun kontekstin
- suunnittelee, aikatauluttaa ja organisoii työnsä
- taustoittaa aiheensa työn edellyttämässä laajuudessa

Kuvajournalistisessa työssä toimiminen**Opiskelija**

- ottaa valokuvia ja rakentaa kuvista journalistisia kerronnallisia kokonaisuuksia välittääkseen tietoa yhteiskunnasta, ajankohtaisista tapahtumista ja ilmiöistä
- toteuttaa videon journalistisesta näkökulmasta
- varmistaa tarvittavat kuvaus- ja julkaisuluvat
- käyttää työtehtävissään tarkoituksenmukaisia työmenetelmiä ja -välineitä
- toimii yhteistyössä toimittajan, graafikon ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa työnsä edellyttämässä laajuudessa
- suunnittelee ajankäyttöään ja noudattaa tuotannon aikatauluja työtehtävissään
- työskentelee tilaajalähtöisesti ja huomioi toimintansa vaikutukset tuotannon kulkuun ja kustannusten muodostumiseen
- toimii työryhmän jäsenenä, kommunikoi käyttäen ammattisanastoa ja perustelee ratkaisujaan
- tekee työtehtäviinsä liittyvän tiedostonhallinnan, versioinnin ja arkistoinnin
- kuvailee työnsä keskeiset vaiheet ja kokoaa työnäytteitä ammatillisesta osaamisestaan

Säädösten ja ohjeiden noudattaminen**Opiskelija**

- noudattaa tekijänoikeuksia luodessaan, valitessaan, käsitellessään ja julkaistessaan aineistoja
- noudattaa työtehtäviinsä vaikuttavaa lainsäädäntöä ja alan eettisiä ohjeistoja
- huomioi ammattialan kestävä kehityksen periaatteita
- ylläpitää ja edistää turvallista työskentelyä, työergonomiaa ja työssä jaksamista
- huomioi työskentelyssään tietoturvallisuuden

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	- toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti - toimii yhteistyökykyisesti - tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita - hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa - muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	- toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti - tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita - hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti - muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	- toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa - selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista - hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti - arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	- suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa - selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja - soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti - arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	- suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat - toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa - soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti - esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämis ehdotuksia - arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen - ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

Lisäksi opiskelija suorittaa työelämän edellyttämät luvat ja pätevyydet, jotka ovat välttämättömiä ammattitaitovaatimuksissa edellytetyn osaamisen osoittamiseksi.

2.23. Kuvan rakentaminen, 15 osp (107203)

Ammattitaitovaatimukset

Kuvan rakentamisen suunnittelu

Opiskelija

- tuntee kuvallisen ilmaisun tradition keskeisiä tunnuspiirteitä kuvakulttuurissa
- tunnistaa nykytaiteen ilmenemismuotoja
- tuntee kuvallisen ilmaisun keskeiset keinot ja työmenetelmät
- tuntee värisomittelun keskeiset käsitteet
- tuntee kuvan sommittelun, rajauksen ja kuvatilan rakentamisen keskeiset periaatteet
- valitsee näkökulman, materiaalit ja kuvallisen ilmaisun menetelmät ilmaistakseen ajatuksiaan ja tunteitaan rakennetun kuvan keinoin
- tekee aikataulutetun työsuunnitelman ja kustannusarvion

Kuvan rakentamisen toteuttaminen

Opiskelija

- ilmaisee ajatuksiaan ja tunteitaan rakentamalla kuvia työsuunnitelman mukaisesti
- käyttää työssään kuvallisen ilmaisun keskeisiä keinoja
- soveltaa työssään väri- ja kuvasomittelun menetelmiä
- ymmärtää valon merkityksen kuvan rakentamisessa ja soveltaa sitä omassa työskentelyssään
- käyttää kuvatilan rakentamisen keskeisiä periaatteita tavoitteiden mukaisen kokonaissommittelman ja vaikutelman luomisessa
- asettaa teoksiaan esille sekä ottaa vastaan ja antaa palautetta
- suunnittelee ajankäyttöään ja noudattaa sovittuja aikatauluja
- työskentelee tilaajalähtöisesti ja huomioi toimintansa vaikutukset kustannusten muodostumiseen
- kommunikoi käyttäen ammattisanastoa ja perustelee ratkaisujaan
- kuvailee työnsä keskeiset vaiheet ja kokoaa työnäytteitä ammatillisesta osaamisestaan

Säädösten ja ohjeiden noudattaminen

Opiskelija

- noudattaa tekijänoikeuksia luodessaan, valitessaan, käsitellessään ja julkaistessaan aineistoja
- noudattaa työtehtäviinsä vaikuttavaa lainsäädäntöä ja alan eettisiä ohjeistoja
- huomioi ammattialan kestävä kehityksen periaatteita
- ylläpitää ja edistää turvallista työskentelyä, työergonomiaa ja työssä jaksamista
- huomioi työskentelyssään tietoturvallisuuden

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	• toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti • toimii yhteistyökykyisesti • tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita • hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa • muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	• toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti • tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita • hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti • muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	• toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa • selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista • hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti • arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	• suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa • selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja • soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti • arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	• suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat • toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa • soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti • esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämis ehdotuksia • arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen • ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

Lisäksi opiskelija suorittaa työelämän edellyttämät luvat ja pätevyudet, jotka ovat välttämättömiä ammattitaitovaatimuksissa edellytetyn osaamisen osoittamiseksi.

2.24. Kuvankäsittely, 15 osp (107204)

Ammattitaitovaatimukset

Kuvankäsittelyn työprosessin tunteminen

Opiskelija

- tunnistaa kuvankäsittelyohjelmia ja tutustuu erilaisiin julkaisukanaviin
- ymmärtää kuvankäsittelyn työnkulut erityyppisille kuville
- tuntee kuvankäsittelyn ilmaisukeinoja ja erilaisia teknisiä ratkaisuja

Kuvankäsittelyn toteuttaminen

Opiskelija

- käsittelee kuvia kuvankäsittelyohjelmilla erilaisiin käyttötarkoituksiin ja julkaisukanaviin
- toteuttaa kuvankäsittelyn työnkulut erityyppisille kuville
- käyttää tarkoituksenmukaisia ilmaisullisia ja teknisiä ratkaisuja
- huomioi ilmaisukeinojen valinnassa kuvan tarkoituksen, kontekstin, asiayhteyden ja julkaisu ympäristön
- huomioi kuvien käyttötarkoituksen ja julkaisukanavan tekniset vaatimukset
- toteuttaa kuvankäsittelyn työnkuluja erilaisiin kuvatyypeihin
- käyttää tarkoituksenmukaisia digitaalisen kuvankäsittelyn työmenetelmiä
- huomioi värinhallinnan digitaalisessa työkulussa
- toimii ja kommunikoi yhteistyökumppaneiden kanssa tilanteen edellyttämällä tavalla
- noudattaa tuotannon aikatauluja työtehtävissään
- työskentelee tilaajalähtöisesti ja huomioi toimintansa vaikutukset tuotannon kulkuun ja kustannusten muodostumiseen
- toimii työryhmän jäsenenä, kommunikoi käyttäen ammattisanastoa ja perustelee ratkaisujaan
- tekee työtehtäviinsä liittyvän tiedostonhallinnan, versioinnin ja arkistoinnin
- kuvailee työnsä keskeiset vaiheet ja kokoaa työnäytteitä ammatillisesta osaamisestaan

Säädösten ja ohjeiden noudattaminen

Opiskelija

- noudattaa tekijänoikeuksia luodessaan, valitessaan, käsitellessään ja julkaistessaan aineistoja
- noudattaa työtehtäviinsä vaikuttavaa lainsäädäntöä ja alan eettisiä ohjeistoja
- huomioi ammattialan kestävä kehityksen periaatteita
- ylläpitää ja edistää turvallista työskentelyä, työergonomiaa ja työssä jaksamista
- huomioi työskentelyssään tietoturvallisuuden

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	- toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti - toimii yhteistyökykyisesti - tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita - hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa - muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	- toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti - tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita - hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti - muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	- toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa - selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista - hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti - arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	- suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa - selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja - soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti - arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	- suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat - toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa - soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti - esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämis ehdotuksia - arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen - ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

Lisäksi opiskelija suorittaa työelämän edellyttämät luvat ja pätevyudet, jotka ovat välttämättömiä ammattitaitovaatimuksissa edellytetyn osaamisen osoittamiseksi.

2.25. Kuvanveistäminen, 15 osp (107323)

Ammattitaitovaatimukset

Kuvanveiston suunnittelu

Opiskelija

- suunnittelee kolmiulotteisia veistoksia asettaen niille visuaalisia ja ilmaisuaan kehittäviä tavoitteita
- taustoittaa työtään ja valitsee työlleen näkökulman suhteessa kuvanveistotaiteen traditioon
- tekee luonnoksia veistoksista
- valitsee veistoksiinsa soveltuvat työmenetelmät ja materiaalit
- tekee aikataulutetun työsuunnitelman ja arvioi työskentelynsä kustannusrakennetta
- suunnittelee veistosten esillepanon
- selvittää alan toimintamuotoja, näyttely- ja galleriatoimintaa sekä alan järjestöjen ja liittojen tarjoamia palveluita
- tunnistaa kuvanveiston alalla toimimisen edellytyksiä ja arvioi mahdollisuuksiaan toimia alalla

Kuvanveiston toteuttaminen

Opiskelija

- toteuttaa suunnitelmien ja luonnosten mukaisesti kolmiulotteisia veistoksia
- valitsee ja käyttää tarkoituksenmukaisia kuvanveiston työmenetelmiä, materiaaleja ja välineitä
- käyttää kuvanveiston keinoja ilmaisuvälineinä
- käyttää ja hyödyntää erilaisille materiaaleille ja tekniikoille ominaisia visuaalisia ja teknisiä ratkaisuja
- asettaa teoksiaan esille sekä ottaa vastaan ja antaa palautetta
- suunnittelee ajankäyttöään ja noudattaa sovittuja aikatauluja
- työskentelee tilaajalähtöisesti ja huomioi toimintansa vaikutukset kustannusten muodostumiseen
- kuvailee työnsä keskeiset vaiheet, käyttää ammattisanastoa ja perustelee ratkaisujaan
- kokoaa työnäytteitä ammatillisesta osaamisestaan

Säädösten ja ohjeiden noudattaminen

Opiskelija

- noudattaa tekijänoikeuksia luodessaan, valitessaan, käsitellessään ja julkaistessaan aineistoja
- noudattaa työtehtäviinsä vaikuttavaa lainsäädäntöä ja alan eettisiä ohjeistoja
- huomioi ammattialan kestävän kehityksen periaatteita
- ylläpitää ja edistää turvallista työskentelyä, työergonomiaa ja työssä jaksamista
- huomioi työskentelyssään tietoturvallisuuden

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	• toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti • toimii yhteistyökykyisesti • tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita • hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa • muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	• toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti • tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita • hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti • muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	• toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa • selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista • hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti • arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	• suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa • selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja • soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti • arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	• suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat • toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa • soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti • esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämis ehdotuksia • arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen • ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

Lisäksi opiskelija suorittaa työelämän edellyttämät luvat ja pätevyudet, jotka ovat välttämättömiä ammattitaitovaatimuksissa edellytetyn osaamisen osoittamiseksi.

2.26. Maalaustaiteen toteuttaminen, 15 osp (107206)

Ammattitaitovaatimukset

Maalaustaiteen työprosessin tunteminen ja valmistelu

Opiskelija

- taustoittaa työtään ja valitsee näkökulman maalaukseen
- ideoi, tekee suunnitelmia ja luonnoksia maalauksistaan
- valmistaa erilaisia maalaus pohjia
- valitsee tarkoituksenmukaisia työmenetelmiä ja materiaaleja
- osaa nähdä työnsä suhteessa maalaustaiteen traditioon sekä nykytaiteen ilmaisumuotoihin
- selvittää alan toimintamuotoja, näyttely- ja galleriatoimintaa sekä alan järjestöjen ja liittojen tarjoamia palveluita
- tuntee työskentelynsä kustannusrakennetta
- tunnistaa ammattialalla toimimisen edellytyksiä ja arvioi mahdollisuuksiaan toimia alalla

Maalaustaiteen tekeminen

Opiskelija

- toteuttaa ideasta tai luonnoksesta maalauksen valmistamalleen pohjalle materiaaliopillista tuntemusta hyödyntäen
- käyttää erilaisille tekniikoille ominaisia visuaalisia ja teknisiä ratkaisuja
- käyttää työssään erilaisia taidemaalauksen työmenetelmiä ja välineitä sekä niiden yhdistelmiä
- käyttää taidemaalauksen keinoja ilmaisuvälineinä
- toteuttaa tavoitteiden mukaisia maalauksia eri tekniikoilla
- toteuttaa työnsä asettaen sille visuaalisia tavoitteita ja kehittäen ilmaisuaan
- asettaa teoksiaan esille sekä ottaa vastaan ja antaa palautetta
- suunnittelee ajankäyttöään ja noudattaa sovittuja aikatauluja
- työskentelee tilaajalähtöisesti ja huomioi toimintansa vaikutukset kustannusten muodostumiseen
- kuvailee työnsä keskeiset vaiheet, käyttää ammattisanastoa ja perustelee ratkaisujaan

Säädösten ja ohjeiden noudattaminen

Opiskelija

- noudattaa tekijänoikeuksia luodessaan, valitessaan, käsitellessään ja julkaistessaan aineistoja
- noudattaa työtehtäviinsä vaikuttavaa lainsäädäntöä ja alan eettisiä ohjeistoja
- huomioi ammattialan kestävä kehityksen periaatteita
- ylläpitää ja edistää turvallista työskentelyä, työergonomiaa ja työssä jaksamista
- huomioi työskentelyssään tietoturvallisuuden

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	- toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti - toimii yhteistyökykyisesti - tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita - hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa - muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	- toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti - tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita - hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti - muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	- toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa - selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista - hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti - arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	- suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa - selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja - soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti - arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	- suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat - toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa - soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti - esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämis ehdotuksia - arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen - ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

Lisäksi opiskelija suorittaa työelämän edellyttämät luvat ja pätevyudet, jotka ovat välttämättömiä ammattitaitovaatimuksissa edellytetyn osaamisen osoittamiseksi.

2.27. Mainos- ja ajoneuvoteippauksen toteuttaminen, 15 osp (107207)

Ammattitaitovaatimukset

Mainos- ja ajoneuvoteippauksen työprosessin tunteminen

Opiskelija

- ymmärtää mainos- ja ajoneuvoteippauksen keskeiset työvaiheet ja työnkulun etenemisen
- tuntee mainos- ja ajoneuvoteippauksen yleisimmät työmenetelmät, -välineet ja materiaalit
- tuntee esivalmistelutapoja erilaisille asennuspinnoille
- tietää keskeisimmät mainos- ja ajoneuvoteippauksen aineistoja koskevat vaatimukset

Mainos- ja ajoneuvoteippauksen tekeminen

Opiskelija

- suunnittelee ja valmistaa aineistoja mainos- ja ajoneuvoteippauksiin
- tekee laatimiensa työsuunnitelmien mukaisia mainos- ja ajoneuvoteippauksia
- tarkastaa aineistojen kelpoisuuden ja valmistaa tarvittaessa teipattavat aineistot
- valitsee ja käyttää tarkoituksenmukaisia työmenetelmiä, materiaaleja ja välineitä huomioiden asennusympäristön olosuhteet
- tekee asennuspinnoille tarvittavat esivalmistelut
- asentaa teippaukset ohjeiden mukaan
- noudattaa tuotannon aikatauluja työtehtävissään
- työskentelee tilaajalähtöisesti ja huomioi toimintansa vaikutukset tuotannon kulkuun ja kustannusten muodostumiseen
- toimii työryhmän jäsenenä, kommunikoi käyttäen ammattisanastoa ja perustelee ratkaisujaan
- tekee työtehtäviinsä liittyvän tiedostonhallinnan, versioinnin ja arkistoinnin
- kuvailee työnsä keskeiset vaiheet ja kokoaa työnäytteitä ammatillisesta osaamisestaan

Säädösten ja ohjeiden noudattaminen

Opiskelija

- noudattaa tekijänoikeuksia luodessaan, valitessaan, käsitellessään ja julkaistessaan aineistoja
- noudattaa työtehtäviinsä vaikuttavaa lainsäädäntöä ja alan eettisiä ohjeistoja
- huomioi ammattialan kestävä kehityksen periaatteita
- ylläpitää ja edistää turvallista työskentelyä, työergonomiaa ja työssä jaksamista
- huomioi työskentelyssään tietoturvallisuuden

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	- toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti - toimii yhteistyökykyisesti - tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita - hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa - muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	- toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti - tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita - hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti - muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	- toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa - selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista - hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti - arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	- suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa - selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja - soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti - arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	- suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat - toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa - soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti - esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämis ehdotuksia - arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen - ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

Lisäksi opiskelija suorittaa työelämän edellyttämät luvat ja pätevyydet, jotka ovat välttämättömiä ammattitaitovaatimuksissa edellytetyn osaamisen osoittamiseksi.

2.28. Markkinointikampanjan visuaalinen suunnittelu ja toteuttaminen, 15 osp (107208)

Ammattitaitovaatimukset

Markkinointikampanjan visuaalinen suunnittelu

Opiskelija

- tuntee markkinointikampanjan visuaalisen suunnittelun vaiheet
- tuntee markkinointimateriaalien käyttötapoja
- ideoi ja suunnittelee markkinointikampanjan materiaaleja ja toimenpiteitä
- selvittää asiakkaan tarpeet ja tavoitteet
- kartoittaa tavoiteltavan kohderyhmän ja kampanjan erityispiirteet
- huomioi kilpailijat ja kilpailijoiden tuotteet sekä heidän viestintänsä
- kartoittaa kohderyhmän viestinnällistä toimintaympäristöä
- suunnittelee havaintojen pohjalta kampanjan aikataulun

Markkinointikampanjan visuaalinen toteutus

Opiskelija

- tekee ja esittelee visuaalisen markkinointikampanjan materiaaleja eri käyttötarkoituksiin
- valitsee kampanjalle soveltuvat mediakanavat huomioiden näiden vaatimukset ja mahdollisuudet
- toteuttaa markkinointikampanjan asiakkaan tarpeiden ja tavoitteiden mukaisesti
- tuntee kampanjan toteutukseen liittyvää kustannusrakennetta
- huomioi tehtävissään tuotannon, tuotteen tai palvelun laatuvaatimukset
- suunnittelee ajankäyttöään ja noudattaa tuotannon aikatauluja työtehtävissään
- työskentelee tilaajalähtöisesti ja huomioi toimintansa vaikutukset tuotannon kulkuun ja kustannusten muodostumiseen
- toimii työryhmän jäsenenä, kommunikoi käyttäen ammattisanastoa ja perustelee ratkaisujaan
- tekee työtehtäviinsä liittyvän tiedostonhallinnan, versioinnin ja arkistoinnin
- kuvailee työnsä keskeiset vaiheet ja kokoa työnäytteitä ammatillisesta osaamisestaan

Säädösten ja ohjeiden noudattaminen

Opiskelija

- noudattaa tekijänoikeuksia luodessaan, valitessaan, käsitellessään ja julkaistessaan aineistoja
- noudattaa työtehtäviinsä vaikuttavaa lainsäädäntöä ja alan eettisiä ohjeistoja
- huomioi ammattialan kestävän kehityksen periaatteita
- ylläpitää ja edistää turvallista työskentelyä, työergonomiaa ja työssä jaksamista
- huomioi työskentelyssään tietoturvallisuuden

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	- toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti - toimii yhteistyökykyisesti - tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita - hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa - muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	- toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti - tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita - hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti - muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	- toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa - selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista - hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti - arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	- suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa - selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja - soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti - arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	- suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat - toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa - soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti - esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämis ehdotuksia - arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen - ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

Lisäksi opiskelija suorittaa työelämän edellyttämät luvat ja pätevyyydet, jotka ovat välttämättömiä ammattitaitovaatimuksissa edellytetyn osaamisen osoittamiseksi.

2.29. Media-alalla työskentely, 30 osp (107209)

Ammattitaitovaatimukset

Media-alan työprosessin tunteminen

Opiskelija

- tunnistaa media-alan tuotannon prosessin eri vaiheet ja hahmottaa työnsä osana laajempaa media-alan työkokonaisuutta
- tuntee työtehtävissään tarvittavat keskeisimmät laitteet ja sovellukset
- tuntee tilaajalähtöiseen tuotantoprosessiin vaikuttavia tekijöitä ja laatuvaatimuksia

Media-alan työprosessissa toimiminen

Opiskelija

- työskentelee media-alan osaamista edellyttävissä tehtävissä
- käyttää alan aineistoja, materiaaleja ja dokumentteja työtehtäviensä edellyttämässä laajuudessa
- valitsee ja käyttää tarkoituksenmukaisia työmenetelmiä, välineitä ja ohjelmistoja
- huomioi tehtävissään tuotannon, tuotteen tai palvelun laatuvaatimukset
- noudattaa työkokonaisuuden tai tuotantoprosessin aikatauluja työtehtävissään
- työskentelee tilaajalähtöisesti ja huomioi toimintansa vaikutukset tuotannon kulkuun ja kustannusten muodostumiseen
- toimii työryhmän jäsenenä, kommunikoi käyttäen ammattisanastoa ja perustelee ratkaisujaan
- tekee työtehtäviinsä liittyvän tiedostonhallinnan, versioinnin ja arkistoinnin
- kuvailee työnsä keskeiset vaiheet ja kokoaa työnäytteitä ammatillisesta osaamisestaan

Säädösten ja ohjeiden noudattaminen

Opiskelija

- noudattaa tekijänoikeuksia luodessaan, valitessaan, käsitellessään ja julkaistessaan aineistoja
- noudattaa työtehtäviinsä vaikuttavaa lainsäädäntöä ja alan eettisiä ohjeistoja
- huomioi ammattialan kestävä kehityksen periaatteita
- ylläpitää ja edistää turvallista työskentelyä, työergonomiaa ja työssä jaksamista
- huomioi työskentelyssään tietoturvallisuuden

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	• toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti • toimii yhteistyökykyisesti • tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita • hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa • muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	• toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti • tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita • hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti • muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	• toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa • selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista • hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti • arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	• suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa • selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja • soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti • arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	• suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat • toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa • soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti • esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämis ehdotuksia • arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen • ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

Lisäksi opiskelija suorittaa työelämän edellyttämät luvat ja pätevyudet, jotka ovat välttämättömiä ammattitaitovaatimuksissa edellytetyn osaamisen osoittamiseksi.

2.30. Media-alan 3D-mallintaminen, 15 osp (107210)

Ammattitaitovaatimukset

3D-mallintamisen suunnittelu

Opiskelija

- tuntee erilaisia 3D-mallinnuksen käyttökohteita
- tuntee 3D-mallinnuksen työprosessin eri vaiheet ja työskentelyn etenemisen
- suunnittelee ja esivisualisoi työtään tai käyttää ja soveltaa työssään muiden tekemiä suunnitelmia

3D-mallintaminen ja mallinnuksen julkaiseminen

Opiskelija

- tekee 3D-mallinnuksia keskeisiä perustekniikoita käyttäen
- teksturoi, valaisee ja renderöi tekemiään mallinnuksia
- käyttää keskeisiä 3D-mallinnuksen tiedostomuotoja
- julkaisee 3D-mallinnuksia huomioiden niiden käyttötarkoitukset, kerronnalliset vaatimukset ja julkaisukanavat
- suunnittelee ajankäyttöään ja noudattaa tuotannon aikatauluja työtehtävissään
- työskentelee tilaajalähtöisesti ja huomioi toimintansa vaikutukset tuotannon kulkuun ja kustannusten muodostumiseen
- toimii työryhmän jäsenenä, kommunikoi käyttäen ammattisanastoa ja perustelee ratkaisujaan
- tekee työtehtäviinsä liittyvän tiedostonhallinnan, versioinnin ja arkistoinnin
- kuvailee työnsä keskeiset vaiheet ja kokoaa työnäytteitä ammatillisesta osaamisestaan

Säädösten ja ohjeiden noudattaminen

Opiskelija

- noudattaa tekijänoikeuksia luodessaan, valitessaan, käsitellessään ja julkaistessaan aineistoja
- noudattaa työtehtäviinsä vaikuttavaa lainsäädäntöä ja alan eettisiä ohjeistoja
- huomioi ammattialan kestävä kehityksen periaatteita
- ylläpitää ja edistää turvallista työskentelyä, työergonomiaa ja työssä jaksamista
- huomioi työskentelyssään tietoturvallisuuden

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	- toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti - toimii yhteistyökykyisesti - tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita - hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa - muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	- toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti - tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita - hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti - muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	- toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa - selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista - hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti - arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	- suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa - selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja - soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti - arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	- suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat - toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa - soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti - esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämis ehdotuksia - arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen - ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

Lisäksi opiskelija suorittaa työelämän edellyttämät luvat ja pätevyyydet, jotka ovat välttämättömiä ammattitaitovaatimuksissa edellytetyn osaamisen osoittamiseksi.

2.31. Media-alan 3D-tulostaminen, 15 osp (107211)

Ammattitaitovaatimukset

3D-tulostamisen työprosessin tunteminen

Opiskelija

- ymmärtää 3D-tulostamisen keskeiset työvaiheet ja työnkulun etenemisen
- tuntee 3D-tulostamisen keskeisimmät työmenetelmät, -välineet ja materiaalit
- tuntee 3D-tulostuksen aineistoja koskevat vaatimukset
- tunnistaa eri menetelmien ja materiaalien vaikutuksia tuotteen lopputulokseen

3D-tulostamisen toteuttaminen

Opiskelija

- säätää 3D-tulostimelle tarvittavat asetukset ja tulostaa erilaisia esineitä
- valitsee ja käyttää tarkoituksenmukaisia työmenetelmiä, materiaaleja, välineitä ja ohjelmistoja
- viimeistelee 3D-tulosteet laatuvaatimusten mukaisesti
- tekee 3D-tulostimelle tarvittavia yleisimpiä ylläpito- ja huoltoja
- noudattaa tuotannon aikatauluja työtehtävissään
- työskentelee tilaajalähtöisesti ja huomioi toimintansa vaikutukset tuotannon kulkuun ja kustannusten muodostumiseen
- toimii työryhmän jäsenenä, kommunikoi käyttäen ammattisanastoa ja perustelee ratkaisujaan
- tekee työtehtäviinsä liittyvän tiedostonhallinnan, versioinnin ja arkistoinnin
- kuvailee työnsä keskeiset vaiheet ja kokoaa työnäytteitä ammatillisesta osaamisestaan

Säädösten ja ohjeiden noudattaminen

Opiskelija

- noudattaa tekijänoikeuksia luodessaan, valitessaan, käsitellessään ja julkaistessaan aineistoja
- noudattaa työtehtäviinsä vaikuttavaa lainsäädäntöä ja alan eettisiä ohjeistoja
- huomioi ammattialan kestävä kehityksen periaatteita
- ylläpitää ja edistää turvallista työskentelyä, työergonomiaa ja työssä jaksamista
- huomioi työskentelyssään tietoturvallisuuden

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	- toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti - toimii yhteistyökykyisesti - tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita - hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa - muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	- toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti - tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita - hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti - muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	- toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa - selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista - hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti - arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	- suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa - selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja - soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti - arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	- suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat - toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa - soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti - esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämis ehdotuksia - arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen - ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

Lisäksi opiskelija suorittaa työelämän edellyttämät luvat ja pätevyudet, jotka ovat välttämättömiä ammattitaitovaatimuksissa edellytetyn osaamisen osoittamiseksi.

2.32. Media-alan tai kuvallisen ilmaisun ammatinharjoittajana toimiminen, 15 osp (107212)

Ammattitaitovaatimukset

Ammatinharjoittajan liiketoiminnan suunnitteleminen

Opiskelija

- tuntee media-alan ja kuvallisen ilmaisun palvelutarjontaa ja liiketoimintamahdollisuuksia
- tunnistaa yritystoimintaansa soveltuvia yritysmuotoja
- tietää alan etujärjestöjen ja toimijoiden tarjoamia tukipalveluja
- tuotteistaa ammattitaitonsa liikeideaksi ja laatii liiketoimintasuunnitelman
- arvioi riskejä ja mahdollisuuksiaan toimia alalla
- suunnittelee liiketoimintansa tuotteita ja palveluja
- aikatauluttaa yrityksen käynnistämisen ja markkinoinnin toimenpiteitä
- tuntee hinnoittelun periaatteita ja tekee yritystoimintaansa tukevia laskelmia
- tuntee alansa tarjous-, sopimus- ja laskutuskäytäntöjä

Ammatinharjoittajana toimiminen

Opiskelija

- toimii media-alan tai kuvallisen ilmaisun työtehtävissä yrittäjänä
- markkinoi ja myy palvelujaan
- tekee asiakashankintaa ja toteuttaa sovittuja asiakastoimeksiantoja
- tekee toimintaansa liittyviä tarjouksia ja sopimuksia
- käyttää työssään tarkoituksenmukaisia menetelmiä ja työvälineitä
- suunnittelee ajankäyttöään ja noudattaa sovittuja aikatauluja
- työskentelee tilaajalähtöisesti ja huomioi toimintansa vaikutukset kustannusten muodostumiseen
- toimii työryhmän jäsenenä, kommunikoi käyttäen ammattisanastoa ja perustelee ratkaisujaan
- tekee työtehtäviinsä liittyvän tiedostonhallinnan, versioinnin ja arkistoinnin
- kuvailee työnsä keskeiset vaiheet ja kokoaa työnäytteitä ammatillisesta osaamisestaan

Säädösten ja ohjeiden noudattaminen

Opiskelija

- noudattaa tekijänoikeuksia luodessaan, valitessaan, käsitellessään ja julkaistessaan aineistoja
- noudattaa työtehtäviinsä vaikuttavaa lainsäädäntöä ja alan eettisiä ohjeistoja
- huomioi ammattialan kestävän kehityksen periaatteita
- ylläpitää ja edistää turvallista työskentelyä, työergonomiaa ja työssä jaksamista
- huomioi työskentelyssään tietoturvallisuuden

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	- toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti - toimii yhteistyökykyisesti - tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita - hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa - muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	- toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti - tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita - hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti - muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	- toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa - selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista - hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti - arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	- suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa - selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja - soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti - arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	- suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat - toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa - soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti - esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämis ehdotuksia - arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen - ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

Lisäksi opiskelija suorittaa työelämän edellyttämät luvat ja pätevyudet, jotka ovat välttämättömiä ammattitaitovaatimuksissa edellytetyn osaamisen osoittamiseksi.

2.33. Media-alan äänituotannossa toimiminen, 30 osp (107213)

Ammattitaitovaatimukset

Media-alan äänituotannon suunnittelu

Opiskelija

- tuntee äänituotannon eri vaiheet, keskeiset työroolit ja -tehtävät osana laajempaa tuotantoprosessia
- tuntee äänen siirtämisen ja tallentamisen keskeisimmät työmenetelmät ja laitteet
- hahmottaa äänen fysikaalisena ilmiönä
- tekee omiin äänityön tehtäviinsä liittyvän työsuunnitelman ja esittelee sen työryhmälle
- huomioi suunnitelmassaan ääneen liittyviä, vastaanottajan havaintoon vaikuttavia tekijöitä
- valitsee työskentelyyn soveltuvan laitteiston sekä tallennus- ja esitysmuodon huomioiden ympäristön vaihtelevat olosuhteet

Media-alan äänituotannossa työskentely

Opiskelija

- valmistaa julkaisukelpoisia äänitallenteita huomioiden erilaiset esitysformaatit
- valitsee ja käyttää tarkoituksenmukaisia äänitarkkailun, -tallennuksen ja äänenkäsittelyn työmenetelmiä, laitteita ja sovelluksia
- kokoaa ja kytkee signaalitien sekä selvittää sen ongelmia työnsä edellyttämässä laajuudessa
- havainnoi ja analysoi kuulemaansa ääntä
- suunnittelee ajankäyttöään ja noudattaa tuotannon aikatauluja työtehtävissään
- työskentelee tilaajalähtöisesti ja huomioi toimintansa vaikutukset tuotannon kulkuun ja kustannusten muodostumiseen
- toimii työryhmän jäsenenä, kommunikoi käyttäen ammattisanastoa ja perustelee ratkaisujaan
- tekee työtehtäviinsä liittyvän tiedostonhallinnan, versioinnin ja arkistoinnin
- kuvailee työnsä keskeiset vaiheet ja kokoaa työnäytteitä ammatillisesta osaamisestaan

Säädösten ja ohjeiden noudattaminen

Opiskelija

- noudattaa tekijänoikeuksia luodessaan, valitessaan, käsitellessään ja julkaistessaan aineistoja
- noudattaa työtehtäviinsä vaikuttavaa lainsäädäntöä ja alan eettisiä ohjeistoja
- huomioi ammattialan kestävä kehityksen periaatteita
- ylläpitää ja edistää turvallista työskentelyä, työergonomiaa ja työssä jaksamista
- huomioi työskentelyssään tietoturvallisuuden

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	- toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti - toimii yhteistyökykyisesti - tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita - hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa - muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	- toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti - tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita - hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti - muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	- toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa - selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista - hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti - arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	- suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa - selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja - soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti - arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	- suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat - toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa - soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti - esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämis ehdotuksia - arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen - ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

Lisäksi opiskelija suorittaa työelämän edellyttämät luvat ja pätevyudet, jotka ovat välttämättömiä ammattitaitovaatimuksissa edellytetyn osaamisen osoittamiseksi.

2.34. Media-alan äänityössä toimiminen, 15 osp (107214)

Ammattitaitovaatimukset

Media-alan äänityön suunnittelu

Opiskelija

- tuntee erilaisia äänituotantoympäristöjä
- tuntee äänituotannon keskeiset työvaiheet ja hahmottaa työtehtävänsä osana äänituotannon työprosessia
- tekee työsuunnitelman äänityön toteuttamisesta
- tuntee teoksen rakenteen ja hyödyntää sitä ääni-ilmaisussaan

Media-alan äänityössä työskentely

Opiskelija

- työskentelee äänityön tehtävissä suunnitelman perusteella
- valitsee ja käyttää tarkoituksenmukaisia äänen tallennuksen ja käsittelyn työmenetelmiä, -välineitä ja sovelluksia
- viimeistelee äänityön äänileikkauksen keinoja hyödyntäen
- hyödyntää tarkoituksenmukaisia ääni-ilmaisun keinoja
- huomioi työn kulussa erilaiset julkaisuformaatit
- suunnittelee ajankäyttöään ja noudattaa tuotannon aikatauluja työtehtävissään
- työskentelee tilaajalähtöisesti ja huomioi toimintansa vaikutukset tuotannon kulkuun ja kustannusten muodostumiseen
- toimii työryhmän jäsenenä, kommunikoi käyttäen ammattisanastoa ja perustelee ratkaisujaan
- tekee työtehtäviinsä liittyvän tiedostonhallinnan, versioinnin ja arkistoinnin
- kuvailee työnsä keskeiset vaiheet ja kokoaa työnäytteitä ammatillisesta osaamisestaan

Säädösten ja ohjeiden noudattaminen

Opiskelija

- noudattaa tekijänoikeuksia luodessaan, valitessaan, käsitellessään ja julkaistessaan aineistoja
- noudattaa työtehtäviinsä vaikuttavaa lainsäädäntöä ja alan eettisiä ohjeistoja
- huomioi ammattialan kestävän kehityksen periaatteita
- ylläpitää ja edistää turvallista työskentelyä, työergonomiaa ja työssä jaksamista
- huomioi työskentelyssään tietoturvallisuuden

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	- toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti - toimii yhteistyökykyisesti - tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita - hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa - muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	- toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti - tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita - hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti - muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	- toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa - selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista - hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti - arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	- suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa - selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja - soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti - arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	- suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat - toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa - soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti - esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämis ehdotuksia - arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen - ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

Lisäksi opiskelija suorittaa työelämän edellyttämät luvat ja pätevyyydet, jotka ovat välttämättömiä ammattitaitovaatimuksissa edellytetyn osaamisen osoittamiseksi.

2.35. Mediamateriaalien tuottaminen markkinointiin, 15 osp (107215)

Ammattitaitovaatimukset

Mediamateriaalien suunnittelu markkinointiin

Opiskelija

- tuntee markkinoinnin keskeisiä käsitteitä sekä markkinointikanavia ja niiden toimintaperiaatteita
- tunnistaa työnsä osana laajempaa markkinointikokonaisuutta
- tunnistaa digitaalisen markkinoinnin seurannan mittaustapoja ja hyödyntää saatua tietoa
- tuntee tekstin, kuvan, grafiikan ja videon hyödyntämismahdollisuuksia markkinoinnissa
- huomioi mediamateriaalin suunnittelussa kohderyhmän, tilaajan markkinointistrategian ja julkaisukanavan vaatimukset

Mediamateriaalien toteuttaminen markkinointiin

Opiskelija

- valmistaa mediamateriaalia markkinointiin kohderyhmä ja tilaajan vaatimukset huomioiden
- valitsee ja käyttää tarkoituksenmukaisia työmenetelmiä, materiaaleja, välineitä ja ohjelmistoja
- käyttää markkinoinnissa tarkoituksenmukaisia sosiaalisen median työkaluja ja menetelmiä
- noudattaa tilaajan graafista ohjeistoa
- kirjoittaa lyhyitä tekstejä ja tuottaa visuaalista materiaalia markkinoinnin tarkoituksiin
- suunnittelee ajankäyttöään ja noudattaa tuotannon aikatauluja työtehtävissään
- työskentelee tilaajalähtöisesti ja huomioi toimintansa vaikutukset tuotannon kulkuun ja kustannusten muodostumiseen
- toimii työryhmän jäsenenä, kommunikoi käyttäen ammattisanastoa ja perustelee ratkaisujaan
- tekee työtehtäviinsä liittyvän tiedostonhallinnan, versioinnin ja arkistoinnin
- kuvailee työnsä keskeiset vaiheet ja kokoaa työnäytteitä ammatillisesta osaamisestaan

Säädösten ja ohjeiden noudattaminen

Opiskelija

- noudattaa tekijänoikeuksia luodessaan, valitessaan, käsitellessään ja julkaistessaan aineistoja
- noudattaa työtehtäviinsä vaikuttavaa lainsäädäntöä ja alan eettisiä ohjeistoja
- huomioi ammattialan kestävä kehityksen periaatteita
- ylläpitää ja edistää turvallista työskentelyä, työergonomiaa ja työssä jaksamista
- huomioi työskentelyssään tietoturvallisuuden

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	• toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti • toimii yhteistyökykyisesti • tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita • hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa • muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	• toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti • tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita • hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti • muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	• toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa • selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista • hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti • arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	• suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa • selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja • soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti • arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	• suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat • toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa • soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti • esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämis ehdotuksia • arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen • ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

Lisäksi opiskelija suorittaa työelämän edellyttämät luvat ja pätevyudet, jotka ovat välttämättömiä ammattitaitovaatimuksissa edellytetyn osaamisen osoittamiseksi.

2.36. Mediataiteen toteuttaminen, 15 osp (107216)

Ammattitaitovaatimukset

Mediataiteen suunnitteleminen

Opiskelija

- suunnittelee mediataidetta yksin tai työryhmän jäsenenä
- tuntee mediataiteen ilmaisukeinoja ja tyyliä
- osaa nähdä työnsä suhteessa mediataiteen traditioon
- asettaa työlleen ilmaisullisia tavoitteita
- suunnittelee aikataulun mediataiteen toteuttamiselle ja esittämiselle

Mediataiteen tekeminen ja esille asettaminen

Opiskelija

- tekee mediataidetta yksin tai työryhmän jäsenenä
- käyttää ilmaisuvälineenä mediataiteen työmenetelmiä ja välineitä
- toimii ja kommunikoi tilanteen edellyttämällä tavalla yhteistyötahojen sekä työryhmän muiden jäsenten kanssa
- suunnittelee markkinoinnin ja tiedotuksen mediataiteen tuotannolle
- asettaa esille tai julkaisee mediataidetta
- esittelee mediataidettaan yleisölle ja vastaanottaa palautetta
- suunnittelee ajankäyttöään ja noudattaa sovittuja aikatauluja
- työskentelee tilaajalähtöisesti ja huomioi toimintansa vaikutukset kustannusten muodostumiseen
- kommunikoi käyttäen ammattisanastoa ja perustelee ratkaisujaan
- tekee työtehtäviinsä liittyvän tiedostonhallinnan, versioinnin ja arkistoinnin
- kuvailee työnsä keskeiset vaiheet ja kokoaa työnäytteitä ammatillisesta osaamisestaan

Säädösten ja ohjeiden noudattaminen

Opiskelija

- noudattaa tekijänoikeuksia luodessaan, valitessaan, käsitellessään ja julkaistessaan aineistoja
- noudattaa työtehtäviinsä vaikuttavaa lainsäädäntöä ja alan eettisiä ohjeistoja
- huomioi ammattialan kestävä kehityksen periaatteita
- ylläpitää ja edistää turvallista työskentelyä, työergonomiaa ja työssä jaksamista
- huomioi työskentelyssään tietoturvallisuuden

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	- toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti - toimii yhteistyökykyisesti - tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita - hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa - muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	- toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti - tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita - hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti - muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	- toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa - selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista - hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti - arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	- suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa - selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja - soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti - arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	- suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat - toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa - soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti - esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämis ehdotuksia - arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen - ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

Lisäksi opiskelija suorittaa työelämän edellyttämät luvat ja pätevyyydet, jotka ovat välttämättömiä ammattitaitovaatimuksissa edellytetyn osaamisen osoittamiseksi.

2.37. Monikameratuotannossa toimiminen, 15 osp (107217)

Ammattitaitovaatimukset

Monikameratuotannon työprosessin tunteminen

Opiskelija

- tuntee erilaisia monikameratuotantoympäristöjä
- tuntee monikameratuotannon keskeiset työroolit ja tuotantoprosessin etenemisen
- ymmärtää monikameratuotannon suunnittelun ja toteutuksen dokumentteja ja työskentelee niistä saamansa tiedon perusteella

Monikameratuotannossa työskentely

Opiskelija

- työskentelee monikameratuotannossa useammassa eri työroolissa tai tehtävässä
- käyttää monikameratuotannon kalustoa ja laitteita omien työtehtäviensä edellyttämässä laajuudessa
- valitsee ja käyttää tarkoituksenmukaisia työmenetelmiä, materiaaleja, välineitä ja ohjelmistoja
- ymmärtää ja käyttää monikameratyön komentokieltä
- käyttää työssään audiovisuaalisen kerronnan ja ilmaisun periaatteita
- noudattaa tuotannon aikatauluja työtehtävissään
- työskentelee tilaajalähtöisesti ja huomioi toimintansa vaikutukset tuotannon kulkuun ja kustannusten muodostumiseen
- toimii työryhmän jäsenenä, kommunikoi käyttäen ammattisanastoa ja perustelee ratkaisujaan
- tekee työtehtäviinsä liittyvän tiedostonhallinnan, versioinnin ja arkistoinnin
- kuvailee työnsä keskeiset vaiheet ja kokoaa työnäytteitä ammatillisesta osaamisestaan

Säädösten ja ohjeiden noudattaminen

Opiskelija

- huomioi sähkö- ja työturvallisuuden
- noudattaa tekijänoikeuksia luodessaan, valitessaan, käsitellessään ja julkaistessaan aineistoja
- noudattaa työtehtäviinsä vaikuttavaa lainsäädäntöä ja alan eettisiä ohjeistoja
- huomioi ammattialan kestävä kehityksen periaatteita
- ylläpitää ja edistää turvallista työskentelyä, työergonomiaa ja työssä jaksamista
- huomioi työskentelyssään tietoturvallisuuden

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	- toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti - toimii yhteistyökykyisesti - tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita - hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa - muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	- toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti - tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita - hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti - muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	- toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa - selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista - hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti - arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	- suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa - selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja - soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti - arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	- suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat - toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa - soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti - esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämissuhteita - arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen - ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

Lisäksi opiskelija suorittaa työelämän edellyttämät luvat ja pätevyudet, jotka ovat välttämättömiä ammattitaitovaatimuksissa edellytetyn osaamisen osoittamiseksi.

2.38. Painaminen ja tulostaminen, 15 osp (107218)

Ammattitaitovaatimukset

Painamisen esivalmistelujen toteuttaminen

Opiskelija

- valitsee sopivat paino- ja tulostusmenetelmät erilaisille painotuotteille
- valitsee tarkoituksenmukaiset työmenetelmät, työvälineet ja materiaalit työhönsä
- tarkastaa painovalmiin aineiston soveltuvuuden
- valmistaa tarvittaessa painoaihion
- valmistelee painokoneen ja tulostimen tuotantoa varten

Painamisen ja tulostamisen toteuttaminen

Opiskelija

- painaa ja tulostaa painotuotteita ohjeiden mukaan
- käyttää yleisimpiä painon laadunvalvonnan menetelmiä
- loppukuntoonlaittaa painokoneen
- noudattaa tuotannon aikatauluja työtehtävissään
- työskentelee tilaajalähtöisesti ja huomioi toimintansa vaikutukset tuotannon kulkuun ja kustannusten muodostumiseen
- toimii työryhmän jäsenenä, kommunikoi käyttäen ammattisanastoa ja perustelee ratkaisujaan
- tekee työtehtäviinsä liittyvän tiedostonhallinnan, versioinnin ja arkistoinnin
- kuvailee työnsä keskeiset vaiheet ja kokoaa työnäytteitä ammatillisesta osaamisestaan

Säädösten ja ohjeiden noudattaminen

Opiskelija

- noudattaa tekijänoikeuksia luodessaan, valitessaan, käsitellessään ja julkaistessaan aineistoja
- noudattaa työtehtäviinsä vaikuttavaa lainsäädäntöä ja alan eettisiä ohjeistoja
- huomioi ammattialan kestävän kehityksen periaatteita
- ylläpitää ja edistää turvallista työskentelyä, työergonomiaa ja työssä jaksamista
- huomioi työskentelyssään tietoturvallisuuden

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	- toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti - toimii yhteistyökykyisesti - tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita - hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa - muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	- toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti - tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita - hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti - muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	- toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa - selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista - hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti - arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	- suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa - selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja - soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti - arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	- suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat - toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa - soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti - esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämis ehdotuksia - arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen - ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

Lisäksi opiskelija suorittaa työelämän edellyttämät luvat ja pätevyyydet, jotka ovat välttämättömiä ammattitaitovaatimuksissa edellytetyn osaamisen osoittamiseksi.

2.39. Painamista edeltävien työvaiheiden toteuttaminen, 15 osp (107219)

Ammattitaitovaatimukset

Painamista edeltävien työvaiheiden tunteminen

Opiskelija

- tuntee yleisimpien painomenetelmien painoaihioiden valmistuksen periaatteet
- tuntee painamisen keskeisimmät työmenetelmät, työvälineet ja materiaalit
- tuntee painamista edeltävien työvaiheiden työprosessin

Painamista edeltävien työvaiheiden tekeminen

Opiskelija

- valmistaa painovalmiita tulostustiedostoja
- tarkistaa ja tarvittaessa korjaa tulostustiedostot painokelpoisiksi
- asemoi, vedostaa ja tarkistaa tulostustiedoston asianmukaisesti
- valitsee ja käyttää soveltuvia asetuksia huomioiden käytettävien paino- ja jälkikäsittelymenetelmien vaatimukset
- valmistaa painoaihion työlle sopivalla menetelmällä ja vedostaa painoaihiosta lopputuotteen
- käyttää tarkoituksenmukaista laitteistoa painoaihioiden valmistuksessa
- tekee laitteistolle yksinkertaisia ylläpitohuoltoja sekä tunnistaa ja ratkaisee yleisimpiä häiriö- ja vikatilanteita
- huolehtii prosessissa käytettyjen kemikaalien ja muiden materiaalien asianmukaisesta käytöstä, kierrättämisestä ja hävittämisestä
- noudattaa tuotannon aikatauluja työtehtävissään
- työskentelee tilaajalähtöisesti ja huomioi toimintansa vaikutukset tuotannon kulkuun ja kustannusten muodostumiseen
- toimii työryhmän jäsenenä, kommunikoi käyttäen ammattisanastoa ja perustelee ratkaisujaan
- tekee työtehtäviinsä liittyvän tiedostonhallinnan, versioinnin ja arkistoinnin
- kuvailee työnsä keskeiset vaiheet ja kokooa työnäytteitä ammatillisesta osaamisestaan

Säädösten ja ohjeiden noudattaminen

Opiskelija

- noudattaa tekijänoikeuksia luodessaan, valitessaan, käsitellessään ja julkaistessaan aineistoja
- noudattaa työtehtäviinsä vaikuttavaa lainsäädäntöä ja alan eettisiä ohjeistoja
- huomioi ammattialan kestävä kehityksen periaatteita
- ylläpitää ja edistää turvallista työskentelyä, työergonomiaa ja työssä jaksamista
- huomioi työskentelyssään tietoturvallisuuden

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	• toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti • toimii yhteistyökykyisesti • tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita • hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa • muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	• toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti • tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita • hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti • muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	• toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa • selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista • hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti • arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	• suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa • selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja • soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti • arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	• suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat • toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa • soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti • esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämis ehdotuksia • arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen • ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

Lisäksi opiskelija suorittaa työelämän edellyttämät luvat ja pätevyudet, jotka ovat välttämättömiä ammattitaitovaatimuksissa edellytetyn osaamisen osoittamiseksi.

2.40. Painotuotantolaitteiden huolto, 15 osp (107220)

Ammattitaitovaatimukset

Painotuotantolaitteiden huollon työprosessin tunteminen

Opiskelija

- tuntee yleisimpien painotuotantolaitteiden rakenteen ja toimintaperiaatteet
- tunnistaa painotuotantolaitteiden yleisiä huoltokohteita, häiriö- ja vikatilanteita
- tuntee keskeisimmät vianetsinnän keinot ja tunnistaa erikoisosaamista vaativat tilanteet

Painotuotantolaitteiden huollon toteuttaminen

Opiskelija

- tekee painotuotantolaitteille työtehtäviinsä liittyviä määräaika- ja korjaushuoltoja käyttö- ja huolto-ohjeiden mukaisesti
- valitsee ja käyttää huoltoihin soveltuvia työkaluja, materiaaleja, tarvikkeita ja järjestelmiä
- käyttää tarvittavia huoltodokumentteja sekä seuranta- ja raportointityökaluja
- noudattaa tuotannon aikatauluja työtehtävissään
- työskentelee tilaajalähtöisesti ja huomioi toimintansa vaikutukset tuotannon kulkuun ja kustannusten muodostumiseen
- työskentelee työryhmän jäsenenä, kommunikoi käyttäen ammattisanastoa ja perustelee ratkaisujaan
- kuvailee työnsä keskeiset vaiheet ja kokoaa työnäytteitä ammatillisesta osaamisestaan

Säädösten ja ohjeiden noudattaminen

Opiskelija

- noudattaa tekijänoikeuksia luodessaan, valitessaan, käsitellessään ja julkaistessaan aineistoja
- noudattaa työtehtäviinsä vaikuttavaa lainsäädäntöä ja alan eettisiä ohjeistoja
- huomioi ammattialan kestävän kehityksen periaatteita
- ylläpitää ja edistää turvallista työskentelyä, työergonomiaa ja työssä jaksamista
- huomioi työskentelyssään tietoturvallisuuden

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	• toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti • toimii yhteistyökykyisesti • tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita • hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa • muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	• toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti • tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita • hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti • muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	• toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa • selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista • hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti • arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	• suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa • selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja • soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti • arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	• suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat • toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa • soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti • esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämis ehdotuksia • arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen • ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

Lisäksi opiskelija suorittaa työelämän edellyttämät luvat ja pätevyudet, jotka ovat välttämättömiä ammattitaitovaatimuksissa edellytetyn osaamisen osoittamiseksi.

2.41. Painotuotteiden painaminen, 15 osp (107221)

Ammattitaitovaatimukset

Painotuotteiden painamisen työprosessin tunteminen

Opiskelija

- tuntee painamisen tuotantoprosessin sekä sen keskeiset työvaiheet ja -tehtävät
- tuntee painon laadunhallinnan perusteet ja painovärien ominaisuudet
- tuntee yleisimpien materiaalien vaikutuksen tuotteen lopputulokseen ja laatuun
- tuntee yleisimpien painokoneiden rakenteet sekä automaatio- ja prosessinohjausjärjestelmät

Painotuotteiden painamisen toteuttaminen

Opiskelija

- valmistaa ja tarkastaa painoaihion
- valmistelee painokoneen painamista varten ja tarvittaessa sekoittaa painovärit ohjeiden mukaan
- painaa monivärisiä paino- tai pakkaustuotteita ohjeiden mukaan sekä käyttää tarvittaessa automaatio- ja prosessinohjausjärjestelmiä
- huomioi materiaalien vaikutuksen tuotteen lopputulokseen ja laatuun
- mittaa ja säätää painotuotteiden laatua painolaadun varmistamiseksi
- loppukuntoonlaittaa painokoneen
- tekee painokoneelle ylläpitohuoltoja sekä tunnistaa ja ratkaisee yleisimpiä häiriö- ja vikatilanteita
- noudattaa tuotannon aikatauluja työtehtävissään
- työskentelee tilaajalähtöisesti ja huomioi toimintansa vaikutukset tuotannon kulkuun ja kustannusten muodostumiseen
- toimii työryhmän jäsenenä, kommunikoi käyttäen ammattisanastoa ja perustelee ratkaisujaan
- tekee työtehtäviinsä liittyvän tiedostonhallinnan, versioinnin ja arkistoinnin
- kuvailee työnsä keskeiset vaiheet ja kokoaa työnäytteitä ammatillisesta osaamisestaan

Säädösten ja ohjeiden noudattaminen

Opiskelija

- noudattaa tekijänoikeuksia luodessaan, valitessaan, käsitellessään ja julkaistessaan aineistoja
- noudattaa työtehtäviinsä vaikuttavaa lainsäädäntöä ja alan eettisiä ohjeistoja
- huomioi ammattialan kestävä kehityksen periaatteita
- ylläpitää ja edistää turvallista työskentelyä, työergonomiaa ja työssä jaksamista
- huomioi työskentelyssään tietoturvallisuuden

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	- toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti - toimii yhteistyökykyisesti - tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita - hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa - muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	- toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti - tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita - hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti - muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	- toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa - selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista - hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti - arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	- suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa - selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja - soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti - arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	- suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat - toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa - soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti - esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämis ehdotuksia - arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen - ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

Lisäksi opiskelija suorittaa työelämän edellyttämät luvat ja pätevyydet, jotka ovat välttämättömiä ammattitaitovaatimuksissa edellytetyn osaamisen osoittamiseksi.

2.42. Painotuotteiden tulostaminen, 15 osp (107222)

Ammattitaitovaatimukset

Painotuotteiden tulostamisen työprosessin tunteminen

Opiskelija

- tuntee painotuotteiden tulostamisen työvaiheet
- tunnistaa tulostuskelpoiset aineistot ja tiedostomuodot
- tuntee yleisimpien materiaalien ja menetelmien vaikutuksen tuotteen lopputulokseen

Painotuotteiden tulostamisen toteuttaminen

Opiskelija

- tarkistaa tulostusaineistot ja tekee tarvittaessa korjauksia niihin
- tekee tulostimelle tarvittavat asetukset
- tulostaa erilaisille materiaaleille ohjeiden mukaan
- viimeistelee tulostamansa työn ja varmistaa sen laadun
- tekee yleisimpiä ylläpitohuoltoja tulostimille sekä tunnistaa ja ratkaisee yleisimpiä häiriö- ja vikatilanteita
- noudattaa tuotannon aikatauluja työtehtävissään
- työskentelee tilaajalähtöisesti ja huomioi toimintansa vaikutukset tuotannon kulkuun ja kustannusten muodostumiseen
- toimii työryhmän jäsenenä, kommunikoi käyttäen ammattisanastoa ja perustelee ratkaisujaan
- tekee työtehtäviinsä liittyvän tiedostonhallinnan, versioinnin ja arkistoinnin
- kuvailee työnsä keskeiset vaiheet ja kokoaa työnäytteitä ammatillisesta osaamisestaan

Säädösten ja ohjeiden noudattaminen

Opiskelija

- noudattaa tekijänoikeuksia luodessaan, valitessaan, käsitellessään ja julkaistessaan aineistoja
- noudattaa työtehtäviinsä vaikuttavaa lainsäädäntöä ja alan eettisiä ohjeistoja
- huomioi ammattialan kestävä kehityksen periaatteita
- ylläpitää ja edistää turvallista työskentelyä, työergonomiaa ja työssä jaksamista
- huomioi työskentelyssään tietoturvallisuuden

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	- toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti - toimii yhteistyökykyisesti - tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita - hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa - muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	- toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti - tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita - hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti - muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	- toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa - selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista - hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti - arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	- suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa - selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja - soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti - arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	- suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat - toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa - soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti - esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämis ehdotuksia - arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen - ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

Lisäksi opiskelija suorittaa työelämän edellyttämät luvat ja pätevyyydet, jotka ovat välttämättömiä ammattitaitovaatimuksissa edellytetyn osaamisen osoittamiseksi.

2.43. Painotuotteiden viimeistely, 15 osp (107223)

Ammattitaitovaatimukset

Painotuotteiden viimeistelyprosessin tunteminen

Opiskelija

- tuntee painotyön yleisimpiä viimeistelymenetelmiä
- tunnistaa yleisimpien materiaalien ominaisuuksia sekä niiden vaikutuksia tuotteiden laatuun
- tuntee viimeistelyä seuraavien työvaiheiden ja jatkojalostuksen vaatimuksia

Painotuotteiden viimeistelyn toteuttaminen

Opiskelija

- valmistee koneet viimeistelyä varten
- viimeistelee paino- tai pakkaustuotteita ohjeiden mukaisesti
- käyttää työhönsä liittyviä keskeisimpiä työmenetelmiä, työvälineitä ja materiaaleja
- käyttää viimeistelyn erikoistekniikoissa tarvittavia laitteita, työkaluja ja ohjausjärjestelmiä
- varmistaa viimeistelyjen tuotteiden laadun
- loppukuntoonlaittaa viimeistelykoneet
- pakkaa ja lähettää tarvittaessa tuotteet ohjeiden mukaisesti
- noudattaa tuotannon aikatauluja työtehtävissään
- työskentelee tilaajalähtöisesti ja huomioi toimintansa vaikutukset tuotannon kulkuun ja kustannusten muodostumiseen
- toimii työryhmän jäsenenä, kommunikoi käyttäen ammattisanastoa ja perustelee ratkaisujaan
- kuvailee työnsä keskeiset vaiheet ja kokoaa työnäytteitä ammatillisesta osaamisestaan

Säädösten ja ohjeiden noudattaminen

Opiskelija

- noudattaa tekijänoikeuksia luodessaan, valitessaan, käsitellessään ja julkaistessaan aineistoja
- noudattaa työtehtäviinsä vaikuttavaa lainsäädäntöä ja alan eettisiä ohjeistoja
- huomioi ammattialan kestävä kehityksen periaatteita
- ylläpitää ja edistää turvallista työskentelyä, työergonomiaa ja työssä jaksamista
- huomioi työskentelyssään tietoturvallisuuden

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	- toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti - toimii yhteistyökykyisesti - tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita - hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa - muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	- toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti - tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita - hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti - muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	- toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa - selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista - hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti - arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	- suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa - selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja - soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti - arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	- suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat - toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa - soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti - esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämis ehdotuksia - arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen - ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

Lisäksi opiskelija suorittaa työelämän edellyttämät luvat ja pätevyudet, jotka ovat välttämättömiä ammattitaitovaatimuksissa edellytetyn osaamisen osoittamiseksi.

2.44. Pakkaustuotannossa toimiminen, 15 osp (107224)

Ammattitaitovaatimukset

Pakkaustuotannon työprosessin tunteminen

Opiskelija

- tuntee pakkaussuunnittelun periaatteet ja pakkausalan painoaineiston erityispiirteet
- tietää yleisimmät pakkausalalla käytetyt painomenetelmät, materiaalit ja käyttöalueet
- tuntee keskeisimpiä pakkauksien suunnittelua koskevia määräyksiä ja vaatimuksia
- tuntee pakkaustuotantoprosessin työvaiheet

Pakkaustuotannossa työskentely

Opiskelija

- suunnittelee ja valmistaa aineistoja pakkaustuotantoon
- valitsee ja käyttää tarkoituksenmukaisia työmenetelmiä, materiaaleja, välineitä ja ohjelmistoja
- toteuttaa suunnitelman mukaisen pakkauksen
- noudattaa tuotannon aikatauluja työtehtävissään
- työskentelee tilaajalähtöisesti ja huomioi toimintansa vaikutukset tuotannon kulkuun ja kustannusten muodostumiseen
- toimii työryhmän jäsenenä, kommunikoi käyttäen ammattisanastoa ja perustelee ratkaisujaan
- tekee työtehtäviinsä liittyvän tiedostonhallinnan, versioinnin ja arkistoinnin
- kuvailee työnsä keskeiset vaiheet ja kokoaa työnäytteitä ammatillisesta osaamisestaan

Säädösten ja ohjeiden noudattaminen

Opiskelija

- noudattaa tekijänoikeuksia luodessaan, valitessaan, käsitellessään ja julkaistessaan aineistoja
- noudattaa työtehtäviinsä vaikuttavaa lainsäädäntöä ja alan eettisiä ohjeistoja
- huomioi ammattialan kestävä kehityksen periaatteita
- ylläpitää ja edistää turvallista työskentelyä, työergonomiaa ja työssä jaksamista
- huomioi työskentelyssään tietoturvallisuuden

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	- toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti - toimii yhteistyökykyisesti - tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita - hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa - muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	- toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti - tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita - hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti - muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	- toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa - selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista - hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti - arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	- suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa - selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja - soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti - arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	- suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat - toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa - soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti - esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämis ehdotuksia - arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen - ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

Lisäksi opiskelija suorittaa työelämän edellyttämät luvat ja pätevyudet, jotka ovat välttämättömiä ammattitaitovaatimuksissa edellytetyn osaamisen osoittamiseksi.

2.45. Pelituotteen tekeminen, 30 osp (107225)

Ammattitaitovaatimukset

Pelituotteen suunnittelu

Opiskelija

- tunnistaa tuotantoprosessin eri vaiheet, työroolit ja etenemisen konseptoinnista julkaisuun
- tekee aikataulutetun työsuunnitelman
- tunnistaa pelien keskeiset ansaintalogiikat
- huomioi suunnittelussa kohderyhmän, toimeksiantajan tarpeet ja toiveet, aikataulun, julkaisualustan vaatimukset sekä kustannustekijät

Pelituotteen toteuttaminen

Opiskelija

- tekee toimivan ja julkaisukelpoisen pelituotteen yhdessä työryhmän kanssa
- toimii useammassa eri työroolissa tai tehtävässä osana pelituotannon työryhmää
- käyttää sisällön tuottamisessa ja koostamisessa tarkoituksenmukaisia työvälineitä ja ohjelmistoja
- käyttää ja soveltaa audiovisuaalisen suunnittelun ja viestinnän keskeisiä ilmaisukeinoja
- testaa pelin toimivuutta ja korjaa mahdolliset virhetoinnot
- julkaisee pelituotteen ja tuottaa julkaisemiseen vaadittavia mediamateriaaleja
- viestii ja kommunikoi englannin kielellä
- suunnittelee ajankäyttöään ja noudattaa tuotannon aikatauluja työtehtävissään
- työskentelee tilaajalähtöisesti ja huomioi toimintansa vaikutukset tuotannon kulkuun ja kustannusten muodostumiseen
- toimii työryhmän jäsenenä, kommunikoi käyttäen ammattisanastoa ja perustelee ratkaisujaan
- tekee työtehtäviinsä liittyvän tiedostonhallinnan, versioinnin, arkistoinnin ja varmuuskopioinnin
- kuvailee työnsä keskeiset vaiheet ja kokoaa työnäytteitä ammatillisesta osaamisestaan

Säädösten ja ohjeiden noudattaminen

Opiskelija

- noudattaa tekijänoikeuksia luodessaan, valitessaan, käsitellessään ja julkaistessaan aineistoja
- noudattaa työtehtäviinsä vaikuttavaa lainsäädäntöä ja alan eettisiä ohjeistoja
- huomioi ammattialan kestävä kehityksen periaatteita
- ylläpitää ja edistää turvallista työskentelyä, työergonomiaa ja työssä jaksamista
- huomioi työskentelyssään tietoturvallisuuden

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	- toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti - toimii yhteistyökykyisesti - tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita - hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa - muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	- toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti - tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita - hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti - muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	- toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa - selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista - hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti - arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	- suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa - selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja - soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti - arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	- suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat - toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa - soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti - esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämis ehdotuksia - arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen - ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

Lisäksi opiskelija suorittaa työelämän edellyttämät luvat ja pätevyudet, jotka ovat välttämättömiä ammattitaitovaatimuksissa edellytetyn osaamisen osoittamiseksi.

2.46. Pienpainotuotteiden viimeistely, 15 osp (107226)

Ammattitaitovaatimukset

Pienpainotuotteiden viimeistelyn valmistelu

Opiskelija

- tuntee yleisimpien pienpainotuotteiden viimeistelylaitteiden käyttökohteet
- tunnistaa yleisimpien viimeistelylaitteissa käytettävien materiaalien ominaisuudet sekä niiden vaikutuksen tuotteen lopputulokseen
- valmistelee viimeistelylaitteet tuotantoa varten

Pienpainotuotteiden viimeistelyn toteuttaminen**Opiskelija**

- viimeistelee pienpainotuotteita ohjeiden mukaan
- varmistaa viimeistelemiensä tuotteiden laadun
- käyttää työhönsä liittyviä keskeisimpiä työmenetelmiä, työvälineitä ja materiaaleja toistuvissa työtilanteissa
- pakkaa ja lähettää viimeistellyt tuotteet
- loppukuntoonlaittaa viimeistelylaitteet
- tekee viimeistelylaitteille perushuoltoja sekä tunnistaa ja ratkaisee yleisimpiä häiriö- ja vikatilanteita
- noudattaa tuotannon aikatauluja työtehtävissään
- työskentelee tilaajalähtöisesti ja huomioi toimintansa vaikutukset tuotannon kulkuun ja kustannusten muodostumiseen
- toimii työryhmän jäsenenä, kommunikoi käyttäen ammattisanastoa ja perustelee ratkaisujaan
- tekee työtehtäviinsä liittyvän tiedostonhallinnan, versioinnin ja arkistoinnin
- kuvailee työnsä keskeiset vaiheet ja kokoaa työnäytteitä ammatillisesta osaamisestaan

Säädösten ja ohjeiden noudattaminen**Opiskelija**

- noudattaa tekijänoikeuksia luodessaan, valitessaan, käsitellessään ja julkaistessaan aineistoja
- noudattaa työtehtäviinsä vaikuttavaa lainsäädäntöä ja alan eettisiä ohjeistoja
- huomioi ammattialan kestävän kehityksen periaatteita
- ylläpitää ja edistää turvallista työskentelyä, työergonomiaa ja työssä jaksamista
- huomioi työskentelyssään tietoturvallisuuden

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	- toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti - toimii yhteistyökykyisesti - tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita - hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa - muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	- toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti - tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita - hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti - muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	- toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa - selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista - hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti - arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	- suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa - selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja - soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti - arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	- suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat - toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa - soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti - esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämis ehdotuksia - arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen - ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

Lisäksi opiskelija suorittaa työelämän edellyttämät luvat ja pätevyudet, jotka ovat välttämättömiä ammattitaitovaatimuksissa edellytetyn osaamisen osoittamiseksi.

2.47. Studiovalokuvauksen toteuttaminen, 15 osp (107227)

Ammattitaitovaatimukset

Studiokuvauksen suunnittelu

Opiskelija

- tuntee studiovalokuvauksen käyttömahdollisuuksia ja tyylikeinoja
- tuntee erilaisia valokuvailmaisun valaisutapoja
- suunnittelee kuvauksen tunnelman, tyylin ja valaisun yhteistyössä tilaajan kanssa
- suunnittelee kuvauksen taustat ja asetelmat
- aikatauluttaa työnsä ja tekee tarvittavat kuvausjärjestelyt

Studiokuvauksessa työskentely

Opiskelija

- valaisee ja valokuvaa toimeksiantojen mukaisia aiheita studiossa
- käyttää erilaisia valaisutyylejä sekä kameran ja valokaluston teknisiä ominaisuuksia
- viimeistelee kuvat hyödyntäen digitaalisen työnkulun mahdollisuuksia
- suunnittelee ajankäyttöään ja noudattaa sovittuja aikatauluja
- työskentelee tilaajalähtöisesti ja huomioi toimintansa vaikutukset kustannusten muodostumiseen
- toimii työryhmän jäsenenä, kommunikoi käyttäen ammattisanastoa ja perustelee ratkaisujaan
- tekee työtehtäviinsä liittyvän tiedostonhallinnan, versioinnin ja arkistoinnin
- kuvailee työnsä keskeiset vaiheet ja kokoaa työnäytteitä ammatillisesta osaamisestaan

Säädösten ja ohjeiden noudattaminen

Opiskelija

- noudattaa tekijänoikeuksia luodessaan, valitessaan, käsitellessään ja julkaistessaan aineistoja
- noudattaa työtehtäviinsä vaikuttavaa lainsäädäntöä ja alan eettisiä ohjeistoja
- huomioi ammattialan kestävä kehityksen periaatteita
- ylläpitää ja edistää turvallista työskentelyä, työergonomiaa ja työssä jaksamista
- huomioi työskentelyssään tietoturvallisuuden

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	- toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti - toimii yhteistyökykyisesti - tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita - hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa - muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	- toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti - tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita - hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti - muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	- toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa - selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista - hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti - arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	- suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa - selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja - soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti - arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	- suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat - toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa - soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti - esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämis ehdotuksia - arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen - ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

Lisäksi opiskelija suorittaa työelämän edellyttämät luvat ja pätevyudet, jotka ovat välttämättömiä ammattitaitovaatimuksissa edellytetyn osaamisen osoittamiseksi.

2.48. Taidegrafiikan toteuttaminen, 15 osp (107228)

Ammattitaitovaatimukset

Taidegrafiikan työprosessin tunteminen

Opiskelija

- tunnistaa taidegrafiikan menetelmien ominaispiirteitä ja ilmaisukeinoja
- tunnistaa erilaisille tekniikoille ominaisia visuaalisia ja teknisiä ratkaisuja
- taustoittaa työtään ja valitsee näkökulman teokseen
- arvioi työtään suhteessa taidegrafiikan traditioon
- tuntee materiaalien ja työskentelyn kustannusrakennetta
- valitsee tarkoituksenmukaisia työmenetelmiä ja materiaaleja
- ideoi, tekee suunnitelmia ja luonnoksia teoksista
- selvittää alan toimintamuotoja, näyttely- ja galleriatoimintaa sekä alan järjestöjen ja liittojen tarjoamia palveluita
- tunnistaa ammattialalla toimimisen edellytyksiä ja arvioi mahdollisuuksiaan toimia alalla

Taidegrafiikan toteuttaminen**Opiskelija**

- toteuttaa luonnoksista tavoitteiden mukaisia taidegrafiikan töitä
- käyttää työssään erilaisia taidegrafiikan työmenetelmiä ja välineitä sekä niiden yhdistelmiä
- käyttää taidegrafiikan keinoja ilmaisuvälineenä
- selvittää toteutuksesta ja esillepanosta aiheutuvat kustannukset ja suunnittelee rahoituksen työtehtäviensä edellyttämässä laajuudessa
- vedostaa taidegrafiikan töitä
- asettaa teoksiaan esille sekä ottaa vastaan ja antaa palautetta
- suunnittelee ajankäyttöään ja noudattaa sovittuja aikatauluja
- työskentelee tilaajalähtöisesti ja huomioi toimintansa vaikutukset kustannusten muodostumiseen
- kommunikoi käyttäen ammattisanastoa ja perustelee ratkaisujaan
- kuvailee työnsä keskeiset vaiheet ja kokoaa työnäytteitä ammatillisesta osaamisestaan

Säädösten ja ohjeiden noudattaminen**Opiskelija**

- noudattaa tekijänoikeuksia luodessaan, valitessaan, käsitellessään ja julkaistessaan aineistoja
- noudattaa työtehtäviinsä vaikuttavaa lainsäädäntöä ja alan eettisiä ohjeistoja
- huomioi ammattialan kestävä kehityksen periaatteita
- ylläpitää ja edistää turvallista työskentelyä, työergonomiaa ja työssä jaksamista
- huomioi työskentelyssään tietoturvallisuuden

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	- toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti - toimii yhteistyökykyisesti - tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita - hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa - muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	- toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti - tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita - hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti - muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	- toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa - selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista - hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti - arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	- suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa - selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja - soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti - arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	- suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat - toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa - soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti - esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämis ehdotuksia - arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen - ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

Lisäksi opiskelija suorittaa työelämän edellyttämät luvat ja pätevyyydet, jotka ovat välttämättömiä ammattitaitovaatimuksissa edellytetyn osaamisen osoittamiseksi.

2.49. Tallennetuotannossa työskentely, 30 osp (107229)

Ammattitaitovaatimukset

Tallennetuotannon suunnittelu

Opiskelija

- tunnistaa aineiston ja tallenteen edellyttämät työmenetelmät
- suunnittelee tallennetuotantoprosessin tilaajalähtöisesti
- laatii työsuunnitelman tallennetuotannon toteuttamiseksi

Tallennetuotannon toteuttaminen

Opiskelija

- käyttää tallenneprosessin toisto- ja tallennuslaitteita tallennetuotannon eri tehtävissä
- käyttää tallennetuotannon materiaaleja suunnitelman mukaisesti
- käyttää tallennetuotannon ohjelmistoja aineistojen esikäsittelyyn, digitointiin, jälkikäsittelyyn ja jakeluun
- säätää tallenneasetukset tavoitteena tallenteen laadukas lopputulos
- käyttää ja ylläpitää tallennevälineistöä omien työtehtäviensä mukaisesti
- varmistaa lopputuotteen laadun asetettujen tavoitteiden mukaisesti
- suunnittelee ajankäyttöään ja noudattaa tuotannon aikatauluja työtehtävissään
- työskentelee tilaajalähtöisesti ja huomioi toimintansa vaikutukset tuotannon kulkuun ja kustannusten muodostumiseen
- toimii työryhmän jäsenenä, kommunikoi käyttäen ammattisanastoa ja perustelee ratkaisujaan
- tekee työtehtäviinsä liittyvän tiedostonhallinnan, versioinnin ja arkistoinnin
- kuvailee työnsä keskeiset vaiheet ja kokoaa työnäytteitä ammatillisesta osaamisestaan

Säädösten ja ohjeiden noudattaminen

Opiskelija

- noudattaa tekijänoikeuksia luodessaan, valitessaan, käsitellessään ja julkaistessaan aineistoja
- noudattaa työtehtäviinsä vaikuttavaa lainsäädäntöä ja alan eettisiä ohjeistoja
- huomioi ammattialan kestävän kehityksen periaatteita
- ylläpitää ja edistää turvallista työskentelyä, työergonomiaa ja työssä jaksamista
- huomioi työskentelyssään tietoturvallisuuden

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	- toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti - toimii yhteistyökykyisesti - tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita - hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa - muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	- toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti - tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita - hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti - muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	- toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa - selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista - hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti - arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	- suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa - selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja - soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti - arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	- suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat - toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa - soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti - esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämis ehdotuksia - arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen - ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

Lisäksi opiskelija suorittaa työelämän edellyttämät luvat ja pätevyudet, jotka ovat välttämättömiä ammattitaitovaatimuksissa edellytetyn osaamisen osoittamiseksi.

2.50. Tapahtuma- ja saliaänen tuottaminen, 15 osp (107230)

Ammattitaitovaatimukset

Tapahtuma- ja saliaänen suunnittelu

Opiskelija

- tunnistaa tapahtuma- ja saliaänen tuotantoprosessin eri vaiheet ja keskeiset työroolit
- tunnistaa oman työnsä osana laajempaa tapahtumatuotannon tuotantoprosessia
- tuntee äänitekniisen suunnittelun ja toteutuksen dokumentteja
- ymmärtää tapahtuma- ja saliaänenkaluston ja -ohjelmistojen keskeisiä toimintaperiaatteita
- tuntee tapahtuman tai esityksen sisällön sekä äänen käyttöympäristön

Tapahtuma- ja saliaänen toteuttaminen

Opiskelija

- työskentelee äänityön tehtävissä osana tapahtumatuotannon työryhmää ja toteuttaa tilauksen mukaisen äänitekniisen kokonaisuuden esitykseen tai tapahtumaan
- käyttää äänitekniisen suunnittelun ja toteutuksen dokumentteja
- huomioi tapahtuman tai esityksen sisällön sekä äänen käyttöympäristön teknisessä toteutuksessa
- valitsee toimintaympäristöön tarkoituksenmukaiset laitteistot ja sovellukset
- tallentaa ääntä huomioiden tilanteen ja olosuhteet
- ylläpitää laitteistoa työtehtäviensä edellyttämässä laajuudessa
- huomioi tehtävissään tuotannon, tuotteen tai palvelun laatuvaatimukset
- suunnittelee ajankäyttöään ja noudattaa tuotannon aikatauluja työtehtävissään
- työskentelee tilaajalähtöisesti ja huomioi toimintansa vaikutukset tuotannon kulkuun ja kustannusten muodostumiseen
- toimii työryhmän jäsenenä, kommunikoi käyttäen ammattisanastoa ja perustelee ratkaisujaan
- tekee työtehtäviinsä liittyvän tiedostonhallinnan, versioinnin ja arkistoinnin
- kuvailee työnsä keskeiset vaiheet ja kokooa työnäytteitä ammatillisesta osaamisestaan

Säädösten ja ohjeiden noudattaminen

Opiskelija

- noudattaa tekijänoikeuksia luodessaan, valitessaan, käsitellessään ja julkaistessaan aineistoja
- noudattaa työtehtäviinsä vaikuttavaa lainsäädäntöä ja alan eettisiä ohjeistoja
- huomioi ammattialan kestävä kehityksen periaatteita
- ylläpitää ja edistää turvallista työskentelyä, työergonomiaa ja työssä jaksamista
- huomioi työskentelyssään tietoturvallisuuden

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	- toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti - toimii yhteistyökykyisesti - tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita - hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa - muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	- toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti - tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita - hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti - muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	- toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa - selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista - hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti - arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	- suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa - selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja - soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti - arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	- suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat - toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa - soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti - esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämis ehdotuksia - arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen - ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

Lisäksi opiskelija suorittaa työelämän edellyttämät luvat ja pätevyudet, jotka ovat välttämättömiä ammattitaitovaatimuksissa edellytetyn osaamisen osoittamiseksi.

2.51. Tapahtumatekniikan rakentaminen, 15 osp (107231)

Ammattitaitovaatimukset

Tapahtumatekniikan rakentamisen työprosessin tunteminen

Opiskelija

- tuntee tapahtumatekniikan rakentamisen keskeisimmät osa-alueet ja työvaiheet
- ymmärtää työnsä osana tapahtumatekniikan rakentamisen työryhmää ja tietää sen keskeiset työroolit
- tuntee tapahtumatekniikan rakentamiseen liittyvät turvallisuutta ja ergonomiaa koskevat määräykset
- tuntee ensitoimet tapaturmatilanteessa
- ymmärtää tapahtumatekniikan rakentamisen dokumentteja

Tapahtumatekniikan rakentamisen toteuttaminen

Opiskelija

- työskentelee tapahtumatekniikan työryhmässä
- noudattaa työnantajan, esitystilan ja tapahtumajärjestäjän toimintaohjeita
- pystyttää ja purkaa lava- ja trussirakenteita sekä äänentoiston, valaisun ja kuvatekniikan laitteita työtehtäviensä edellyttämässä laajuudessa
- siirtää ja varastoi tapahtumatekniikkaa siirto- ja nostolaitteilla sovittuja reittejä pitkin
- huolehtii työympäristön siisteydestä ja järjestyksestä
- noudattaa tuotannon aikatauluja työtehtävissään
- työskentelee tilaajalähtöisesti ja huomioi toimintansa vaikutukset tuotannon kulkuun ja kustannusten muodostumiseen
- toimii työryhmän jäsenenä, kommunikoi käyttäen ammattisanastoa ja perustelee ratkaisujaan
- tekee työtehtäviinsä liittyvän tiedostonhallinnan, versioinnin ja arkistoinnin
- kuvailee työnsä keskeiset vaiheet ja kokooa työnäytteitä ammatillisesta osaamisestaan

Säädösten ja ohjeiden noudattaminen

Opiskelija

- noudattaa sähkö-, palo- ja työturvallisuusohjeita
- käyttää tarvittavia henkilösuojaimia
- noudattaa putoamisvaarallisella alueella työskentelyn ohjeita
- noudattaa tekijänoikeuksia valitessaan ja käsitellessään aineistoja
- noudattaa työtehtäviinsä vaikuttavaa lainsäädäntöä ja alan eettisiä ohjeistoja
- huomioi ammattialan kestävän kehityksen periaatteita
- ylläpitää ja edistää turvallista työskentelyä, työergonomiaa ja työssä jaksamista
- huomioi työssään tietoturvallisuuden

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	- toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti - toimii yhteistyökykyisesti - tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita - hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa - muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	- toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti - tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita - hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti - muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	- toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa - selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista - hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti - arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	- suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa - selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja - soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti - arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	- suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat - toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa - soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti - esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämis ehdotuksia - arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen - ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

Lisäksi opiskelija suorittaa työelämän edellyttämät luvat ja pätevyudet, jotka ovat välttämättömiä ammattitaitovaatimuksissa edellytetyn osaamisen osoittamiseksi.

2.52. Tapahtumatuotannossa toimiminen, 30 osp (107232)

Ammattitaitovaatimukset

Tapahtumatuotannon työprosessin tunteminen

Opiskelija

- tunnistaa tapahtumatuotannon eri vaiheet ja hahmottaa työnsä osana laajempaa kokonaisuutta
- tuntee tapahtumatuotannon keskeiset työroolit ja -tehtävät
- tunnistaa tapahtumateknisessä tuotannossa käytettäviä laitteita ja sovelluksia
- ymmärtää työnsä laadun vaikutuksen tuotannon kokonaisuuteen
- tuntee ensitoimet tapaturmatilanteessa

Tapahtumatuotannossa työskentely

Opiskelija

- työskentelee tapahtumatuotannossa useammassa eri työroolissa tai tehtävässä
- toteuttaa tilauksen mukaisen tapahtumateknisen kokonaisuuden esitykseen tai tapahtumaan
- noudattaa työnantajan, esitystilan ja tapahtumajärjestäjän toimintaohjeita
- käyttää tapahtumateknisen tuotannon suunnittelun ja toteutuksen dokumentteja
- huomioi tarvittavat luvat ja sopimukset
- käyttää tapahtumateknisen tuotannon laitteita ja sovelluksia
- huomioi tapahtuman tai esityksen luonteen sen teknisessä toteutuksessa
- hyödyntää ja käyttää tilaa, lavastusta, somistusta tai erikoistehosteita suunnitelman mukaisesti
- huolehtii työympäristön siisteydestä ja järjestyksestä
- suunnittelee ajankäyttöään ja noudattaa tuotannon aikatauluja työtehtävissään
- työskentelee tilaajalähtöisesti ja huomioi toimintansa vaikutukset tuotannon kulkuun ja kustannusten muodostumiseen
- toimii työryhmän jäsenenä, kommunikoi käyttäen ammattisanastoa ja perustelee ratkaisujaan
- tekee työtehtäviinsä liittyvän tiedostonhallinnan, versioinnin ja arkistoinnin
- kuvailee työnsä keskeiset vaiheet ja kokoaa työnäytteitä ammatillisesta osaamisestaan

Säädösten ja ohjeiden noudattaminen

Opiskelija

- noudattaa sähkö-, palo- ja työturvallisuusohjeita
- käyttää tarvittavia henkilösuojaimia
- noudattaa putoamisvaarallisella alueella työskentelyn ohjeita
- noudattaa tekijänoikeuksia valitessaan ja käsitellessään aineistoja
- noudattaa työtehtäviinsä vaikuttavaa lainsäädäntöä ja alan eettisiä ohjeistoja
- huomioi ammattialan kestävän kehityksen periaatteita
- ylläpitää ja edistää turvallista työskentelyä, työergonomiaa ja työssä jaksamista
- huomioi työskentelyssään tietoturvallisuuden

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	- toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti - toimii yhteistyökykyisesti - tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita - hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa - muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	- toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti - tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita - hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti - muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	- toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa - selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista - hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti - arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	- suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa - selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja - soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti - arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	- suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat - toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa - soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti - esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämis ehdotuksia - arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen - ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

Lisäksi opiskelija suorittaa työelämän edellyttämät luvat ja pätevyydet, jotka ovat välttämättömiä ammattitaitovaatimuksissa edellytetyn osaamisen osoittamiseksi.

2.53. Tehostetuotannossa työskentely, 15 osp (107233)

Ammattitaitovaatimukset

Tehostetuotannon työprosessin tunteminen

Opiskelija

- ymmärtää ja tunnistaa tehostetuotannon käyttötarkoituksia
- tuntee tehostetuotannon keskeiset työvaiheet ja ymmärtää tuotantoprosessin etenemisen
- tuntee tehostetuotannon keskeiset työroolit ja tehtävät
- tuntee tehostetuotannon suunnittelun ja toteutuksen dokumentteja

Tehostetuotannossa toimiminen

Opiskelija

- toteuttaa tehostetuotannon työnkulun
- käyttää tehostetuotannon suunnittelun ja toteutuksen dokumentteja
- valitsee ja käyttää työhönsä sopivia työmenetelmiä, työvälineitä, materiaaleja ja ohjelmistoja
- noudattaa työssään animaation perusperiaatteita
- tekee kuvamateriaaliin korjauksia ja tehosteita
- upottaa ja kerrosta kuvamateriaalia eri lähteistä
- hyödyntää tarkoituksenmukaisesti ääni-ilmaisun mahdollisuuksia
- huomioi tuottamansa työn eri käyttötarkoitukset ja julkaisukanavat
- optimoi työprosessin teknisiä vaiheita
- noudattaa tuotannon aikatauluja työtehtävissään
- työskentelee tilaajalähtöisesti ja huomioi toimintansa vaikutukset tuotannon kulkuun ja kustannusten muodostumiseen
- toimii työryhmän jäsenenä, kommunikoi käyttäen ammattisanastoa ja perustelee ratkaisujaan
- tekee työtehtäviinsä liittyvän tiedostonhallinnan, versioinnin ja arkistoinnin
- kuvailee työnsä keskeiset vaiheet ja kokoa työnäytteitä ammatillisesta osaamisestaan

Säädösten ja ohjeiden noudattaminen

Opiskelija

- noudattaa tekijänoikeuksia luodessaan, valitessaan, käsitellessään ja julkaistessaan aineistoja
- noudattaa työtehtäviinsä vaikuttavaa lainsäädäntöä ja alan eettisiä ohjeistoja
- huomioi ammattialan kestävä kehityksen periaat
- ylläpitää ja edistää turvallista työskentelyä, työergonomiaa ja työssä jaksamista
- huomioi työskentelyssään tietoturvallisuuden

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	- toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti - toimii yhteistyökykyisesti - tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita - hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa - muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	- toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti - tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita - hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti - muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	- toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa - selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista - hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti - arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	- suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa - selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja - soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti - arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	- suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat - toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa - soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti - esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämis ehdotuksia - arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen - ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

Lisäksi opiskelija suorittaa työelämän edellyttämät luvat ja pätevyudet, jotka ovat välttämättömiä ammattitaitovaatimuksissa edellytetyn osaamisen osoittamiseksi.

2.54. Teos- tai tuotekokonaisuuden toteuttaminen ja esille asettaminen, 15 osp (107234)

Ammattitaitovaatimukset

Teos- tai tuotekokonaisuuden suunnittelu

Opiskelija

- selvittää teos- tai tuotekokonaisuuden suunnitteluun vaikuttavia traditioita ja trendejä
- ymmärtää sisällön, valittujen ilmaisukeinojen ja työmenetelmien yhteyden
- ideoi ja suunnittelee teoksia tai tuotteita
- huomioi suunnitelmassaan esillepanon tai julkaisukanavan vaatimukset
- valitsee soveltuvat ilmaisukeinot ja työmenetelmät
- selvittää toteutuksen ja esillepanon kustannukset sekä suunnittelee rahoituksen työtehtäviensä edellyttämässä laajuudessa
- suunnittelee teos- tai tuotekokonaisuuden toteuttamista tukevan tiedottamisen ja markkinoinnin

Teos- tai tuotekokonaisuuden tekeminen

Opiskelija

- toteuttaa suunnitelman mukaisia teoksia tai tuotteita
- asettaa esille tai julkaisee teoksia tai tuotteita
- tiedottaa ja markkinoi tarkoituksenmukaisesti kohderyhmän tavoittamiseksi
- suunnittelee ajankäyttöään ja noudattaa sovittuja aikatauluja
- työskentelee tilaajalähtöisesti ja huomioi toimintansa vaikutukset kustannusten muodostumiseen
- toimii työryhmän jäsenenä, kommunikoi käyttäen ammattisanastoa ja perustelee ratkaisujaan
- tekee tarvittaessa työtehtäviinsä liittyvän tiedostonhallinnan, versioinnin ja arkistoinnin
- kuvailee työnsä keskeiset vaiheet ja kokoaa työnäytteitä ammatillisesta osaamisestaan

Säädösten ja ohjeiden noudattaminen

Opiskelija

- noudattaa tekijänoikeuksia luodessaan, valitessaan, käsitellessään ja julkaistessaan aineistoja
- noudattaa työtehtäviinsä vaikuttavaa lainsäädäntöä ja alan eettisiä ohjeistoja
- huomioi ammattialan kestävän kehityksen periaatteita
- ylläpitää ja edistää turvallista työskentelyä, työergonomiaa ja työssä jaksamista
- huomioi työskentelyssään tietoturvallisuuden

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	- toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti - toimii yhteistyökykyisesti - tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita - hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa - muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	- toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti - tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita - hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti - muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	- toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa - selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista - hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti - arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	- suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa - selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja - soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti - arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	- suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat - toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa - soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti - esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämissuhteita - arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen - ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

Lisäksi opiskelija suorittaa työelämän edellyttämät luvat ja pätevyydet, jotka ovat välttämättömiä ammattitaitovaatimuksissa edellytetyn osaamisen osoittamiseksi.

2.55. Tila-aikataiteen toteuttaminen, 15 osp (107235)

Ammattitaitovaatimukset

Tila-aikataiteen suunnittelu

Opiskelija

- tunnistaa alan toimintamuotoja, näyttely- ja galleriatoimintaa sekä alan järjestöjen ja liittojen tarjoamia palveluita
- tunnistaa ammattialalla toimimisen edellytyksiä
- taustoittaa työtään ja valitsee siihen näkökulman
- osaa nähdä työnsä suhteessa tila-aikataiteen traditioon
- asettaa työlle visuaalisia ja ilmaisullisia tavoitteita
- ideoi, tekee suunnitelmia ja luonnoksia sekä esittelee niitä
- tekee aikataulutetun työsuunnitelman
- suunnittelee toteutukselle soveltuvan tilan, paikan, ajankohdan ja esitystavan
- selvittää toteutuksesta ja esittämisestä aiheutuvat kustannukset ja suunnittelee rahoituksen työtehtäviensä edellyttämässä laajuudessa
- tekee tarvittavat ennakkovalmistelut sekä selvittää sopimukset ja luvat tila-aikataiteen toteuttamiselle

Tila-aikataiteen tekeminen**Opiskelija**

- toteuttaa suunnitelman mukaisen tila-aikataideteoksen tai teoskokonaisuuden
- käyttää työssään yhtä tai useampaa tila-aikataiteen työskentelymenetelmää
- käyttää tarkoituksenmukaisia materiaaleja
- käyttää tila-aikataiteen keinoja ilmaisuvälineinä
- käyttää erilaisille tekniikoille ominaisia visuaalisia ja teknisiä ratkaisuja
- julkaisee tai asettaa teoksiaan esille sekä ottaa vastaan ja käsittelee palautetta
- viestii kohderyhmälle sekä muiden sidosryhmien kanssa
- suunnittelee ajankäyttöään ja noudattaa sovittuja aikatauluja
- työskentelee tilaajalähtöisesti ja huomioi toimintansa vaikutukset kustannusten muodostumiseen
- toimii työryhmän jäsenenä, kommunikoi käyttäen ammattisanastoa ja perustelee ratkaisujaan
- tekee työtehtäviinsä liittyvän tiedostonhallinnan, versioinnin ja arkistoinnin
- kuvailee työnsä keskeiset vaiheet ja kokooa työnäytteitä ammatillisesta osaamisestaan

Säädösten ja ohjeiden noudattaminen**Opiskelija**

- noudattaa tekijänoikeuksia luodessaan, valitessaan, käsitellessään ja julkaistessaan aineistoja
- noudattaa työtehtäviinsä vaikuttavaa lainsäädäntöä ja alan eettisiä ohjeistoja
- huomioi ammattialan kestävän kehityksen periaatteita
- ylläpitää ja edistää turvallista työskentelyä, työergonomiaa ja työssä jaksamista
- huomioi työskentelyssään tietoturvallisuuden

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	- toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti - toimii yhteistyökykyisesti - tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita - hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa - muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	- toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti - tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita - hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti - muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	- toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa - selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista - hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti - arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	- suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa - selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja - soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti - arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	- suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat - toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa - soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti - esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämis ehdotuksia - arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen - ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

Lisäksi opiskelija suorittaa työelämän edellyttämät luvat ja pätevyudet, jotka ovat välttämättömiä ammattitaitovaatimuksissa edellytetyn osaamisen osoittamiseksi.

2.56. Valaisutuotannossa toimiminen, 15 osp (107236)

Ammattitaitovaatimukset

Valaisutuotannon työprosessin tunteminen

Opiskelija

- tuntee yleisimpiä valaisutuotannon käyttöympäristöjä
- tuntee valaisutuotannossa työskentelyn työvaiheet ja keskeiset työroolit
- ymmärtää valaisukaluston ja niiden ohjauslaitteiden keskeiset käyttö- ja toimintaperiaatteet
- tuntee ensitoimet tapaturmatilanteessa
- ymmärtää valaisutuotannon suunnittelun ja toteutuksen dokumentteja

Valaisutuotannossa työskentely

Opiskelija

- tekee tilauksen mukaisen valaisuteknisen kokonaisuuden esitykseen tai tapahtumaan
- toimii valaisutuotannossa useammassa työroolissa tai tehtävässä
- käyttää valoteknisiä suunnittelun ja toteutuksen dokumentteja
- huomioi tehtävissään valon ja värin lainalaisuudet sekä valaistuksen käyttöympäristön
- hyödyntää tarvittaessa työssään valonohjausjärjestelmiä, mallintamista ja esiohjelmointia
- valitsee, rakentaa, kytkee ja purkaa tapahtumaan tai esitykseen valojärjestelmän omien työtehtävien edellyttämässä laajuudessa
- huomioi valaisujärjestelmän sähkön ja ripustuksen muuttuvia tarpeita eri käyttöympäristöissä
- ylläpitää valolaitteistoa ja tekee laitteistolle tarvittaessa perushuoltoja omien työtehtäviensä edellyttämässä laajuudessa
- huolehtii työympäristön siisteydestä ja järjestyksestä
- noudattaa tuotannon aikatauluja työtehtävissään
- työskentelee tilaajalähtöisesti ja huomioi toimintansa vaikutukset tuotannon kulkuun ja kustannusten muodostumiseen
- toimii työryhmän jäsenenä, kommunikoi käyttäen ammattisanastoa ja perustelee ratkaisujaan
- kuvailee työnsä keskeiset vaiheet ja kokoaa työnäytteitä ammatillisesta osaamisestaan

Säädösten ja ohjeiden noudattaminen

Opiskelija

- noudattaa työnantajan, esitystilan ja tapahtumajärjestäjän toimintaohjeita
- noudattaa sähkö-, palo- ja työturvallisuusohjeita
- käyttää tarvittavia henkilösuojaimia
- noudattaa tekijänoikeuksia luodessaan, valitessaan, käsitellessään ja julkaistessaan aineistoja
- noudattaa työtehtäviinsä vaikuttavaa lainsäädäntöä ja alan eettisiä ohjeistoja
- huomioi ammattialan kestävän kehityksen periaatteita
- ylläpitää ja edistää turvallista työskentelyä, työergonomiaa ja työssä jaksamista
- huomioi työskentelyssään tietoturvallisuuden

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	- toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti - toimii yhteistyökykyisesti - tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita - hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa - muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	- toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti - tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita - hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti - muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	- toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa - selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista - hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti - arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	- suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa - selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja - soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti - arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	- suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat - toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa - soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti - esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämis ehdotuksia - arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen - ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

Lisäksi opiskelija suorittaa työelämän edellyttämät luvat ja pätevyudet, jotka ovat välttämättömiä ammattitaitovaatimuksissa edellytetyn osaamisen osoittamiseksi.

2.57. Valokuvaa ja liikkuvaa kuvaa yhdistävän tuotannon toteuttaminen, 15 osp (107237)

Ammattitaitovaatimukset

Valokuvaa ja liikkuvaa kuvaa yhdistävän tuotannon suunnittelu

Opiskelija

- suunnittelee lyhytkestoisen tuotannon tai teoksen, jossa valokuvailmaisua täydennetään käyttämällä liikkuvan kuvan kerrontaa ja ilmaisukeinoja
- huomioi tilaajan näkökulman asiakaslähtöisissä työtehtävissään
- toimii ja kommunikoi tilanteen edellyttämällä tavalla tilaajan ja asiakkaiden kanssa
- valitsee tarkoituksenmukaiset välineet ja ilmaisumuodot
- huomioi ajan ja materiaalien käytön vaikutukset tuotannon kulkuun ja kustannuksiin

Valokuvaa ja liikkuvaa kuvaa yhdistävässä tuotannossa työskentely

Opiskelija

- toteuttaa lyhytkestoisen tuotannon tai teoksen, jossa valokuvailmaisua täydennetään käyttämällä liikkuvan kuvan kerrontaa ja ilmaisukeinoja
- käyttää soveltuvia ilmaisun ja kerronnan keinoja
- käyttää tarkoituksenmukaisia työmenetelmiä, työvälineitä ja ohjelmistoja
- suunnittelee ajankäyttöään ja noudattaa tuotannon aikatauluja työtehtävissään
- työskentelee tilaajalähtöisesti ja huomioi toimintansa vaikutukset tuotannon kulkuun ja kustannusten muodostumiseen
- toimii työryhmän jäsenenä, kommunikoi käyttäen ammattisanastoa ja perustelee ratkaisujaan
- tekee työtehtäviinsä liittyvän tiedostonhallinnan, versioinnin ja arkistoinnin
- kuvailee työnsä keskeiset vaiheet ja kokoaa työnäytteitä ammatillisesta osaamisestaan

Säädösten ja ohjeiden noudattaminen

Opiskelija

- noudattaa tekijänoikeuksia luodessaan, valitessaan, käsitellessään ja julkaistessaan aineistoja
- noudattaa työtehtäviinsä vaikuttavaa lainsäädäntöä ja alan eettisiä ohjeistoja
- huomioi ammattialan kestävän kehityksen periaatteita
- ylläpitää ja edistää turvallista työskentelyä, työergonomiaa ja työssä jaksamista
- huomioi työskentelyssään tietoturvallisuuden

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	- toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti - toimii yhteistyökykyisesti - tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita - hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa - muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	- toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti - tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita - hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti - muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	- toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa - selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista - hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti - arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	- suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa - selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja - soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti - arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	- suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat - toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa - soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti - esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämis ehdotuksia - arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen - ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

Lisäksi opiskelija suorittaa työelämän edellyttämät luvat ja pätevyyydet, jotka ovat välttämättömiä ammattitaitovaatimuksissa edellytetyn osaamisen osoittamiseksi.

2.58. Valokuvataiteen toteuttaminen ja esille asettaminen, 15 osp (107238)

Ammattitaitovaatimukset

Valokuvataiteen työprosessin tunteminen ja näyttelyn suunnittelu

Opiskelija

- tunnistaa valokuvataiteen traditioita ja nykyhetken trendejä
- taustoittaa ja määrittelee näkökulman valokuvanäyttelylle
- suunnittelee valokuvanäyttelyyn toteutettavia valokuvia
- suunnittelee näyttelyn taiteellisen ja teknisen toteutus- ja esitystavan
- selvittää kuvien toteutuksen ja esittämisen kustannuksia sekä suunnittelee rahoitusta työtehtäviensä edellyttämässä laajuudessa
- arvioi tuotannon ja esitystavan valinnan vaikutuksia kustannuksiin
- suunnittelee aikataulun toteutukselle ja esitykselle
- suunnittelee valokuvanäyttelyn markkinointia ja tiedottamista

Valokuvataiteen tekeminen ja näyttelyn kokoaminen

Opiskelija

- kuvaa ja käsittelee valokuvanäyttelyyn valokuvakokonaisuuden taiteellisista lähtökohdista
- rakentaa valokuvanäyttelyn toteuttamistaan valokuvista
- tekee tarvittavat rahoitukseen, sopimuksiin ja muihin järjestelyihin liittyviä toimenpiteitä mahdollistaakseen valokuvanäyttelyn toteutuksen ja esittämisen
- käyttää tarkoituksenmukaisia ilmaisullisia ja teknisiä ratkaisuja
- viestii, markkinoi ja esittelee valokuvanäyttelynsä ja ottaa vastaa palautetta
- suunnittelee ajankäyttöään ja noudattaa sovittuja aikatauluja
- työskentelee tilaajalähtöisesti ja huomioi toimintansa vaikutukset kustannusten muodostumiseen
- toimii työryhmän jäsenenä, kommunikoi käyttäen ammattisanastoa ja perustelee ratkaisujaan
- tekee työtehtäviinsä liittyvän tiedostonhallinnan, versioinnin ja arkistoinnin
- kuvailee työnsä keskeiset vaiheet ja kokoa työnäytteitä ammatillisesta osaamisestaan

Säädösten ja ohjeiden noudattaminen

Opiskelija

- noudattaa tekijänoikeuksia luodessaan, valitessaan, käsitellessään ja julkaistessaan aineistoja
- noudattaa työtehtäviinsä vaikuttavaa lainsäädäntöä ja alan eettisiä ohjeistoja
- huomioi ammattialan kestävä kehityksen periaatteita
- ylläpitää ja edistää turvallista työskentelyä, työergonomiaa ja työssä jaksamista
- huomioi työskentelyssään tietoturvallisuuden

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	- toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti - toimii yhteistyökykyisesti - tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita - hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa - muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	- toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti - tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita - hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti - muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	- toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa - selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista - hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti - arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	- suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa - selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja - soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti - arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	- suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat - toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa - soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti - esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämis ehdotuksia - arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen - ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

Lisäksi opiskelija suorittaa työelämän edellyttämät luvat ja pätevyudet, jotka ovat välttämättömiä ammattitaitovaatimuksissa edellytetyn osaamisen osoittamiseksi.

2.59. Verkkajulkaisutuotannon toteuttaminen, 30 osp (107239)

Ammattitaitovaatimukset

Verkkajulkaisutuotannon suunnittelu

Opiskelija

- suunnittelee tilaajälähtöisesti verkkajulkaisun tai --palvelun
- tekee kohderyhmälle soveltuvan verkkajulkaisun työsuunnitelman
- valitsee työhönsä tarkoituksenmukaiset ohjelmat, työvälineet ja menetelmät
- huomioi suunnittelussa asiakkaan tarpeet ja toiveet, aikataulun ja kustannustekijät
- tunnistaa graafisen suunnittelun ja viestinnän keskeiset ilmaisukeinot
- suunnittelee julkaisun rakenteen ja käyttöliittymän huomioiden käytettävyyden ja saavutettavuuden

Verkkajulkaisutuotannossa työskentely

Opiskelija

- toteuttaa päätelaitteet huomioivan verkkajulkaisun tai -palvelun
- käyttää alan keskeisiä ohjelmia, työvälineitä ja menetelmiä
- käyttää graafisen suunnittelun ja viestinnän keskeisiä ilmaisukeinoja ja laatii vaihtoehtoisia visuaalisia luonnoksia
- selvittää toteutuksessa tarvittavan palvelintilan ja verkkotunnuksen tai jakeluympäristön
- optimoi ja julkaisee verkkojakelukelpoista kuva--, teksti--, video- ja äänimateriaalia
- toteuttaa julkaisun rakenteen ja käyttöliittymän ja huomioi siinä käytettävyyden ja saavutettavuuden
- käyttää sivunkuvauskieliä ja editoreja työn tai sen toteutustavan edellyttämässä laajuudessa
- muotoilee verkkajulkaisun tarkoituksenmukaiseksi, kohderyhmälle soveltuvaksi ja visuaalisesti houkuttelevaksi
- huomioi tarvittavat luvat ja sopimukset
- suunnittelee ajankäyttöään ja noudattaa tuotannon aikatauluja työtehtävissään
- työskentelee tilaajälähtöisesti ja huomioi toimintansa vaikutukset tuotannon kulkuun ja kustannusten muodostumiseen
- toimii työryhmän jäsenenä, kommunikoi käyttäen ammattisanastoa ja perustelee ratkaisujaan
- tekee työtehtäviinsä liittyvän tiedostonhallinnan, versioinnin ja arkistoinnin
- kuvailee työnsä keskeiset vaiheet ja kokoaa työnäytteitä ammatillisesta osaamisestaan

Säädösten ja ohjeiden noudattaminen

Opiskelija

- noudattaa tekijänoikeuksia luodessaan, valitessaan, käsitellessään ja julkaistessaan aineistoja
- noudattaa työtehtäviinsä vaikuttavaa lainsäädäntöä ja alan eettisiä ohjeistoja
- huomioi ammattialan kestävän kehityksen periaatteita
- ylläpitää ja edistää turvallista työskentelyä, työergonomiaa ja työssä jaksamista
- huomioi työskentelyssään tietoturvallisuuden

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	• toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti • toimii yhteistyökykyisesti • tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita • hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa • muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	• toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti • tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita • hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti • muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	• toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa • selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista • hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti • arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	• suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa • selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja • soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti • arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	• suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat • toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa • soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti • esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämis ehdotuksia • arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen • ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

Lisäksi opiskelija suorittaa työelämän edellyttämät luvat ja pätevyyydet, jotka ovat välttämättömiä ammattitaitovaatimuksissa edellytetyn osaamisen osoittamiseksi.

2.60. Verkkosivuston tekeminen, 15 osp (107240)

Ammattitaitovaatimukset

Verkkosivuston suunnittelu

Opiskelija

- suunnittelee verkkosivuston tilaajalähtöisesti
- valitsee toteutuksessa käytettävät sivupohjat ja suunnittelee visualisoinnin
- ymmärtää julkaisujärjestelmän, mahdollisten lisäosien ja valittujen sivupohjien lisenssiehdot
- tuntee verkkosivuston kuvauskieltä ja tietää ohjelmoinnin perusteita
- suunnittelee sivuston rakenteen ja navigoinnin
- huomioi käytettävyyden ja saavutettavuuden periaatteita

Verkkosivuston toteuttaminen

Opiskelija

- tekee käytettävyydeltään toimivan verkkosivustokokonaisuuden ja hyödyntää ohjelmoinnin perusteita työtehtäviensä edellyttämässä laajuudessa
- asentaa julkaisujärjestelmän tai käyttää valmista julkaisujärjestelmää sen tekniset ominaisuudet huomioiden
- toteuttaa sivuston rakenteen ja navigoinnin
- muokkaa, julkaisee ja tarvittaessa valmistaa verkkojakelukelpoista kuva-, teksti- ja videomateriaalia
- kirjoittaa sujuvaa, käyttötarkoitukseen sopivaa ja oikeakielistä tekstiä
- optimoi sivuston metatietoja ja hakusanoja tai hyödyntää niissä julkaisujärjestelmän mahdollisuuksia
- käyttää käyttäjäystävällisiä osoitteita, sosiaalisen median linkityksiä sekä muita jakamisen mahdollisuuksia
- optimoi hakukonenäkyvyyden, testaa sivuston toimivuuden ja varmistaa mediamateriaalien sujuvan latautumisen eri käyttöympäristöissä
- tulkitsee käyttäjästatistiikkaa sivuston ominaisuuksien parantamiseksi
- suunnittelee ajankäyttöään ja noudattaa tuotannon aikatauluja työtehtävissään
- työskentelee tilaajalähtöisesti ja huomioi toimintansa vaikutukset tuotannon kulkuun ja kustannusten muodostumiseen
- toimii työryhmän jäsenenä, kommunikoi käyttäen ammattisanastoa ja perustelee ratkaisujaan
- tekee työtehtäviinsä liittyvän tiedostonhallinnan, versioinnin ja arkistoinnin
- kuvailee työnsä keskeiset vaiheet ja kokoaa työnäytteitä ammatillisesta osaamisestaan

Säädösten ja ohjeiden noudattaminen

Opiskelija

- noudattaa tekijänoikeuksia luodessaan, valitessaan, käsitellessään ja julkaistessaan aineistoja
- noudattaa työtehtäviinsä vaikuttavaa lainsäädäntöä ja alan eettisiä ohjeistoja
- huomioi ammattialan kestävä kehityksen periaatteita
- ylläpitää ja edistää turvallista työskentelyä, työergonomiaa ja työssä jaksamista
- huomioi työskentelyssään tietoturvallisuuden

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	- toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti - toimii yhteistyökykyisesti - tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita - hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa - muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	- toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti - tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita - hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti - muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	- toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa - selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista - hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti - arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	- suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa - selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja - soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti - arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	- suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat - toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa - soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti - esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämis ehdotuksia - arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen - ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

Lisäksi opiskelija suorittaa työelämän edellyttämät luvat ja pätevyyydet, jotka ovat välttämättömiä ammattitaitovaatimuksissa edellytetyn osaamisen osoittamiseksi.

2.61. Videon esituotannossa toimiminen, 15 osp (107241)

Ammattitaitovaatimukset

Videon esituotannon työprosessin tunteminen

Opiskelija

- tuntee videon esituotannon eri vaiheet, työroolit ja työprosessin etenemisen
- tuntee ääni- ja kuvakerronnan ilmaisullisia keinoja
- ymmärtää videon esituotantovaiheessa käytettäviä suunnitteludokumentteja

Videon esituotannossa työskentely

Opiskelija

- työskentelee videotuotannossa useammassa työroolissa tai tehtävässä esituotantovaiheessa
- ideoi ja kehittää videotuotannon toteuttamista yhdessä tilaajan kanssa
- hyödyntää ja käyttää tuotannon suunnittelun ja toteutuksen dokumentteja
- valitsee ja käyttää tarkoituksenmukaisia työmenetelmiä, materiaaleja, välineitä ja ohjelmistoja
- suunnittelee ajankäyttöään ja noudattaa tuotannon aikatauluja työtehtävissään
- työskentelee tilaajalähtöisesti ja huomioi toimintansa vaikutukset tuotannon kulkuun ja kustannusten muodostumiseen
- toimii työryhmän jäsenenä, kommunikoi käyttäen ammattisanastoa ja perustelee ratkaisujaan
- tekee työtehtäviinsä liittyvän tiedostonhallinnan, versioinnin ja arkistoinnin
- kuvailee työnsä keskeiset vaiheet ja kokoaa työnäytteitä ammatillisesta osaamisestaan

Säädösten ja ohjeiden noudattaminen

Opiskelija

- noudattaa tekijänoikeuksia luodessaan, valitessaan, käsitellessään ja julkaistessaan aineistoja
- noudattaa työtehtäviinsä vaikuttavaa lainsäädäntöä ja alan eettisiä ohjeistoja
- huomioi ammattialan kestävä kehityksen periaatteita
- ylläpitää ja edistää turvallista työskentelyä, työergonomiaa ja työssä jaksamista
- huomioi työskentelyssään tietoturvallisuuden

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	- toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti - toimii yhteistyökykyisesti - tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita - hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa - muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	- toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti - tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita - hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti - muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	- toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa - selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista - hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti - arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	- suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa - selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja - soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti - arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	- suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat - toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa - soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti - esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämis ehdotuksia - arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen - ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

Lisäksi opiskelija suorittaa työelämän edellyttämät luvat ja pätevyudet, jotka ovat välttämättömiä ammattitaitovaatimuksissa edellytetyn osaamisen osoittamiseksi.

2.62. Videon jälkituotannossa toimiminen, 15 osp (107242)

Ammattitaitovaatimukset

Videon jälkituotannon työprosessin tunteminen

Opiskelija

- tuntee videon jälkituotannon eri vaiheet, työroolit ja työprosessin etenemisen
- tuntee äänen ja kuvan laatuun vaikuttavia jälkikäsittelyn menetelmiä
- ymmärtää videotuotannon suunnittelun ja toteutuksen dokumentteja
- tekee aikataulutetun jälkituotannon työsuunnitelman

Videon jälkituotannossa työskentely

Opiskelija

- työskentelee videon jälkituotannossa useammassa työroolissa tai tehtävässä
- valitsee ja käyttää soveltuvia videotuotannon laitteistoja ja sovelluksia
- käyttää työssään audiovisuaalisen kerronnan ja ilmaisun menetelmiä ja työtapoja
- noudattaa tuotannon aikatauluja työtehtävissään
- työskentelee tilaajalähtöisesti ja huomioi toimintansa vaikutukset tuotannon kulkuun ja kustannusten muodostumiseen
- toimii työryhmän jäsenenä, kommunikoi käyttäen ammattisanastoa ja perustelee ratkaisujaan
- tekee työtehtäviinsä liittyvän tiedostonhallinnan, versioinnin ja arkistoinnin
- kuvailee työnsä keskeiset vaiheet ja kokoaa työnäytteitä ammatillisesta osaamisestaan

Säädösten ja ohjeiden noudattaminen

Opiskelija

- noudattaa tekijänoikeuksia luodessaan, valitessaan, käsitellessään ja julkaistessaan aineistoja
- noudattaa työtehtäviinsä vaikuttavaa lainsäädäntöä ja alan eettisiä ohjeistoja
- huomioi ammattialan kestävä kehityksen periaatteita
- ylläpitää ja edistää turvallista työskentelyä, työergonomiaa ja työssä jaksamista
- huomioi työssään tietoturvallisuuden

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	• toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti • toimii yhteistyökykyisesti • tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita • hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa • muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	• toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti • tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita • hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti • muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	• toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa • selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista • hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti • arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	• suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa • selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja • soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti • arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	• suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat • toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa • soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti • esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämis ehdotuksia • arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen • ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

Lisäksi opiskelija suorittaa työelämän edellyttämät luvat ja pätevyudet, jotka ovat välttämättömiä ammattitaitovaatimuksissa edellytetyn osaamisen osoittamiseksi.

2.63. Videotuotannossa toimiminen, 15 osp (107243)

Ammattitaitovaatimukset

Videotuotannon suunnittelu

Opiskelija

- tuntee videotuotannon eri vaiheet, työroolit ja työprosessin etenemisen
- ymmärtää videotuotannon suunnittelun ja toteutuksen dokumentteja
- tekee tuotannon työsuunnitelman työtehtäviensä edellyttämässä laajuudessa

Videotuotannossa työskentely

Opiskelija

- työskentelee videotuotannossa useammassa työroolissa tai tehtävässä
- kuvaa videota ja käyttää soveltuvaa videotuotannon kalustoa ja sovelluksia
- käyttää videotuotannon suunnittelun ja toteutuksen dokumentteja
- käyttää audiovisuaaliseen kerrontaan ja ilmaisuun soveltuvia menetelmiä ja tuotantotapoja
- ymmärtää ja käyttää komentokieltä
- suunnittelee ajankäyttöään ja noudattaa tuotannon aikatauluja työtehtävissään
- työskentelee tilaajalähtöisesti ja huomioi toimintansa vaikutukset tuotannon kulkuun ja kustannusten muodostumiseen
- toimii työryhmän jäsenenä, kommunikoi käyttäen ammattisanastoa ja perustelee ratkaisujaan
- tekee työtehtäviinsä liittyvän tiedostonhallinnan, versioinnin ja arkistoinnin
- kuvailee työnsä keskeiset vaiheet ja kokoaa työnäytteitä ammatillisesta osaamisestaan

Säädösten ja ohjeiden noudattaminen

Opiskelija

- noudattaa tekijänoikeuksia luodessaan, valitessaan, käsitellessään ja julkaistessaan aineistoja
- noudattaa työtehtäviinsä vaikuttavaa lainsäädäntöä ja alan eettisiä ohjeistoja
- huomioi ammattialan kestävän kehityksen periaatteita
- ylläpitää ja edistää turvallista työskentelyä, työergonomiaa ja työssä jaksamista
- huomioi työskentelyssään tietoturvallisuuden

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	• toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti • toimii yhteistyökykyisesti • tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita • hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa • muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	• toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti • tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita • hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti • muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	• toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa • selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista • hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti • arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	• suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa • selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja • soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti • arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	• suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat • toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa • soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti • esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämis ehdotuksia • arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen • ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

Lisäksi opiskelija suorittaa työelämän edellyttämät luvat ja pätevyudet, jotka ovat välttämättömiä ammattitaitovaatimuksissa edellytetyn osaamisen osoittamiseksi.

2.64. Yhteisötaiteen toteuttaminen, 15 osp (107244)

Ammattitaitovaatimukset

Yhteisötaiteen suunnittelu

Opiskelija

- tuntee yhteisötaiteen traditioon ja nykyaiteeseen perustuvia ilmenemismuotoja
- suunnittelee ja valmisteele kohderyhmälle sopivan yhteisötaiteen projektin yksin tai osana työryhmää
- hankkii taustatietoja ja asettaa projektille tavoitteita
- valitsee soveltuvat ilmaisukeinot ja työskentelymenetelmät
- tekee projektille työsuunnitelman ja selvittää tarvittavat sopimukset ja luvat
- huomioi suunnitelmassaan toteutustavan, esillepanon tai julkaisukanavan vaatimukset
- selvittää toteutuksen kustannukset ja suunnittelee rahoituksen työtehtäviensä edellyttämässä laajuudessa

Yhteisötaiteen tekeminen

Opiskelija

- toteuttaa suunnitelman mukaisen yhteisötaiteen projektin
- julkaisee tai asettaa esille yhteisötaiteen tuotoksen tarkoituksenmukaisella tavalla
- toimii ja kommunikoi yhteistyötahojen ja työryhmän kanssa
- tiedottaa ja markkinoi tarkoituksenmukaisia kanavia käyttäen
- suunnittelee ajankäyttöään ja noudattaa sovittuja aikatauluja
- työskentelee tilaajalähtöisesti ja huomioi toimintansa vaikutukset kustannusten muodostumiseen
- toimii työryhmän jäsenenä, kommunikoi käyttäen ammattisanastoa ja perustelee ratkaisujaan
- tekee työtehtäviinsä liittyvän tiedostonhallinnan, versioinnin ja arkistoinnin
- kuvailee työnsä keskeiset vaiheet ja kokoaa työnäytteitä ammatillisesta osaamisestaan

Säädösten ja ohjeiden noudattaminen

Opiskelija

- noudattaa tekijänoikeuksia luodessaan, valitessaan, käsitellessään ja julkaistessaan aineistoja
- noudattaa työtehtäviinsä vaikuttavaa lainsäädäntöä ja alan eettisiä ohjeistoja
- huomioi ammattialan kestävän kehityksen periaatteita
- ylläpitää ja edistää turvallista työskentelyä, työergonomiaa ja työssä jaksamista
- huomioi työskentelyssään tietoturvallisuuden

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	- toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti - toimii yhteistyökykyisesti - tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita - hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa - muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	- toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti - tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita - hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti - muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	- toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa - selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista - hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti - arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	- suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa - selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja - soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti - arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	- suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat - toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa - soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti - esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämis ehdotuksia - arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen - ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

Lisäksi opiskelija suorittaa työelämän edellyttämät luvat ja pätevyydet, jotka ovat välttämättömiä ammattitaitovaatimuksissa edellytetyn osaamisen osoittamiseksi.

2.65. Huippuosaajana toimiminen, 15 osp (108350)

Ammattitaitovaatimukset

Osaamisen kehittäminen

Opiskelija

- arvioi omaa osaamistaan sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan perustellen
- laatii itselleen kehityssuunnitelman niin, että se tukee kasvua alan huippuammattilaiseksi
- kehittää osaamistaan ja työtapojaan saadun palautteen perusteella
- työskentelee muuttuvissa tilanteissa
- työskentelee pitkäjänteisesti työtään kehittäen
- toimii osana tiimiä ja jakaa osaamistaan muille.

Työskentely alan huippuosaamista vaativissa tehtävissä**Opiskelija**

- valitsee työmenetelmät, työvälineet ja materiaalit sekä käyttää niitä muuttuvissa tilanteissa
- kokeilee uusia työmenetelmiä työssään
- hankkii ja soveltaa työssä tarvittavaa tietoa
- toimii kustannustehokkaasti ja yrityksen tuloksellisuutta edistävästi
- edistää uusien työtapojen ja -menetelmien käyttöä työyhteisössä
- vahvistaa ja luo uusia asiakassuhteita
- noudattaa työssään työturvallisuusmääräyksiä ja -ohjeita
- ennakoii riskejä ja ilmoittaa työhön liittyvistä vaaratekijöistä
- varmistaa asiakasturvallisuuden
- työskentelee ergonomisesti ja huolehtii työkyvystään
- huolehtii työympäristönsä siisteydestä ja järjestyksestä

Laatuvaatimusten huomioiminen**Opiskelija**

- asettaa tavoitteensa ja suunnittelee oman työnsä ja aikataulunsa realistiseksi
- työskentelee yrityksen tai organisaation laatuvaatimusten mukaisesti
- havaitsee laatupoikkeamat ja etsii niihin ratkaisuja
- toimii yrityksen tai organisaation kestävä kehityksen periaatteiden mukaisesti

Toimiminen alan verkostoissa**Opiskelija**

- viestii asiakkaiden kanssa ja työyhteisössä tutkintokielellä ja yhdellä vieraalla kielellä
- tuntee toimialan keskeiset kansalliset ja kansainväliset verkostot
- hyödyntää verkostojaan työssään

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	- toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti - toimii yhteistyökykyisesti - tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita - hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa - muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	- toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti - tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita - hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti - muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	- toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa - selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista - hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti - arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	- suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa - selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja - soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti - arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	- suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat - toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa - soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti - esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämis ehdotuksia - arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen - ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa osaamisensa näytössä toimimalla vaativissa oman alan työtehtävissä. Osaaminen on mahdollista osoittaa myös kansallisissa ja kansainvälisissä kilpailutilanteissa tai em. kilpailutilanteisiin valmentautumisessa. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

Ammattitaitovaatimuksista poikkeaminen tai osaamisen arvioinnin mukauttaminen eivät ole mahdollisia tässä tutkinnon osassa.

2.66. Ilmastovastuullinen toiminta, 15 osp (108349)

Ammattitaitovaatimukset

Ilmastomuutoksen lähtökohtien selvittäminen

Opiskelija

- ymmärtää ilmastomuutoksen ilmiönä ja ihmisen toiminnan vaikutuksen siihen sekä ratkaisujen tarpeen
- tunnistaa toimintaympäristönsä erityispiirteitä ilmastomuutoksen hillintään ja sopeutumiseen
- tunnistaa keskeisiä ilmastomuutokseen vaikuttavia tekijöitä omalla alallaan
- tunnistaa vaikutusmahdollisuuksia ilmastomuutoksen hillintään ja siihen sopeutumiseen omassa työtehtävässään.

Ilmastomuutoksen vaikutusten ja ratkaisujen esittäminen

Opiskelija

- selvittää oman työnsä, työyhteisönsä toiminnan, tuotteen tai palvelun ilmastovaikutuksia
- pohtii käytännön ratkaisuja ilmastomuutoksen hillintään tai siihen sopeutumiseen toimialallaan
- arvioi ja vertailee pohtimiensa ilmastoratkaisujen toteuttamiskelpoisuutta ja taloudellisuutta
- ehdottaa käytännössä toteuttavissa olevia perusteltuja ratkaisuja työnsä tai työyhteisönsä toiminnan, tuotteen tai palvelun kehittämiseen ilmastovaikutusten vähentämiseksi

Ilmastovastuullisen toiminnan vahvistaminen

Opiskelija

- viestii ehdottamistaan ilmastoratkaisuista työyhteisössään
- osallistuu toimintaan, jolla kehitetään ilmastotietoisuutta ja -asioita työyhteisössä
- kannustaa omalla toiminnallaan muita ilmastovastuuseen

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	- toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti - toimii yhteistyökykyisesti - tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita - hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa - muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	- toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti - tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita - hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti - muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	- toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa - selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista - hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti - arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	- suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa - selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja - soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti - arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	- suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat - toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa - soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti - esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämis ehdotuksia - arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen - ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä työskentelemällä ilmastovastuullisesti omalla alallaan. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.67. Kansainvälisessä työympäristössä toimiminen, 15 osp (106734)

Ammattitaitovaatimukset

Valmistautuminen kansainvälisessä työympäristössä toimimiseen

Opiskelija

- etsii tietoa ja perehtyy kansainväliseen työympäristöön ja tulevaan työtehtävään
- perehtyy työtehtävään liittyvien maiden kulttuuriin ja yhteiskuntaan
- huolehtii kansainvälisessä työtehtävässä tarvittavista järjestelyistä ja asiakirjoista
- selvittää ja sopii työtehtävän tavoitteet ja sisällöt
- ottaa huomioon työympäristöön ja -tehtävään liittyvät vaatimukset, tarpeet ja aikataulun

Vuorovaikutus kansainvälisessä työympäristössä**Opiskelija**

- toimii vuorovaikutuksessa kansainvälisen työyhteisön ja kansainvälisten asiakkaiden kanssa
- käyttää toimialansa keskeistä sanastoa vieraalla kielellä
- jakaa osaamistaan kansainvälisessä työympäristössä
- käyttää eri viestintäkanavia vastuullisesti
- toimii eri kulttuuritaustaisten ihmisten kanssa
- toimii työkuulttuurin mukaisesti

Työskentely kansainvälisessä ympäristössä**Opiskelija**

- noudattaa sovittuja työaikoja ja toimintatapoja
- toimii joustavasti erilaisissa tilanteissa
- noudattaa työtehtäviin liittyviä määräyksiä ja ohjeita
- huomioi terveyteen ja turvallisuuteen liittyvät riskit
- toimii vastuullisesti ja eettisesti
- toimii tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistäen

Kansainvälisen osaamisen hyödyntäminen ja jakaminen**Opiskelija**

- arvioi kansainvälisessä työtehtävässä hankitun osaamisen merkitystä urallaan
- hyödyntää kansainvälistä osaamistaan työssään
- arvioi työtehtävään liittyvien maiden työmenetelmien ja toimintakulttuurien vaikutuksia työn sujuvuuteen ja lopputulokseen
- jakaa kansainvälistä osaamistaan työyhteisössä

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	- toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti - toimii yhteistyökykyisesti - tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita - hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa - muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	- toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti - tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita - hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti - muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	- toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa - selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista - hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti - arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	- suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa - selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja - soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti - arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	- suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat - toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa - soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti - esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämis ehdotuksia - arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen - ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä työskennellen kansainvälisessä työympäristössä tai projektissa ulkomailla tai kotimaassa.

Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.68. Työpaikkaohjaajaksi valmentautuminen, 5 osp (106731)

Ammattitaitovaatimukset

Yhteyshenkilönä toimiminen

Opiskelija

- perehtyy oman alan tutkintojen perusteisiin ja tunnistaa työtehtävien yhteyden niihin
- perehtyy koulutuksen järjestäjän ja työpaikan väliseen työnjakoon ammatillisen koulutuksen järjestämisessä
- selvittää mahdollisuuksia järjestää koulutusta ja näyttöjä työpaikalla
- tiedottaa ammatillisen koulutuksen järjestämisestä työpaikalla yhdessä koulutuksen järjestäjän kanssa
- toimii vuorovaikutuksessa erilaisten opiskelijoiden ja työntekijöiden kanssa

Ohjaustilanteisiin valmentautuminen**Opiskelija**

- perehtyy ohjattavan opiskelijan henkilökohtaiseen osaamisen kehittämissuunnitelmaan
- osallistuu osaamisen hankkimisen suunnitteluun työpaikalla
- osallistuu ohjattavan opiskelijan työturvallisuuteen, työpaikan ohjeisiin ja käytäntöihin perehdyttämiseen
- suunnittelee opiskelijan ohjausta ja aikataulua
- seuraa erilaisia ohjaustilanteita
- hyödyntää digitaalisia välineitä tarkoituksenmukaisesti
- arvioi omaa ohjausosaamistaan ja määrittää kehittämistarpeensa

Palautteen antaminen osaamisen kehittymisestä**Opiskelija**

- vertaa hankittua osaamista asetettuihin tavoitteisiin
- antaa rakentavaa palautetta osaamisen kehittymisestä
- huomioi palautteen antamisessa erityistä tukea tarvitsevat opiskelijat sekä eri kieli- ja kulttuuriryhmiä edustavat opiskelijat

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	• toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti • toimii yhteistyökykyisesti • tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita • hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa • muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	• toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti • tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita • hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti • muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	• toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa • selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista • hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti • arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	• suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa • selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja • soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti • arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	• suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat • toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa • soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti • esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämis ehdotuksia • arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen • ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa osaamisensa näytössä toimimalla yhteyshenkilönä työpaikalla sekä valmentautumalla ohjaus- ja palautteenantotilanteisiin. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.69. Yritystoiminnan suunnittelu, 15 osp (106732)

Ammattitaitovaatimukset

Liiketoimintamahdollisuuksien etsiminen ja ideoiminen

Opiskelija

- kartoittaa valitsemallaan alalla toimivia yrityksiä ja asiakkaita
- arvioi kartoituksen pohjalta liiketoimintamahdollisuuksia
- ymmärtää kestävä kehityksen vaatimukset ja merkityksen liiketoiminnalle

Liikeidean kehittäminen ja liiketoimintasuunnitelman laatiminen

Opiskelija

- selvittää markkinoiden ja kilpailutilanteen kehitysnäkymiä
- kartoittaa liikeideoita ja valitsee niistä toteuttamiskelpoisen
- tekee suunnitelman yrityksen toiminnoista hyödyntäen tarvittaessa asiantuntijoita
- laskee yritystoimintaan liittyviä tuottoja ja kustannuksia sekä suunnittelee rahoitusta
- ottaa suunnittelussa huomioon toimialan lainsäädännön

Verkostoituminen sidosryhmien kanssa

Opiskelija

- valitsee toimintansa kannalta keskeisiä sidosryhmiä
- esittelee asiakaslähtöisesti yrityksen toimintamallin jollekin keskeiselle sidosryhmälle

Yrityksen perustamiseen liittyvien asiakirjojen laatiminen

Opiskelija

- valitsee sopivan yritysmuodon
- laskee tarvittavan rahoituksen
- selvittää yrityksen keskeiset perustamisasiakirjat ja laatii ne

Vahvuuksien ja osaamisen arviointi

Opiskelija

- kartoittaa vahvuutensa toimia yrittäjänä
- esittelee yritystoiminnassa tarvittavan osaamisensa

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	• toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti • toimii yhteistyökykyisesti • tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita • hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa • muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	• toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti • tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita • hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti • muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	• toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa • selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista • hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti • arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	• suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa • selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja • soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti • arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	• suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat • toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa • soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti • esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämis ehdotuksia • arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen • ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä laatimalla yksin tai ryhmän kanssa liiketoimintasuunnitelman kehittämälleen liikeidealle. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.70. Yrityksessä toimiminen, 15 osp (106733)

Ammattitaitovaatimukset

Yrityksen liiketoiminnan suunnittelu

Opiskelija

- hankkii yrityksen liiketoiminnan eri osa-alueiden suunnittelussa tarvittavaa tietoa
- laatii asiakaslähtöisen toimenpidesuunnitelman ja täsmentää yrityksen tavoitteet
- laatii budjetit ja rahoitussuunnitelman tiedostaen yrittäjän aseman
- tunnistaa yritystoimintaan liittyvät keskeiset riskit
- ymmärtää kestävä kehityksen vaatimukset ja merkityksen liiketoiminnalle

Yrityksen liiketoimintaa edistävien yhteistyöverkostojen rakentaminen

Opiskelija

- hankkii liiketoiminnan kannalta keskeisiä yhteistyökumppaneita
- sopii yhteistyöstä yhteistyökumppaneiden kanssa
- solmii tarvittaessa yhteistyösopimukset vastuut ja velvollisuudet huomioiden

Yrityksessä toimiminen

Opiskelija

- toimii yrittäjänä tai osana yhteistyöverkostoa
- hoitaa sovittua liiketoiminnan osa-aluetta
- ratkaisee asiakaslähtöisesti yrityksen toimintaan liittyviä ongelmatilanteita
- toimii toimialan lainsäädännön mukaisesti

Yrityksen toiminnan arviointi ja kehittäminen

Opiskelija

- asettaa toiminnalleen tavoitteita yrityksen strategisten tavoitteiden mukaisesti
- tekee rakentavia ja perusteltuja ehdotuksia yrityksen toiminnan kehittämiseksi laatu- ja tulostavoitteet huomioiden
- ottaa suunnitelmissaan huomioon asiakkaiden ja sidosryhmien odotukset

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	- toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti - toimii yhteistyökykyisesti - tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita - hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa - muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	- toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti - tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita - hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti - muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	- toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa - selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista - hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti - arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	- suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa - selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja - soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti - arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	- suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat - toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa - soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti - esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämis ehdotuksia - arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen - ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä toimimalla yrityksessä ja kehittämällä yrityksen liiketoimintaa suunnitelman mukaisesti. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.71. Viestintä- ja vuorovaikutusosaaminen, 11 osp (108357)

Viestintä ja vuorovaikutus äidinkielellä -osa-alue suoritetaan ja sitä opetetaan siten, että äidinkielenä on koulutuksen järjestäjän opetus- ja tutkintokielen mukaisesti suomen, ruotsin tai saamen kieli. Viestintä ja vuorovaikutus äidinkielellä -osa-alue voidaan opiskelijan valinnan

mukaan suorittaa ja sitä voidaan opettaa myös opiskelijan toisena kielenä olevalla suomen tai ruotsin kielellä, romanikielellä, viittomakielellä tai muulla opiskelijan äidinkielellä, mikäli koulutuksen järjestäjä tarjoaa tämän mahdollisuuden.

Viestintä ja vuorovaikutus äidinkielellä, suomi

Pakolliset osaamistavoitteet, 4 osp

Erilaiset vuorovaikutustilanteet

Opiskelija

- viestii suullisesti tilanteen ja kohderyhmän mukaisesti
- viestii kirjallisesti tilanteen ja kohderyhmän mukaisesti
- perustelee mielipiteensä ja väitteensä
- toimii vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti
- ymmärtää kielen ja vuorovaikutustaitojen merkityksen työelämässä ja yhteiskunnassa

Tekstien käyttäminen ja tekstien luotettavuuden arviointi

Opiskelija

- tuntee työelämässä ja yhteiskunnassa käytettäviä erilaisia tekstilajeja ja medioita
- käyttää monilukutaitoa erilaisten tekstien tulkitsemisessa
- käyttää erilaisia tietolähteitä
- arvioi tietolähteiden ja tiedon luotettavuutta
- tiivistää ydinasioita kuullun, luetun ja nähdyn pohjalta
- noudattaa tekijänoikeuksia ja viittaa käyttämiinsä lähteisiin

Tekstien tuottaminen

Opiskelija

- tuottaa työelämän ja yhteiskunnan tekstikäytänteiden mukaisia tekstejä
- tuottaa tekstejä yleiskielellä
- käyttää digitaalisia sovelluksia tarkoituksenmukaisesti ja eettisesti tekstien tuottamisessa

Valinnaiset osaamistavoitteet, 3 osp

Kielen ja kirjallisuuden muotojen ja merkitysten tunteminen

Opiskelija

- tiedostaa ja huomioi kielellisen, kulttuurisen ja identiteettien moninaisuuden merkityksen
- tutustuu kirjallisuuden eri lajeihin
- lukee ja analysoi kaunokirjallisuutta

Erilaisten tekstien tulkitseminen ja tuottaminen

Opiskelija

- tutustuu eri tekstilajeihin ja analysoi niiden ilmaisutapoja
- tuottaa ja tulkitsee tekstejä yksin ja yhdessä muiden kanssa
- antaa ja vastaanottaa rakentavaa palautetta tuotetusta tekstistä
- muokkaa tuottamiaan tekstejä palautteen pohjalta

Esiintymis- ja ryhmätyötaitojen kehittäminen

Opiskelija

- esittää sekä spontaanin että valmistellun esityksen ja havainnollistaa esitystään
- edistää ryhmän työskentelyä ja arvostaa muiden näkökantoja

- noudattaa työelämän kokous- ja neuvottelukäytäntöjä

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	• tarvitsee ajoittain tukea rutiininomaisissa tilanteissa • toimii tutuissa vuorovaikutustilanteissa asianmukaisesti • tuntee osa-alueen sisältämiä peruskäsitteitä ja tietoja • käyttää perustietoa kaavamaisesti • arvioi suoriutumistaan
Tyydyttävä 2	• toimii pääosin omatoimisesti rutiininomaisissa tilanteissa • toimii tutuissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti • tuntee osa-alueen keskeiset käsitteet ja tiedot • käyttää perustietoa tarkoituksenmukaisesti • arvioi suoriutumistaan ja tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Hyvä 3	• toimii omatoimisesti rutiininomaisissa tilanteissa • toimii tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti • ratkaisee tavanomaisia ongelmatilanteita • hallitsee osa-alueen keskeiset käsitteet ja tiedot • käyttää tietoa monipuolisesti • arvioi suoriutumistaan ja tekee ehdotuksia toimintansa kehittämiseksi
Hyvä 4	• toimii omatoimisesti rutiininomaisissa ja vaihtelevissa tilanteissa • toimii tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti ja rakentavasti • ratkaisee ongelmatilanteita käyttäen monipuolisia tapoja • hallitsee osa-alueen käsitteet ja tiedot sekä tunnistaa siihen liittyviä erityispiirteitä • soveltaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti • arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	• toimii omatoimisesti ja suunnitelmallisesti rutiininomaisissa ja vaihtelevissa tilanteissa • toimii vaihtelevissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti ja rakentavasti • ratkaisee ongelmatilanteita monipuolisilla tavoilla ja tekee kehittämis ehdotuksia • hallitsee osa-alueen käsitteet ja tiedot laaja-alaisesti ja syvällisesti • soveltaa tietoa monipuolisesti, perustellusti ja kriittisesti • arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseksi

Viestintä ja vuorovaikutus äidinkielellä, saame

Pakolliset osaamistavoitteet, 4 osp

Erilaiset vuorovaikutustilanteet saamen kielellä

Opiskelija

- viestii suullisesti tilanteen ja kohderyhmän mukaisesti
- viestii kirjallisesti tilanteen ja kohderyhmän mukaisesti
- perustelee mielipiteensä ja väitteensä
- toimii vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti

- ymmärtää kielen ja vuorovaikutustaitojen merkityksen työelämässä ja yhteiskunnassa
- kehittää kielitaitoaan tavoitteellisesti

Tekstien käyttäminen ja tekstien luotettavuuden arviointi

Opiskelija

- tuntee työelämässä ja yhteiskunnassa käytettäviä erilaisia tekstilajeja ja medioita
- käyttää erilaisia tietolähteitä
- arvioi tietolähteiden ja tiedon luotettavuutta
- käyttää monilukutaitoa erilaisten tekstien tulkitsemisessa
- tiivistää ydinasioita kuullun, luetun ja nähdyn pohjalta
- noudattaa tekijänoikeuksia ja viittaa käyttämiinsä lähteisiin

Tekstien tuottaminen saamen kielellä

Opiskelija

- tuottaa työelämän ja yhteiskunnan tekstikäytänteiden mukaisia tekstejä
- tuottaa tekstejä yleiskielellä
- hallitsee pääosin kirjoitetun kielen käytänteet
- käyttää digitaalisia sovelluksia tarkoituksenmukaisesti ja eettisesti tekstien tuottamisessa

Valinnaiset osaamistavoitteet, 3 osp

Kielen ja kirjallisuuden muotojen ja merkitysten tunteminen

Opiskelija

- tiedostaa ja huomioi kielellisen, kulttuurisen ja identiteettien moninaisuuden merkityksen
- tutustuu kirjallisuuden eri lajeihin
- lukee ja analysoi kaunokirjallisuutta

Erilaisten tekstien tulkitseminen ja tuottaminen saamen kielellä

Opiskelija

- tutustuu eri tekstilajeihin ja analysoi niiden ilmaisutapoja
- tuottaa ja tulkitsee tekstejä yksin ja yhdessä muiden kanssa
- antaa ja vastaanottaa rakentavaa palautetta tuotetusta tekstistä
- muokkaa tuottamiaan tekstejä palautteen pohjalta

Esiintymis- ja ryhmätyötaitojen kehittäminen

Opiskelija

- esittää sekä spontaanin että valmistellun esityksen ja havainnollistaa esitystään
- edistää ryhmän työskentelyä ja arvostaa muiden näkökantoja
- noudattaa työelämän kokous- ja neuvottelukäytäntöjä

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	• tarvitsee ajoittain tukea rutiininomaisissa tilanteissa • toimii tutuissa vuorovaikutustilanteissa asianmukaisesti • tuntee osa-alueen sisältämiä peruskäsitteitä ja tietoja • käyttää perustietoa kaavamaisesti • arvioi suoriutumistaan
Tyydyttävä 2	• toimii pääosin omatoimisesti rutiininomaisissa tilanteissa • toimii tutuissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti • tuntee osa-alueen keskeiset käsitteet ja tiedot • käyttää perustietoa tarkoituksenmukaisesti • arvioi suoriutumistaan ja tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Hyvä 3	• toimii omatoimisesti rutiininomaisissa tilanteissa • toimii tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti • ratkaisee tavanomaisia ongelmatilanteita • hallitsee osa-alueen keskeiset käsitteet ja tiedot • käyttää tietoa monipuolisesti • arvioi suoriutumistaan ja tekee ehdotuksia toimintansa kehittämiseksi
Hyvä 4	• toimii omatoimisesti rutiininomaisissa ja vaihtelevissa tilanteissa • toimii tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti ja rakentavasti • ratkaisee ongelmatilanteita käyttäen monipuolisia tapoja • hallitsee osa-alueen käsitteet ja tiedot sekä tunnistaa siihen liittyviä erityispiirteitä • soveltaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti • arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	• toimii omatoimisesti ja suunnitelmallisesti rutiininomaisissa ja vaihtelevissa tilanteissa • toimii vaihtelevissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti ja rakentavasti • ratkaisee ongelmatilanteita monipuolisilla tavoilla ja tekee kehittämis ehdotuksia • hallitsee osa-alueen käsitteet ja tiedot laaja-alaisesti ja syvällisesti • soveltaa tietoa monipuolisesti, perustellusti ja kriittisesti • arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseksi

Viestintä ja vuorovaikutus äidinkielellä, romani

Pakolliset osaamistavoitteet, 4 osp

Erilaiset vuorovaikutustilanteet romanikielellä

Opiskelija

- viestii tilanteen ja kohderyhmän mukaisesti
- perustelee mielipiteensä ja väitteensä
- toimii vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti
- ymmärtää kielen ja vuorovaikutustaitojen merkityksen työelämässä ja yhteiskunnassa
- kehittää kielitaitoaan tavoitteellisesti

Tekstien käyttäminen ja luotettavuuden arviointi

Opiskelija

- tuntee työelämässä ja yhteiskunnassa käytettäviä erilaisia tekstilajeja ja medioita
- käyttää erilaisia tietolähteitä
- arvioi tietolähteiden ja tiedon luotettavuutta
- käyttää monilukutaitoa erilaisten tekstien tulkitsemisessa
- tiivistää ydinasioita kuullun, luetun ja nähdyn pohjalta
- noudattaa tekijänoikeuksia ja viittaa käyttämiinsä lähteisiin

Tekstien tuottaminen romanikielellä

Opiskelija

- tuottaa työelämän ja yhteiskunnan tekstikäytänteiden mukaisia tekstejä
- tuottaa tekstejä pääosin yleiskielellä
- käyttää digitaalisia sovelluksia tarkoituksenmukaisesti ja eettisesti tekstien tuottamisessa

Valinnaiset osaamistavoitteet, 3 osp

Kielen ja kirjallisuuden muotojen ja merkitysten tunteminen

Opiskelija

- tiedostaa ja huomioi kielellisen, kulttuurisen ja identiteettien moninaisuuden merkityksen
- tutustuu kirjallisuuden eri lajeihin
- lukee ja analysoi kaunokirjallisuutta

Erilaisten tekstien tulkitseminen ja tuottaminen romanikielellä

Opiskelija

- tutustuu eri tekstilajeihin ja analysoi niiden ilmaisutapoja
- tuottaa ja tulkitsee tekstejä yksin ja yhdessä muiden kanssa
- antaa ja vastaanottaa rakentavaa palautetta tuotetusta tekstistä
- muokkaa tuottamiaan tekstejä palautteen pohjalta

Esiintymis- ja ryhmätyötaitojen kehittäminen

Opiskelija

- esittää sekä spontaanin että valmistellun esityksen ja havainnollistaa esitystään
- edistää ryhmän työskentelyä ja arvostaa muiden näkökantoja
- noudattaa työelämän kokous- ja neuvottelukäytäntöjä

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	• tarvitsee ajoittain tukea rutiininomaisissa tilanteissa • toimii tutuissa vuorovaikutustilanteissa asianmukaisesti • tuntee osa-alueen sisältämiä peruskäsitteitä ja tietoja • käyttää perustietoa kaavamaisesti • arvioi suoriutumistaan
Tyydyttävä 2	• toimii pääosin omatoimisesti rutiininomaisissa tilanteissa • toimii tutuissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti • tuntee osa-alueen keskeiset käsitteet ja tiedot • käyttää perustietoa tarkoituksenmukaisesti • arvioi suoriutumistaan ja tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Hyvä 3	• toimii omatoimisesti rutiininomaisissa tilanteissa • toimii tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti • ratkaisee tavanomaisia ongelmatilanteita • hallitsee osa-alueen keskeiset käsitteet ja tiedot • käyttää tietoa monipuolisesti • arvioi suoriutumistaan ja tekee ehdotuksia toimintansa kehittämiseksi
Hyvä 4	• toimii omatoimisesti rutiininomaisissa ja vaihtelevissa tilanteissa • toimii tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti ja rakentavasti • ratkaisee ongelmatilanteita käyttäen monipuolisia tapoja • hallitsee osa-alueen käsitteet ja tiedot sekä tunnistaa siihen liittyviä erityispiirteitä • soveltaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti • arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	• toimii omatoimisesti ja suunnitelmallisesti rutiininomaisissa ja vaihtelevissa tilanteissa • toimii vaihtelevissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti ja rakentavasti • ratkaisee ongelmatilanteita monipuolisilla tavoilla ja tekee kehittämis ehdotuksia • hallitsee osa-alueen käsitteet ja tiedot laaja-alaisesti ja syvällisesti • soveltaa tietoa monipuolisesti, perustellusti ja kriittisesti • arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseksi

Viestintä ja vuorovaikutus äidinkielellä, viittomakieli

Pakolliset osaamistavoitteet, 4 osp

Erilaiset vuorovaikutustilanteet viittomakielellä

Opiskelija

- viestii tilanteen ja kohderyhmän mukaisesti
- perustelee mielipiteensä ja väitteensä
- toimii vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti
- ymmärtää kielen ja vuorovaikutustaitojen merkityksen työelämässä ja yhteiskunnassa
- kehittää kielitaitoaan tavoitteellisesti

Tekstien käyttäminen ja tekstien luotettavuuden arviointi

Opiskelija

- tuntee työelämässä ja yhteiskunnassa käytettäviä erilaisia tekstilajeja ja medioita
- käyttää erilaisia tietolähteitä
- arvioi tietolähteiden ja tiedon luotettavuutta
- käyttää monilukutaitoa erilaisten tekstien tulkitsemisessa
- tiivistää ydinasioita viitotun tekstin, luetun ja nähdyn pohjalta
- noudattaa tekijänoikeuksia ja viittaa käyttämiinsä lähteisiin

Viitottujen tekstien tuottaminen

Opiskelija

- tuottaa työelämän ja yhteiskunnan tekstikäytänteiden mukaisia tekstejä
- tuottaa tekstejä viittomakielellä
- käyttää digitaalisia sovelluksia tarkoituksenmukaisesti ja eettisesti tekstien tuottamisessa

Valinnaiset osaamistavoitteet, 3 osp

Suomalaisen viittomakielen ja viittomakielisen kirjallisuuden muotojen ja merkitysten tunteminen

Opiskelija

- tiedostaa ja huomioi kielellisen, kulttuurisen ja identiteettien moninaisuuden merkityksen
- tutustuu viittomakielisen kirjallisuuden eri lajeihin
- katsoo ja analysoi viittomakielisiä tekstejä

Erilaisten viitottujen tekstien tulkitseminen ja tuottaminen

Opiskelija

- tutustuu eri tekstilajeihin ja analysoi niiden ilmaisutapoja
- tuottaa ja tulkitsee viitottuja tekstejä yksin ja yhdessä muiden kanssa
- antaa ja vastaanottaa rakentavaa palautetta tuotetusta viitotusta tekstistä
- muokkaa tuottamiaan viitottuja tekstejä palautteen pohjalta

Esiintymis- ja ryhmätyötaitojen kehittäminen

Opiskelija

- esittää sekä spontaanin että valmistellun esityksen ja havainnollistaa esitystään
- edistää ryhmän työskentelyä ja arvostaa muiden näkökantoja
- noudattaa työelämän kokous- ja neuvottelukäytäntöjä

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	• tarvitsee ajoittain tukea rutiininomaisissa tilanteissa • toimii tutuissa vuorovaikutustilanteissa asianmukaisesti • tuntee osa-alueen sisältämiä peruskäsitteitä ja tietoja • käyttää perustietoa kaavamaisesti • arvioi suoriutumistaan
Tyydyttävä 2	• toimii pääosin omatoimisesti rutiininomaisissa tilanteissa • toimii tutuissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti • tuntee osa-alueen keskeiset käsitteet ja tiedot • käyttää perustietoa tarkoituksenmukaisesti • arvioi suoriutumistaan ja tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Hyvä 3	• toimii omatoimisesti rutiininomaisissa tilanteissa • toimii tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti • ratkaisee tavanomaisia ongelmatilanteita • hallitsee osa-alueen keskeiset käsitteet ja tiedot • käyttää tietoa monipuolisesti • arvioi suoriutumistaan ja tekee ehdotuksia toimintansa kehittämiseksi
Hyvä 4	• toimii omatoimisesti rutiininomaisissa ja vaihtelevissa tilanteissa • toimii tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti ja rakentavasti • ratkaisee ongelmatilanteita käyttäen monipuolisia tapoja • hallitsee osa-alueen käsitteet ja tiedot sekä tunnistaa siihen liittyviä erityispiirteitä • soveltaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti • arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	• toimii omatoimisesti ja suunnitelmallisesti rutiininomaisissa ja vaihtelevissa tilanteissa • toimii vaihtelevissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti ja rakentavasti • ratkaisee ongelmatilanteita monipuolisilla tavoilla ja tekee kehittämis ehdotuksia • hallitsee osa-alueen käsitteet ja tiedot laaja-alaisesti ja syvällisesti • soveltaa tietoa monipuolisesti, perustellusti ja kriittisesti • arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseksi

Viestintä ja vuorovaikutus äidinkielellä, suomi viittomakielisille

Pakolliset osaamistavoitteet, 4 osp

Erilaiset vuorovaikutustilanteet suomen kielellä käyttäen tarvittaessa tulkkausta
Opiskelija

- viestii tilanteen ja kohderyhmän mukaisesti
- perustelee mielipiteensä ja väitteensä
- toimii vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti
- tietää kielen ja vuorovaikutustaitojen merkityksen työelämässä ja yhteiskunnassa
- kehittää suomen kielen taitoaan tavoitteellisesti

Tekstien käyttäminen ja tekstien luotettavuuden arviointi

Opiskelija

- tuntee työelämässä ja yhteiskunnassa käytettäviä erilaisia tekstilajeja ja medioita
- käyttää erilaisia tietolähteitä
- arvioi tietolähteiden ja tiedon luotettavuutta
- käyttää monilukutaitoa erilaisten tekstien tulkitsemisessa
- tiivistää ydinasioita tulkatun, luetun ja nähdyn pohjalta
- noudattaa tekijänoikeuksia ja viittaa käyttämiinsä lähteisiin

Tekstien tuottaminen

Opiskelija

- tuottaa työelämän ja yhteiskunnan tekstikäytänteiden mukaisia tekstejä
- tuottaa tekstejä yleiskielellä
- käyttää digitaalisia sovelluksia tarkoituksenmukaisesti ja eettisesti tekstien tuottamisessa

Valinnaiset osaamistavoitteet, 3 osp

Kielen ja kirjallisuuden muotojen ja merkitysten tunteminen

Opiskelija

- tiedostaa ja huomioi kielellisen, kulttuurisen ja identiteettien moninaisuuden merkityksen
- tutustuu kirjallisuuden eri lajeihin
- lukee ja analysoi kaunokirjallisuutta

Erilaisten tekstien tulkitseminen ja tuottaminen

Opiskelija

- tutustuu eri tekstilajeihin ja analysoi niiden ilmaisutapoja
- tuottaa ja tulkitsee tekstejä yksin ja yhdessä muiden kanssa
- antaa ja vastaanottaa rakentavaa palautetta tuotetusta tekstistä
- muokkaa tuottamiaan tekstejä palautteen pohjalta

Esiintymis- ja ryhmätyötaitojen kehittäminen

Opiskelija

- esittää sekä spontaanin että valmistellun esityksen käyttäen tarvittaessa tulkkausta ja havainnollistaa esitystään
- edistää ryhmän työskentelyä ja arvostaa muiden näkökantoja
- noudattaa työelämän kokous- ja neuvottelukäytäntöjä

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	• tarvitsee ajoittain tukea rutiininomaisissa tilanteissa • toimii tutuissa vuorovaikutustilanteissa asianmukaisesti • tuntee osa-alueen sisältämiä peruskäsitteitä ja tietoja • käyttää perustietoa kaavamaisesti • arvioi suoriutumistaan
Tyydyttävä 2	• toimii pääosin omatoimisesti rutiininomaisissa tilanteissa • toimii tutuissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti • tuntee osa-alueen keskeiset käsitteet ja tiedot • käyttää perustietoa tarkoituksenmukaisesti • arvioi suoriutumistaan ja tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Hyvä 3	• toimii omatoimisesti rutiininomaisissa tilanteissa • toimii tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti • ratkaisee tavanomaisia ongelmatilanteita • hallitsee osa-alueen keskeiset käsitteet ja tiedot • käyttää tietoa monipuolisesti • arvioi suoriutumistaan ja tekee ehdotuksia toimintansa kehittämiseksi
Hyvä 4	• toimii omatoimisesti rutiininomaisissa ja vaihtelevissa tilanteissa • toimii tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti ja rakentavasti • ratkaisee ongelmatilanteita käyttäen monipuolisia tapoja • hallitsee osa-alueen käsitteet ja tiedot sekä tunnistaa siihen liittyviä erityispiirteitä • soveltaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti • arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	• toimii omatoimisesti ja suunnitelmallisesti rutiininomaisissa ja vaihtelevissa tilanteissa • toimii vaihtelevissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti ja rakentavasti • ratkaisee ongelmatilanteita monipuolisilla tavoilla ja tekee kehittämis ehdotuksia • hallitsee osa-alueen käsitteet ja tiedot laaja-alaisesti ja syvällisesti • soveltaa tietoa monipuolisesti, perustellusti ja kriittisesti • arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseksi

Viestintä ja vuorovaikutus äidinkielellä, opiskelijan oma äidinkieli

Pakolliset osaamistavoitteet, 4 osp

Erilaiset vuorovaikutustilanteet omalla äidinkielellä

Opiskelija

- viestii suullisesti tilanteen ja kohderyhmän mukaisesti
- viestii kirjallisesti tilanteen ja kohderyhmän mukaisesti
- perustelee mielipiteensä ja väitteensä
- toimii vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti
- ymmärtää kielen ja vuorovaikutustaitojen merkityksen työelämässä ja yhteiskunnassa

Tekstien käyttäminen ja tekstien luotettavuuden arviointi

Opiskelija

- tuntee työelämässä ja yhteiskunnassa käytettäviä erilaisia tekstilajeja ja medioita
- käyttää erilaisia tietolähteitä
- arvioi tietolähteiden ja tiedon luotettavuutta
- käyttää monilukutaitoa erilaisten tekstien tulkitsemisessa
- tiivistää ydinasioita kuullun, luetun ja nähdyn pohjalta
- noudattaa tekijänoikeuksia ja viittaa käyttämiinsä lähteisiin

Tekstien tuottaminen omalla äidinkielellä

Opiskelija

- tuottaa työelämän ja yhteiskunnan tekstikäytänteiden mukaisia tekstejä
- tuottaa tekstejä yleiskielellä
- käyttää digitaalisia sovelluksia tarkoituksenmukaisesti ja eettisesti tekstien tuottamisessa

Valinnaiset osaamistavoitteet, 3 osp

Kielen ja kirjallisuuden muotojen ja merkitysten tunteminen

Opiskelija

- tiedostaa ja huomioi kielellisen, kulttuurisen ja identiteettien moninaisuuden merkityksen
- tutustuu kirjallisuuden eri lajeihin
- lukee ja analysoi kaunokirjallisuutta

Erilaisten tekstien tulkitseminen ja tuottaminen omalla äidinkielellä

Opiskelija

- tutustuu eri tekstilajeihin ja analysoi niiden ilmaisutapoja
- tuottaa ja tulkitsee tekstejä yksin ja yhdessä muiden kanssa
- antaa ja vastaanottaa rakentavaa palautetta tuotetusta tekstistä
- muokkaa tuottamiaan tekstejä palautteen pohjalta

Esiintymis- ja ryhmätyötaitojen kehittäminen

Opiskelija

- esittää sekä spontaanin että valmistellun esityksen ja havainnollistaa esitystään
- edistää ryhmän työskentelyä ja arvostaa muiden näkökantoja
- noudattaa työelämän kokous- ja neuvottelukäytäntöjä

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	• tarvitsee ajoittain tukea rutiininomaisissa tilanteissa • toimii tutuissa vuorovaikutustilanteissa asianmukaisesti • tuntee osa-alueen sisältämiä peruskäsitteitä ja tietoja • käyttää perustietoa kaavamaisesti • arvioi suoriutumistaan
Tyydyttävä 2	• toimii pääosin omatoimisesti rutiininomaisissa tilanteissa • toimii tutuissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti • tuntee osa-alueen keskeiset käsitteet ja tiedot • käyttää perustietoa tarkoituksenmukaisesti • arvioi suoriutumistaan ja tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Hyvä 3	• toimii omatoimisesti rutiininomaisissa tilanteissa • toimii tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti • ratkaisee tavanomaisia ongelmatilanteita • hallitsee osa-alueen keskeiset käsitteet ja tiedot • käyttää tietoa monipuolisesti • arvioi suoriutumistaan ja tekee ehdotuksia toimintansa kehittämiseksi
Hyvä 4	• toimii omatoimisesti rutiininomaisissa ja vaihtelevissa tilanteissa • toimii tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti ja rakentavasti • ratkaisee ongelmatilanteita käyttäen monipuolisia tapoja • hallitsee osa-alueen käsitteet ja tiedot sekä tunnistaa siihen liittyviä erityispiirteitä • soveltaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti • arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	• toimii omatoimisesti ja suunnitelmallisesti rutiininomaisissa ja vaihtelevissa tilanteissa • toimii vaihtelevissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti ja rakentavasti • ratkaisee ongelmatilanteita monipuolisilla tavoilla ja tekee kehittämis ehdotuksia • hallitsee osa-alueen käsitteet ja tiedot laaja-alaisesti ja syvällisesti • soveltaa tietoa monipuolisesti, perustellusti ja kriittisesti • arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseksi

Viestintä ja vuorovaikutus äidinkielellä, suomi toisena kielenä

Pakolliset osaamistavoitteet, 4 osp

Erilaiset vuorovaikutustilanteet

Opiskelija

- viestii suullisesti tilanteen ja kohderyhmän mukaisesti
- viestii kirjallisesti tilanteen ja kohderyhmän mukaisesti
- perustelee mielipiteensä ja väitteensä
- toimii vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti
- käyttää selkeää ja ymmärrettävää kieltä
- ymmärtää kielen ja vuorovaikutustaitojen merkityksen työelämässä ja yhteiskunnassa

- kehittää suomen kielen taitoaan tavoitteellisesti

Tekstien käyttäminen ja tekstien luotettavuuden arviointi

Opiskelija

- tuntee työelämässä ja yhteiskunnassa käytettäviä erilaisia tekstilajeja ja medioita
- käyttää erilaisia tietolähteitä
- arvioi tietolähteiden ja tiedon luotettavuutta
- käyttää monilukutaitoa erilaisten tekstien tulkitsemisessa
- tiivistää ydinasioita kuullun, luetun ja nähdyn pohjalta
- noudattaa tekijänoikeuksia ja viittaa käyttämiinsä lähteisiin

Tekstien tuottaminen

Opiskelija

- tuottaa työelämän ja yhteiskunnan tekstikäytänteiden mukaisia tekstejä
- tuottaa tekstejä yleiskielellä
- hallitsee pääosin kielen perusrakenteet ja kirjoitetun kielen käytänteet
- käyttää digitaalisia sovelluksia tarkoituksenmukaisesti ja eettisesti tekstien tuottamisessa

Valinnaiset osaamistavoitteet, 3 osp

Kielen ja kirjallisuuden muotojen ja merkitysten tunteminen

Opiskelija

- tiedostaa ja huomioi kielellisen, kulttuurisen ja identiteettien moninaisuuden merkitystä
- tutustuu kirjallisuuden eri lajeihin
- lukee suomenkielistä kirjallisuutta

Erilaisten tekstien tulkitseminen ja tuottaminen

Opiskelija

- tutustuu eri tekstilajeihin ja analysoi niiden ilmaisutapoja
- tuottaa ja tulkitsee tekstejä yksin ja yhdessä muiden kanssa
- antaa ja vastaanottaa rakentavaa palautetta tuotetusta tekstistä
- muokkaa tuottamiaan tekstejä palautteen pohjalta

Esiintymis- ja ryhmätyötaitojen kehittäminen

Opiskelija

- esittää sekä spontaanin että valmistellun esityksen ja havainnollistaa esitystään
- edistää ryhmän työskentelyä ja arvostaa muiden näkökantoja
- noudattaa työelämän kokous- ja neuvottelukäytäntöjä

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	• tarvitsee ajoittain tukea rutiininomaisissa tilanteissa • toimii tutuissa vuorovaikutustilanteissa asianmukaisesti • tuntee osa-alueen sisältämiä peruskäsitteitä ja tietoja • käyttää perustietoa kaavamaisesti • arvioi suoriutumistaan
Tyydyttävä 2	• toimii pääosin omatoimisesti rutiininomaisissa tilanteissa • toimii tutuissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti • tuntee osa-alueen keskeiset käsitteet ja tiedot • käyttää perustietoa tarkoituksenmukaisesti • arvioi suoriutumistaan ja tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Hyvä 3	• toimii omatoimisesti rutiininomaisissa tilanteissa • toimii tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti • ratkaisee tavanomaisia ongelmatilanteita • hallitsee osa-alueen keskeiset käsitteet ja tiedot • käyttää tietoa monipuolisesti • arvioi suoriutumistaan ja tekee ehdotuksia toimintansa kehittämiseksi
Hyvä 4	• toimii omatoimisesti rutiininomaisissa ja vaihtelevissa tilanteissa • toimii tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti ja rakentavasti • ratkaisee ongelmatilanteita käyttäen monipuolisia tapoja • hallitsee osa-alueen käsitteet ja tiedot sekä tunnistaa siihen liittyviä erityispiirteitä • soveltaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti • arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	• toimii omatoimisesti ja suunnitelmallisesti rutiininomaisissa ja vaihtelevissa tilanteissa • toimii vaihtelevissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti ja rakentavasti • ratkaisee ongelmatilanteita monipuolisilla tavoilla ja tekee kehittämis ehdotuksia • hallitsee osa-alueen käsitteet ja tiedot laaja-alaisesti ja syvällisesti • soveltaa tietoa monipuolisesti, perustellusti ja kriittisesti • arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseksi

Viestintä ja vuorovaikutus toisella kotimaisella kielellä, ruotsi

Pakolliset osaamistavoitteet, 1 osp

Erilaiset vuorovaikutustilanteet

Opiskelija

- käyttää ruotsin kieltä suullisissa vuorovaikutustilanteissa
- tuottaa kirjallisia viestejä ruotsin kielellä
- tulkitsee työelämäään liittyviä ruotsinkielisiä tekstejä

Toisen kotimaisen kielen merkitys

Opiskelija

- ymmärtää ruotsin kielen taidon merkityksen työelämässä ja työelämässä toimimisessa

Valinnaiset osaamistavoitteet, 3 osp

Toisella kotimaisella kielellä viestiminen työelämän vuorovaikutustilanteissa

Opiskelija

- selviytyy päivittäisissä työhön liittyvissä vuorovaikutustilanteissa
- ilmaisee itseään tilanteen mukaan käyttäen ruotsin kielelle ja kulttuurille ominaisia ilmaisuja
- tuottaa alansa liittyviä tekstejä
- valikoi ja hyödyntää erilaisia tietolähteitä toisella kotimaisella kielellä

Kansalliskielten ja kulttuurien merkityksen ymmärtäminen kulttuurisesti moninaisessa Suomessa

Opiskelija

- ymmärtää ja huomioi ruotsin kielen aseman kansalliskielenä ja sen merkityksen kulttuurisesti moninaisessa Suomessa
- ymmärtää ruotsin kielen ja kulttuurin merkityksen pohjoismaisessa yhteistyössä

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	• tarvitsee ajoittain tukea rutiininomaisissa tilanteissa • toimii tutuissa vuorovaikutustilanteissa asianmukaisesti • tuntee osa-alueen sisältämiä peruskäsitteitä ja tietoja • käyttää perustietoa kaavamaisesti • arvioi suoriutumistaan
Tyydyttävä 2	• toimii pääosin omatoimisesti rutiininomaisissa tilanteissa • toimii tutuissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti • tuntee osa-alueen keskeiset käsitteet ja tiedot • käyttää perustietoa tarkoituksenmukaisesti • arvioi suoriutumistaan ja tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Hyvä 3	• toimii omatoimisesti rutiininomaisissa tilanteissa • toimii tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti • ratkaisee tavanomaisia ongelmatilanteita • hallitsee osa-alueen keskeiset käsitteet ja tiedot • käyttää tietoa monipuolisesti • arvioi suoriutumistaan ja tekee ehdotuksia toimintansa kehittämiseksi
Hyvä 4	• toimii omatoimisesti rutiininomaisissa ja vaihtelevissa tilanteissa • toimii tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti ja rakentavasti • ratkaisee ongelmatilanteita käyttäen monipuolisia tapoja • hallitsee osa-alueen käsitteet ja tiedot sekä tunnistaa siihen liittyviä erityispiirteitä • soveltaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti • arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	• toimii omatoimisesti ja suunnitelmallisesti rutiininomaisissa ja vaihtelevissa tilanteissa • toimii vaihtelevissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti ja rakentavasti • ratkaisee ongelmatilanteita monipuolisilla tavoilla ja tekee kehittämis ehdotuksia • hallitsee osa-alueen käsitteet ja tiedot laaja-alaisesti ja syvällisesti • soveltaa tietoa monipuolisesti, perustellusti ja kriittisesti • arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseksi

Viestintä ja vuorovaikutus vieraalla kielellä

Pakolliset osaamistavoitteet, 3 osp

Kielellinen ja kulttuurinen ympäristö

Opiskelija

- tuntee opiskelemaisensa kielen ja kulttuurin vaikutuksia vuorovaikutustilanteeseen
- ottaa huomioon kielen kulttuurisia erityispiirteitä vuorovaikutuksessaan

Erilaiset vuorovaikutustilanteet

Opiskelija

- käyttää vierasta kieltä suullisessa vuorovaikutuksessa
- käyttää vierasta kieltä kirjallisessa vuorovaikutuksessa
- tuottaa työelämän vuorovaikutustilanteissa tarvittavia erilaisia tekstejä
- käyttää viestinnässä kielen perusrakenteita ja asiatyylä

Tiedon haku ja käyttö

Opiskelija

- hakee työelämään liittyvää vieraskielistä tietoa eri lähteistä ja arvioi tiedon luotettavuutta
- tulkitsee työelämään liittyviä vieraskielisiä tekstejä
- käyttää vieraskielistä tietoa työelämään tai opiskeluun liittyvissä tilanteissa

Valinnaiset osaamistavoitteet, 3 osp

Vieraalla kielellä viestiminen työelämän tilanteissa

Opiskelija

- selviytyy monenlaisista työhön liittyvistä vuorovaikutustilanteista
- ilmaisee itseään tilanteen edellyttämällä tavalla

Aktiivisena kansalaisena toimiminen vieraskielisissä yhteyksissä

Opiskelija

- toimii aktiivisena kansalaisena vierasta kieltä käyttäen
- viestii vieraalla kielellä työssä ja arkielämässä ymmärtäen oikeutensa ja velvollisuutensa
- ottaa toiminnassaan huomioon eri kulttuurien keskeiset piirteet

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	• tarvitsee ajoittain tukea rutiininomaisissa tilanteissa • toimii tutuissa vuorovaikutustilanteissa asianmukaisesti • tuntee osa-alueen sisältämiä peruskäsitteitä ja tietoja • käyttää perustietoa kaavamaisesti • arvioi suoriutumistaan
Tyydyttävä 2	• toimii pääosin omatoimisesti rutiininomaisissa tilanteissa • toimii tutuissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti • tuntee osa-alueen keskeiset käsitteet ja tiedot • käyttää perustietoa tarkoituksenmukaisesti • arvioi suoriutumistaan ja tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Hyvä 3	• toimii omatoimisesti rutiininomaisissa tilanteissa • toimii tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti • ratkaisee tavanomaisia ongelmatilanteita • hallitsee osa-alueen keskeiset käsitteet ja tiedot • käyttää tietoa monipuolisesti • arvioi suoriutumistaan ja tekee ehdotuksia toimintansa kehittämiseksi
Hyvä 4	• toimii omatoimisesti rutiininomaisissa ja vaihtelevissa tilanteissa • toimii tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti ja rakentavasti • ratkaisee ongelmatilanteita käyttäen monipuolisia tapoja • hallitsee osa-alueen käsitteet ja tiedot sekä tunnistaa siihen liittyviä erityispiirteitä • soveltaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti • arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	• toimii omatoimisesti ja suunnitelmallisesti rutiininomaisissa ja vaihtelevissa tilanteissa • toimii vaihtelevissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti ja rakentavasti • ratkaisee ongelmatilanteita monipuolisilla tavoilla ja tekee kehittämis ehdotuksia • hallitsee osa-alueen käsitteet ja tiedot laaja-alaisesti ja syvällisesti • soveltaa tietoa monipuolisesti, perustellusti ja kriittisesti • arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseksi

Toiminta digitaalisessa ympäristössä

Pakolliset osaamistavoitteet, 2 osp

Digitaalisten laitteiden ja sovellusten valinta sekä vastuullinen käyttö

Opiskelija

- suojaa henkilökohtaisia tietojaan ja yksityisyyttään
- tunnistaa kyber- ja tietoturvauhkia
- osaa toimia roolinsa mukaisesti kyber- ja tietoturvauhkatilanteissa
- hakee tietoa ja arvioi kriittisesti sen luotettavuutta ja hyödynnettävyyttä
- käyttää tekstinkäsittelysovellusta
- käyttää taulukkolaskentasovellusta

- käyttää esitysgrafiikkasovellusta
- noudattaa tekijänoikeuksia tuottaessaan sisältöjä
- käsittelee ja järjestää tiedostoja sekä kansioita
- jakaa sisältöjä ja käsittelee jaettua tiedostoa
- tunnistaa generatiivisen tekoälyn toimintaperiaatteita, hyödyntämismahdollisuuksia ja riskejä
- tietää viestipalveluiden ja sosiaalisen median vastuullisen käytön tapoja
- tunnistaa digitaalisten laitteiden ja sovellusten käytön vaikutuksia terveyteen, hyvinvointiin ja yhteiskuntaan

Valinnaiset osaamistavoitteet, 3 osp

Digitaalisten ympäristöjen ja sovelluksien hyödyntäminen

Opiskelija

- tunnistaa työnsä kannalta keskeisiä verkkoyhteisöjä
- hyödyntää yhteisöllisen työskentelyn alustoja ja palveluita
- rakentaa ammatillista verkkoidentiteettiään

Digitaalisten sisältöjen tuottaminen ja jakaminen

Opiskelija

- tuottaa ja jakaa vastuullisesti digitaalista aineistoa ammattiinsa liittyvissä verkostoissa
- käyttää tai muokkaa sisältöjä huomioiden käyttö ja tekijänoikeudet

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	• tarvitsee ajoittain tukea rutiininomaisissa tilanteissa • toimii tutuissa vuorovaikutustilanteissa asianmukaisesti • tuntee osa-alueen sisältämiä peruskäsitteitä ja tietoja • käyttää perustietoa kaavamaisesti • arvioi suoriutumistaan
Tyydyttävä 2	• toimii pääosin omatoimisesti rutiininomaisissa tilanteissa • toimii tutuissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti • tuntee osa-alueen keskeiset käsitteet ja tiedot • käyttää perustietoa tarkoituksenmukaisesti • arvioi suoriutumistaan ja tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Hyvä 3	• toimii omatoimisesti rutiininomaisissa tilanteissa • toimii tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti • ratkaisee tavanomaisia ongelmatilanteita • hallitsee osa-alueen keskeiset käsitteet ja tiedot • käyttää tietoa monipuolisesti • arvioi suoriutumistaan ja tekee ehdotuksia toimintansa kehittämiseksi
Hyvä 4	• toimii omatoimisesti rutiininomaisissa ja vaihtelevissa tilanteissa • toimii tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti ja rakentavasti • ratkaisee ongelmatilanteita käyttäen monipuolisia tapoja • hallitsee osa-alueen käsitteet ja tiedot sekä tunnistaa siihen liittyviä erityispiirteitä • soveltaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti • arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	• toimii omatoimisesti ja suunnitelmallisesti rutiininomaisissa ja vaihtelevissa tilanteissa • toimii vaihtelevissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti ja rakentavasti • ratkaisee ongelmatilanteita monipuolisilla tavoilla ja tekee kehittämis ehdotuksia • hallitsee osa-alueen käsitteet ja tiedot laaja-alaisesti ja syvällisesti • soveltaa tietoa monipuolisesti, perustellusti ja kriittisesti • arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseksi

Taide ja luova ilmaisu

Pakolliset osaamistavoitteet, 1 osp

Kulttuuri ja taide

Opiskelija

- tunnistaa esimerkkejä paikallisesta, kansallisesta ja kansainvälisestä kulttuurista ja taiteesta
- käyttää kulttuurin ja taiteen eri muotoja hyvinvoinnin tukemisessa
- tekee tulkintoja ja kuvailee taidetta vuorovaikutuksessa muiden kanssa

Luova ilmaisu

Opiskelija

- tuntee luovan ilmaisun eri muotoja
- valitsee tilanteeseen sopivia luovan ilmaisun muotoja ja käyttää niitä yksin tai yhdessä muiden kanssa
- pohtii ja sanallistaa luovan ilmaisun prosessia

Valinnaiset osaamistavoitteet, 3 osp

Tiedon havainnointi ja kerääminen kulttuuriympäristöstä ja sen ilmiöistä

Opiskelija

- havainnoi kulttuuriympäristöään
- kerää tietoa kulttuuriympäristönsä ilmiöistä valitsemastaan näkökulmasta

Teoksen, tuotteen tai palvelun toteutuksen suunnitleminen ja kokeileminen luovan ilmaisun keinoin

Opiskelija

- suunnittelee teoksen, tuotteen tai palvelun käyttäen luovan ilmaisun keinoja
- kokeilee teoksen, tuotteen tai palvelun toteuttamista luovan ilmaisun keinoin

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	• tarvitsee ajoittain tukea rutiininomaisissa tilanteissa • toimii tutuissa vuorovaikutustilanteissa asianmukaisesti • tuntee osa-alueen sisältämiä peruskäsitteitä ja tietoja • käyttää perustietoa kaavamaisesti • arvioi suoriutumistaan
Tyydyttävä 2	• toimii pääosin omatoimisesti rutiininomaisissa tilanteissa • toimii tutuissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti • tuntee osa-alueen keskeiset käsitteet ja tiedot • käyttää perustietoa tarkoituksenmukaisesti • arvioi suoriutumistaan ja tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Hyvä 3	• toimii omatoimisesti rutiininomaisissa tilanteissa • toimii tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti • ratkaisee tavanomaisia ongelmatilanteita • hallitsee osa-alueen keskeiset käsitteet ja tiedot • käyttää tietoa monipuolisesti • arvioi suoriutumistaan ja tekee ehdotuksia toimintansa kehittämiseksi
Hyvä 4	• toimii omatoimisesti rutiininomaisissa ja vaihtelevissa tilanteissa • toimii tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti ja rakentavasti • ratkaisee ongelmatilanteita käyttäen monipuolisia tapoja • hallitsee osa-alueen käsitteet ja tiedot sekä tunnistaa siihen liittyviä erityispiirteitä • soveltaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti • arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	• toimii omatoimisesti ja suunnitelmallisesti rutiininomaisissa ja vaihtelevissa tilanteissa • toimii vaihtelevissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti ja rakentavasti • ratkaisee ongelmatilanteita monipuolisilla tavoilla ja tekee kehittämissuhteita • hallitsee osa-alueen käsitteet ja tiedot laaja-alaisesti ja syvällisesti • soveltaa tietoa monipuolisesti, perustellusti ja kriittisesti • arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseksi

2.72. Matemaattis-luonnontieteellinen osaaminen, 6 osp (108356)

Matematiikka ja matematiikan soveltaminen

Pakolliset osaamistavoitteet, 4 osp

Matematiikka työ- ja arkielämässä

Opiskelija

- laskee peruslaskutoimitukset kokonais-, desimaali- ja murtoluvuilla
- laskee prosenttilaskuja

- tekee talousmatematiikan laskelmia tuloista, menoista, koroista, lainoista ja veroista
- toteuttaa mittayksiköiden muunnoksia
- ratkaisee ensimmäisen asteen yhtälöitä
- laskee tavanomaisimpia pinta-ala- ja tilavuuslaskutoimituksia
- laskee mittakaavaan liittyviä laskutoimituksia
- hyödyntää suorakulmaisen kolmion geometriaa käytännön ongelmien ratkaisemisessa
- tunnistaa matematiikan merkityksen työvälineenä ja arkielämässä

Looginen päättelykyky, matemaattiset menetelmät ja apuvälineiden käyttö

Opiskelija

- mallintaa yksinkertaisia ongelmia ensimmäisen asteen yhtälöillä ja vaillinaisen toisen asteen yhtälöillä, ratkaisee ne ja tulkitsee saatuja tuloksia
- käyttää laskinta, taulukkolaskentaohjelmaa ja muita apuvälineitä ongelmien ratkaisemiseen
- käyttää taulukoista ja kuvaajista saatavaa tietoa ongelmien ratkaisemisessa
- käsittelee ja havainnollistaa tilastollisia aineistoja
- määrittää keskiarvon, moodin ja mediaanin tilastollisista aineistoista ja tulkitsee tunnuslukuja
- havaitsee suureiden välisiä riippuvuuksia ja verrannollisuuksia

Tulosten arviointi

Opiskelija

- varmistaa laskelmien oikeellisuuden
- varmistaa tuloksen tarkoituksenmukaisen yksikön ja oikean suuruusluokan
- arvioi käytetyn ratkaisumenetelmän käyttökelpoisuutta

Valinnaiset osaamistavoitteet, 3 osp

Matemaattisten ongelmien ratkaiseminen päättelemällä, yhtälöillä ja kuvaajien avulla

Opiskelija

- hyödyntää toisen asteen yhtälöitä, yhtälöpareja, taulukoita ja kuvaajia matemaattisten ongelmien ratkaisemisessa
- tunnistaa eksponentiaalisen mallin ja ratkaisee yksinkertaisen eksponenttiyhtälön
- hyödyntää suora- ja vinokulmaisen kolmion trigonometriaa matemaattisten ongelmien ratkaisemisessa

Matemaattisen tiedon hankinta, ryhmittely ja tulkinta

Opiskelija

- käyttää tilastoja, taulukoita ja graafisia esityksiä matemaattisen tiedon tunnistamiseen ja vertailuun
- tunnistaa normaalijakauman käsitteen ja graafisen esityksen
- kerää, ryhmittelee ja analysoi taulukoitua ja graafista tietoa eri lähteistä

Informaation tuottaminen tilastoaineistosta ja todennäköisyyksien laskenta

Opiskelija

- tuottaa ja tulkitsee tilastoaineistosta keskiluvut ja keskihajonnan sekä diskreetin jakauman odotusarvon
- tunnistaa todennäköisyyslaskennan merkityksen ja laskee todennäköisyyksiä

Ratkaisujen oikeellisuuden ja tulosten suuruusluokan arviointi

Opiskelija

- varmistaa matemaattisten ratkaisujen oikeellisuuden

- päättelee matemaattisten ratkaisujen tuloksen suuruusluokan

Talousmatematiikan soveltaminen

Opiskelija

- tekee kustannus- ja kannattavuusvertailuja
- tekee kustannus- ja kannattavuusvertailujen pohjalta johtopäätöksiä.

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	• tarvitsee ajoittain tukea rutiininomaisissa tilanteissa • toimii tutuissa vuorovaikutustilanteissa asianmukaisesti • tuntee osa-alueen sisältämiä peruskäsitteitä ja tietoja • käyttää perustietoa kaavamaisesti • arvioi suoriutumistaan
Tyydyttävä 2	• toimii pääosin omatoimisesti rutiininomaisissa tilanteissa • toimii tutuissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti • tuntee osa-alueen keskeiset käsitteet ja tiedot • käyttää perustietoa tarkoituksenmukaisesti • arvioi suoriutumistaan ja tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Hyvä 3	• toimii omatoimisesti rutiininomaisissa tilanteissa • toimii tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti • ratkaisee tavanomaisia ongelmatilanteita • hallitsee osa-alueen keskeiset käsitteet ja tiedot • käyttää tietoa monipuolisesti • arvioi suoriutumistaan ja tekee ehdotuksia toimintansa kehittämiseksi
Hyvä 4	• toimii omatoimisesti rutiininomaisissa ja vaihtelevissa tilanteissa • toimii tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti ja rakentavasti • ratkaisee ongelmatilanteita käyttäen monipuolisia tapoja • hallitsee osa-alueen käsitteet ja tiedot sekä tunnistaa siihen liittyviä erityispiirteitä • soveltaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti • arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	• toimii omatoimisesti ja suunnitelmallisesti rutiininomaisissa ja vaihtelevissa tilanteissa • toimii vaihtelevissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti ja rakentavasti • ratkaisee ongelmatilanteita monipuolisilla tavoilla ja tekee kehittämis ehdotuksia • hallitsee osa-alueen käsitteet ja tiedot laaja-alaisesti ja syvällisesti • soveltaa tietoa monipuolisesti, perustellusti ja kriittisesti • arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseksi

Fysikaaliset ja kemialliset ilmiöt ja niiden soveltaminen

Pakolliset osaamistavoitteet, 2 osp

Fysiikan käsitteet ja suureet sekä laskutoimitukset

Opiskelija

- kuvaa ja perustelee fysiikan ilmiöitä, liikettä, voimaa, energiaa, lämpöä ja sähköä, keskeisillä käsitteillä
- yhdistää tavanomaiset fysiikan ilmiöihin liittyvät ominaisuudet ja suureet toisiinsa
- ratkaisee yksinkertaisia tasaiseen liikkeeseen ja energiaan liittyviä laskutehtäviä

Kemian käsitteet ja suureet sekä laskutoimitukset

Opiskelija

- kuvaa ja perustelee kemian ilmiöitä, alkuaineita ja yhdisteitä, seoksia, kemiallisia reaktioita ja sidoksia, hapettumista ja pelkistymistä sekä happoja ja emäksiä, keskeisillä käsitteillä
- yhdistää tavanomaiset kemian ilmiöihin liittyvät ominaisuudet ja suureet toisiinsa
- tuntee ainemäärän käsitteenä
- ratkaisee pitoisuuteen liittyviä laskutehtäviä

Fysiikka ja kemia työ- ja arkielämässä

Opiskelija

- tunnistaa, mihin fysiikkaa ja kemiaa tarvitaan työ- ja arkielämässä
- tunnistaa, mitä fysiikan lainalaisuuksia ja turvallisuuskäsitteitä tulisi ottaa huomioon työ- ja arkielämässä
- ottaa huomioon työ- ja arkielämässä käytettävien kemiallisten aineiden ominaisuudet ja mahdolliset ympäristöriskit
- tunnistaa ilmiöiden ja aineiden ympäristövaikutuksia
- hyödyntää kemikaalien käyttöturvallisuustiedotteita
- käsittelee kemiallisia aineita vaarantamatta omaa, muiden tai ympäristön turvallisuutta

Valinnaiset osaamistavoitteet, 3 osp

Fysikaalisiin ja kemiallisiin ilmiöihin liittyvien kokeellisten mittausten tekeminen ja havainnointi

Opiskelija

- tekee kokeellisia mittauksia ja havainnoi mekaniikan ja energian ilmiöitä ja niiden lainalaisuuksia käyttäen soveltuvia menetelmiä ja välineitä
- tekee kokeellisia mittauksia ja havainnoi happoihin ja emäksiin, hapettumiseen ja pelkistymiseen sekä orgaaniseen kemiaan liittyviä kemiallisia ilmiöitä ja niiden lainalaisuuksia käyttäen soveltuvia menetelmiä ja välineitä

Kokeellisten mittaustulosten käsittely ja havaintojen analysointi

Opiskelija

- esittää keskeiset mittaustulokset taulukoilla ja graafisilla esityksillä
- käsittelee mittaustuloksia matemaattisilla menetelmillä ja mallintaa havaitsemiaan ilmiöitä
- määrittelee mahdollisia mittaustulosten virhetekijöitä ja ilmoittaa tuloksen tarkoituksenmukaisella tarkkuudella
- arvioi mittaustulosten luotettavuutta
- tekee mittaustuloksista johtopäätöksiä

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	• tarvitsee ajoittain tukea rutiininomaisissa tilanteissa • toimii tutuissa vuorovaikutustilanteissa asianmukaisesti • tuntee osa-alueen sisältämiä peruskäsitteitä ja tietoja • käyttää perustietoa kaavamaisesti • arvioi suoriutumistaan
Tyydyttävä 2	• toimii pääosin omatoimisesti rutiininomaisissa tilanteissa • toimii tutuissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti • tuntee osa-alueen keskeiset käsitteet ja tiedot • käyttää perustietoa tarkoituksenmukaisesti • arvioi suoriutumistaan ja tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Hyvä 3	• toimii omatoimisesti rutiininomaisissa tilanteissa • toimii tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti • ratkaisee tavanomaisia ongelmatilanteita • hallitsee osa-alueen keskeiset käsitteet ja tiedot • käyttää tietoa monipuolisesti • arvioi suoriutumistaan ja tekee ehdotuksia toimintansa kehittämiseksi
Hyvä 4	• toimii omatoimisesti rutiininomaisissa ja vaihtelevissa tilanteissa • toimii tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti ja rakentavasti • ratkaisee ongelmatilanteita käyttäen monipuolisia tapoja • hallitsee osa-alueen käsitteet ja tiedot sekä tunnistaa siihen liittyviä erityispiirteitä • soveltaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti • arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	• toimii omatoimisesti ja suunnitelmallisesti rutiininomaisissa ja vaihtelevissa tilanteissa • toimii vaihtelevissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti ja rakentavasti • ratkaisee ongelmatilanteita monipuolisilla tavoilla ja tekee kehittämis ehdotuksia • hallitsee osa-alueen käsitteet ja tiedot laaja-alaisesti ja syvällisesti • soveltaa tietoa monipuolisesti, perustellusti ja kriittisesti • arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseksi

2.73. Yhteiskunta- ja työelämäosaaminen, 9 osp (108358)

Yhteiskunnassa ja kansalaisena toimiminen

Pakolliset osaamistavoitteet, 2 osp

Yhteiskunnassa toimiminen

Opiskelija

- tuntee demokratian toimintaperiaatteita
- tuntee kansalaisen perus- ja ihmisoikeudet sekä velvollisuudet

- tuntee tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden periaatteita
- tuntee yhteiskunnan keskeisiä peruspalveluja, milloin niitä tarvitaan ja miten niissä voi asioida
- tietää kansalaisen vaikuttamismahdollisuuksia paikallisesti, kansallisesti ja kansainvälisesti
- tietää, miten varautua ja toimia yhteiskunnan häiriötilanteissa
- tuntee tapoja edistää omaa ja muiden turvallisuutta eri toimintaympäristöissä

Taloulosaaminen

Opiskelija

- tuntee julkisen talouden toimintaperiaatteita ja keskeisiä käsitteitä
- tunnistaa oikeutensa ja velvollisuutensa vastuullisena kuluttajana
- tunnistaa ja osaa ennakoida talouteen vaikuttavia tekijöitä ja riskejä eri elämänvaiheissa
- vertailee erilaisia säästämis-, sijoitus- ja rahoitusvaihtoehtoja tavoitteen saavuttamiseksi tai hankinnan tekemiseksi

Valinnaiset osaamistavoitteet, 3 osp

Yhteiskunnallinen osallistuminen ja vaikuttaminen

Opiskelija

- hakee tietoa yhteiskunnallisista vaikuttamismahdollisuuksista
- seuraa yhteiskunnallista päätöksentekoa
- osallistuu yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen

Alan yhteiskunnallisen merkityksen arvioiminen

Opiskelija

- seuraa alan yhteiskunnallista keskustelua
- arvioi alansa merkitystä yhteiskunnassa ja tulevaisuuden näkymiä

Kansantalouden perusasiat ja keskeiset toimijat

Opiskelija

- seuraa taloutta koskevaa uutisointia
- tunnistaa yhteiskunnallisen ja taloudellisen tilanteen kehityksen merkityksen yleisesti ja oman alan työpaikkoihin ja työllistymiseen
- ymmärtää kansantalouden perusasiat, -käsitteet ja keskeiset toimijat

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	• tarvitsee ajoittain tukea rutiininomaisissa tilanteissa • toimii tutuissa vuorovaikutustilanteissa asianmukaisesti • tuntee osa-alueen sisältämiä peruskäsitteitä ja tietoja • käyttää perustietoa kaavamaisesti • arvioi suoriutumistaan
Tyydyttävä 2	• toimii pääosin omatoimisesti rutiininomaisissa tilanteissa • toimii tutuissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti • tuntee osa-alueen keskeiset käsitteet ja tiedot • käyttää perustietoa tarkoituksenmukaisesti • arvioi suoriutumistaan ja tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Hyvä 3	• toimii omatoimisesti rutiininomaisissa tilanteissa • toimii tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti • ratkaisee tavanomaisia ongelmatilanteita • hallitsee osa-alueen keskeiset käsitteet ja tiedot • käyttää tietoa monipuolisesti • arvioi suoriutumistaan ja tekee ehdotuksia toimintansa kehittämiseksi
Hyvä 4	• toimii omatoimisesti rutiininomaisissa ja vaihtelevissa tilanteissa • toimii tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti ja rakentavasti • ratkaisee ongelmatilanteita käyttäen monipuolisia tapoja • hallitsee osa-alueen käsitteet ja tiedot sekä tunnistaa siihen liittyviä erityispiirteitä • soveltaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti • arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	• toimii omatoimisesti ja suunnitelmallisesti rutiininomaisissa ja vaihtelevissa tilanteissa • toimii vaihtelevissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti ja rakentavasti • ratkaisee ongelmatilanteita monipuolisilla tavoilla ja tekee kehittämissuhteita • hallitsee osa-alueen käsitteet ja tiedot laaja-alaisesti ja syvällisesti • soveltaa tietoa monipuolisesti, perustellusti ja kriittisesti • arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseksi

Työelämässä toimiminen

Pakolliset osaamistavoitteet, 2 osp

Työmarkkinat

Opiskelija

- tuntee työmarkkinoiden nykytilaa ja kehityssuuntaa
- tuntee alan työllistymismahdollisuuksia
- tuntee työmarkkinajärjestelmän toimintaa
- tuntee työttömyysturvan ja eläkkeen kertymisen periaatteita

Työehdot ja työsopimus

Opiskelija

- tuntee keskeistä työlainsäädäntöä
- tuntee työnantajan oikeuksia ja velvollisuuksia
- tuntee työntekijän oikeuksia ja velvollisuuksia
- tietää työsopimuksessa sovittavia keskeisiä asioita ja niiden perusteita
- tietää periaatteet, joiden mukaan palkka muodostuu

Työsuojelu ja turvallinen työyhteisö**Opiskelija**

- tuntee työntekijöiden ja työnantajan yhteistoiminnan periaatteita
- tietää tapoja edistää yhteisöllisyyttä ja turvallista ilmapiiriä
- osaa tunnistaa kiusaamista, häirintää, syrjintää ja väkivaltaa
- tietää toimintatavat kiusaamis-, häirintä-, syrjintä- ja väkivaltatilanteissa
- tietää, miten toimia akuuteissa tapaturmissa ja henkeä uhkaavissa tilanteissa

Valinnaiset osaamistavoitteet, 3 osp**Työyhteisön jäsenenä toimiminen****Opiskelija**

- tunnistaa oman roolinsa työyhteisön jäsenenä
- työskentelee työpaikan toimintakulttuurin mukaisesti
- noudattaa sovittuja toimintatapoja ja kehittää omia toimintatapojaan

Työelämän erilaisissa vuorovaikutus- ja ryhmätilanteissa toimiminen**Opiskelija**

- toimii rakentavasti erilaisissa työelämän vuorovaikutustilanteissa
- kehittää vuorovaikutustaitojaan saamansa palautteen mukaisesti
- toimii erilaisissa ryhmätilanteissa oman työtehtävänsä ja työpaikan toimintakulttuurin mukaisesti
- käyttää tarkoituksenmukaista psykologista tietoa oman ja työyhteisön hyvinvoinnin edistämiseksi

Alan työtehtävien selvittäminen kansallisilla ja kansainvälisillä työmarkkinoilla**Opiskelija**

- etsii itsenäisesti tietoa oman alansa työpaikoista kansallisilla ja kansainvälisillä työmarkkinoilla
- löytää itselleen soveltuvia työpaikkoja kansallisilta ja kansainvälisiltä työmarkkinoilta

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	• tarvitsee ajoittain tukea rutiininomaisissa tilanteissa • toimii tutuissa vuorovaikutustilanteissa asianmukaisesti • tuntee osa-alueen sisältämiä peruskäsitteitä ja tietoja • käyttää perustietoa kaavamaisesti • arvioi suoriutumistaan
Tyydyttävä 2	• toimii pääosin omatoimisesti rutiininomaisissa tilanteissa • toimii tutuissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti • tuntee osa-alueen keskeiset käsitteet ja tiedot • käyttää perustietoa tarkoituksenmukaisesti • arvioi suoriutumistaan ja tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Hyvä 3	• toimii omatoimisesti rutiininomaisissa tilanteissa • toimii tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti • ratkaisee tavanomaisia ongelmatilanteita • hallitsee osa-alueen keskeiset käsitteet ja tiedot • käyttää tietoa monipuolisesti • arvioi suoriutumistaan ja tekee ehdotuksia toimintansa kehittämiseksi
Hyvä 4	• toimii omatoimisesti rutiininomaisissa ja vaihtelevissa tilanteissa • toimii tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti ja rakentavasti • ratkaisee ongelmatilanteita käyttäen monipuolisia tapoja • hallitsee osa-alueen käsitteet ja tiedot sekä tunnistaa siihen liittyviä erityispiirteitä • soveltaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti • arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	• toimii omatoimisesti ja suunnitelmallisesti rutiininomaisissa ja vaihtelevissa tilanteissa • toimii vaihtelevissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti ja rakentavasti • ratkaisee ongelmatilanteita monipuolisilla tavoilla ja tekee kehittämissuhteita • hallitsee osa-alueen käsitteet ja tiedot laaja-alaisesti ja syvällisesti • soveltaa tietoa monipuolisesti, perustellusti ja kriittisesti • arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseksi

Opiskelu- ja urasuunnitteluvalmiudet

Pakolliset osaamistavoitteet, 1 osp

Itsetuntemus ja osaamisidentiteetti

Opiskelija

- tiedostaa omiin valintoihin vaikuttavia tekijöitä
- tunnistaa ammatillisia kiinnostuksen kohteitaan ja mahdollisuuksiaan
- tunnistaa omia vahvuuksiaan, valmiuksiaan ja kehittämiskohteitaan
- tekee näkyväksi omaa osaamistaan ja vahvuuksiaan
- tietää oppimiseen vaikuttavia tekijöitä sekä opiskelustrategioita ja -tekniikoita
- tunnistaa itselleen sopivia tapoja oppia

Työllistyminen ja jatko-opinnot osana urasuunnittelua

Opiskelija

- käyttää erilaisia tietolähteitä ja ohjauspalveluja urasuunnittelussa
- arvioi sopivia vaihtoehtoja oman urasuunnitelmansa tueksi
- laatii työnhaun dokumentteja
- valmistautuu työhaastatteluun
- tunnistaa elinikäisen oppimisen merkityksen muuttuvassa työelämässä ja yhteiskunnassa
- tunnistaa toimintatapojaan muuttuvissa tilanteissa ja löytää keinoja varautua muutoksiin

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	• tarvitsee ajoittain tukea rutiininomaisissa tilanteissa • toimii tutuissa vuorovaikutustilanteissa asianmukaisesti • tuntee osa-alueen sisältämiä peruskäsitteitä ja tietoja • käyttää perustietoa kaavamaisesti • arvioi suoriutumistaan
Tyydyttävä 2	• toimii pääosin omatoimisesti rutiininomaisissa tilanteissa • toimii tutuissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti • tuntee osa-alueen keskeiset käsitteet ja tiedot • käyttää perustietoa tarkoituksenmukaisesti • arvioi suoriutumistaan ja tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Hyvä 3	• toimii omatoimisesti rutiininomaisissa tilanteissa • toimii tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti • ratkaisee tavanomaisia ongelmatilanteita • hallitsee osa-alueen keskeiset käsitteet ja tiedot • käyttää tietoa monipuolisesti • arvioi suoriutumistaan ja tekee ehdotuksia toimintansa kehittämiseksi
Hyvä 4	• toimii omatoimisesti rutiininomaisissa ja vaihtelevissa tilanteissa • toimii tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti ja rakentavasti • ratkaisee ongelmatilanteita käyttäen monipuolisia tapoja • hallitsee osa-alueen käsitteet ja tiedot sekä tunnistaa siihen liittyviä erityispiirteitä • soveltaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti • arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	• toimii omatoimisesti ja suunnitelmallisesti rutiininomaisissa ja vaihtelevissa tilanteissa • toimii vaihtelevissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti ja rakentavasti • ratkaisee ongelmatilanteita monipuolisilla tavoilla ja tekee kehittämis ehdotuksia • hallitsee osa-alueen käsitteet ja tiedot laaja-alaisesti ja syvällisesti • soveltaa tietoa monipuolisesti, perustellusti ja kriittisesti • arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseksi

Yrittäjyys ja yrittäjämäinen toiminta

Pakolliset osaamistavoitteet, 1 osp

Yrittäjämäinen toimintatapa

Opiskelija

- tunnistaa yrittäjämäistä toimintaa työskentelyssään
- ymmärtää asiakaslähtöisyyden merkityksen organisaation toiminnassa
- ymmärtää vastuunsa ja oman toimintansa merkityksen organisaation toiminnassa

Yritystoiminta

Opiskelija

- tietää yritystoiminnan merkityksen yhteiskunnassa
- tunnistaa yrittämisen muotoja
- ideoi oman liikeidean tai tunnistaa liikeideoita
- arvioi liikeidean toteuttamisen taloudellisia edellytyksiä
- tuntee yrityksen perustamista tukevia keskeisiä palveluja ja tietolähteitä
- tunnistaa yritystoiminnan mahdollisuuksia ja riskejä
- tunnistaa verkostoitumisen merkityksen yritystoiminnassa
- arvioi omia valmiuksiaan toimia yrittäjänä

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	• tarvitsee ajoittain tukea rutiininomaisissa tilanteissa • toimii tutuissa vuorovaikutustilanteissa asianmukaisesti • tuntee osa-alueen sisältämiä peruskäsitteitä ja tietoja • käyttää perustietoa kaavamaisesti • arvioi suoriutumistaan
Tyydyttävä 2	• toimii pääosin omatoimisesti rutiininomaisissa tilanteissa • toimii tutuissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti • tuntee osa-alueen keskeiset käsitteet ja tiedot • käyttää perustietoa tarkoituksenmukaisesti • arvioi suoriutumistaan ja tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Hyvä 3	• toimii omatoimisesti rutiininomaisissa tilanteissa • toimii tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti • ratkaisee tavanomaisia ongelmatilanteita • hallitsee osa-alueen keskeiset käsitteet ja tiedot • käyttää tietoa monipuolisesti • arvioi suoriutumistaan ja tekee ehdotuksia toimintansa kehittämiseksi
Hyvä 4	• toimii omatoimisesti rutiininomaisissa ja vaihtelevissa tilanteissa • toimii tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti ja rakentavasti • ratkaisee ongelmatilanteita käyttäen monipuolisia tapoja • hallitsee osa-alueen käsitteet ja tiedot sekä tunnistaa siihen liittyviä erityispiirteitä • soveltaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti • arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	• toimii omatoimisesti ja suunnitelmallisesti rutiininomaisissa ja vaihtelevissa tilanteissa • toimii vaihtelevissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti ja rakentavasti • ratkaisee ongelmatilanteita monipuolisilla tavoilla ja tekee kehittämis ehdotuksia • hallitsee osa-alueen käsitteet ja tiedot laaja-alaisesti ja syvällisesti • soveltaa tietoa monipuolisesti, perustellusti ja kriittisesti • arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseksi

Liikunta ja terveystieto sekä työkyvyn ja hyvinvoinnin edistäminen

Pakolliset osaamistavoitteet, 2 osp

Liikunta ja liikunnallisen elämäntavan edistäminen

Opiskelija

- ymmärtää liikunnallisen elämäntavan merkityksen terveyden ja hyvinvoinnin edistämisessä
- edistää opiskelu- ja työkykyään sekä hyvinvointiaan liikkumalla monipuolisesti itselleen sopivilla tavoilla

Terveystieto ja terveyden edistäminen

Opiskelija

- tuntee tutkittuun tietoon perustuvia suosituksia ja ohjeita terveyttä edistävästä elintavoista
- ymmärtää terveyttä edistävien elintapojen vaikutuksia työkykyyn ja hyvinvointiin
- arvioi käyttämänsä terveyttä edistävän tiedon luotettavuutta

Työkyvyn ja hyvinvoinnin edistäminen

Opiskelija

- tuntee terveyttä, työkykyä ja hyvinvointia tukevia palveluja
- tunnistaa vahvuuksiaan, mahdollisuuksiaan ja motiivejaan kokonaisvaltaisen työkyvyn ja hyvinvoinnin edistämiseksi
- tunnistaa keinoja vahvistaa ja ylläpitää omia fyysisiä, psyykkisiä ja sosiaalisia voimavarojaan
- tunnistaa keinoja palautua fyysisestä ja psyykkisestä rasituksesta
- huomioi ergonomian osatekijöitä toiminnassaan
- arvioi omaa kokonaiskuormitustaan ja ennaltaehkäisee kuormittumista
- edistää toiminnallaan toimintaympäristönsä turvallisuutta

Valinnaiset osaamistavoitteet, 3 osp

Työkyvyn ja hyvinvoinnin ylläpitäminen ja edistäminen liikunnan avulla

Opiskelija

- seuraa, arvioi ja pitää yllä fyysistä toimintakykyään sekä osallistuu liikuntatilanteisiin aktiivisesti edistäen reilun pelin periaatteiden toteutumista
- soveltaa monipuolisesti liikunnan harrastamiseen tarvittavia motorisia perustaitoja ja liikunnan lajitaitoja
- arvioi perustellusti kuormittumistaan ja työkykyvaatimuksia suhteessa omaan toimintakykyynsä

Oppilaitosyhteisön ja opiskelijoiden hyvinvoinnin ja osallisuuden edistäminen

Opiskelija

- toimii aktiivisesti opiskelijaryhmän jäsenenä sekä suunnittelee ja osallistuu opiskelijoiden järjestämiin liikunta- ja muihin tapahtumiin ja tilaisuuksiin hyvinvointia ja osallisuutta edistävästi

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	• tarvitsee ajoittain tukea rutiininomaisissa tilanteissa • toimii tutuissa vuorovaikutustilanteissa asianmukaisesti • tuntee osa-alueen sisältämiä peruskäsitteitä ja tietoja • käyttää perustietoa kaavamaisesti • arvioi suoriutumistaan
Tyydyttävä 2	• toimii pääosin omatoimisesti rutiininomaisissa tilanteissa • toimii tutuissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti • tuntee osa-alueen keskeiset käsitteet ja tiedot • käyttää perustietoa tarkoituksenmukaisesti • arvioi suoriutumistaan ja tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Hyvä 3	• toimii omatoimisesti rutiininomaisissa tilanteissa • toimii tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti • ratkaisee tavanomaisia ongelmatilanteita • hallitsee osa-alueen keskeiset käsitteet ja tiedot • käyttää tietoa monipuolisesti • arvioi suoriutumistaan ja tekee ehdotuksia toimintansa kehittämiseksi
Hyvä 4	• toimii omatoimisesti rutiininomaisissa ja vaihtelevissa tilanteissa • toimii tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti ja rakentavasti • ratkaisee ongelmatilanteita käyttäen monipuolisia tapoja • hallitsee osa-alueen käsitteet ja tiedot sekä tunnistaa siihen liittyviä erityispiirteitä • soveltaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti • arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	• toimii omatoimisesti ja suunnitelmallisesti rutiininomaisissa ja vaihtelevissa tilanteissa • toimii vaihtelevissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti ja rakentavasti • ratkaisee ongelmatilanteita monipuolisilla tavoilla ja tekee kehittämis ehdotuksia • hallitsee osa-alueen käsitteet ja tiedot laaja-alaisesti ja syvällisesti • soveltaa tietoa monipuolisesti, perustellusti ja kriittisesti • arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseksi

Kestävän kehityksen edistäminen

Pakolliset osaamistavoitteet, 1 osp

Kestävän kehityksen lähtökohdat

Opiskelija

- tunnistaa planetaariset rajat
- hahmottaa ympäristömuutosten vaikutuksia yhteisöjen ja yksilöiden hyvinvointiin
- tietää, mitä ekologinen, taloudellinen, sosiaalinen ja kulttuurinen kestävyys tarkoittavat ja miten ne liittyvät toisiinsa
- tunnistaa ympäristöön ja kestävyYTEEN liittyviä tietolähteitä ja arvioi niiden luotettavuutta

Kestävä tulevaisuus

Opiskelija

- ymmärtää hiilineutraaliuden ja kiertotalouden periaatteita
- tietää keinoja kestävän tulevaisuuden edistämiseksi
- selvittää omaa hiilijalanjälkeään ja arvioi mahdollisuuksia sen pienentämiseen

Kestävän kehityksen eettiset näkökulmat

Opiskelija

- ymmärtää erilaisten valintojen ja ratkaisujen taustalla olevia arvoja ja eettisiä periaatteita
- tekee eettisiä ja kestävyyttä tukevia valintoja

Valinnaiset osaamistavoitteet, 3 osp

Kestävän kehityksen arviointi

Opiskelija

- perehtyy työpaikan tai alan toimintaan kestävän kehityksen näkökulmista
- arvioi työpaikan tai alan kestävään kehitykseen vaikuttavia tekijöitä
- tekee ehdotuksia kestävän kehityksen kehittämiskohteista.

Kestävän kehityksen toimintatapojen suunnittelu

Opiskelija

- määrittelee tavoitteet kestävän kehityksen edistämiseen ja ongelmien ratkaisemiseen työpaikallaan tai alallaan
- valitsee kestävästä kehitystä edistävät keinot ja toimintatavat
- aikatauluttaa tehtävät ja määrittää resurssit
- suunnittelee tarvittavan yhteistyön.

Kestävän kehityksen aktiivisena toimijana toimiminen

Opiskelija

- toteuttaa kestävän kehityksen toimintatapoja työpaikallaan tai alallaan
- toimii kestävän kehityksen esimerkkinä ja kannustaa muita kestävän kehityksen toimintaan
- viestii toimintatapojen muutostarpeista.

Kestävän kehityksen toiminnan onnistumisen arvioiminen

Opiskelija

- arvioi toimintatapojen tai tuotosten muuttumista työpaikallaan tai alallaan
- esittää kehittämistarpeita kestävän kehityksen edistämiseen tulevaisuudessa.

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	• tarvitsee ajoittain tukea rutiininomaisissa tilanteissa • toimii tutuissa vuorovaikutustilanteissa asianmukaisesti • tuntee osa-alueen sisältämiä peruskäsitteitä ja tietoja • käyttää perustietoa kaavamaisesti • arvioi suoriutumistaan
Tyydyttävä 2	• toimii pääosin omatoimisesti rutiininomaisissa tilanteissa • toimii tutuissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti • tuntee osa-alueen keskeiset käsitteet ja tiedot • käyttää perustietoa tarkoituksenmukaisesti • arvioi suoriutumistaan ja tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Hyvä 3	• toimii omatoimisesti rutiininomaisissa tilanteissa • toimii tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti • ratkaisee tavanomaisia ongelmatilanteita • hallitsee osa-alueen keskeiset käsitteet ja tiedot • käyttää tietoa monipuolisesti • arvioi suoriutumistaan ja tekee ehdotuksia toimintansa kehittämiseksi
Hyvä 4	• toimii omatoimisesti rutiininomaisissa ja vaihtelevissa tilanteissa • toimii tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti ja rakentavasti • ratkaisee ongelmatilanteita käyttäen monipuolisia tapoja • hallitsee osa-alueen käsitteet ja tiedot sekä tunnistaa siihen liittyviä erityispiirteitä • soveltaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti • arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	• toimii omatoimisesti ja suunnitelmallisesti rutiininomaisissa ja vaihtelevissa tilanteissa • toimii vaihtelevissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti ja rakentavasti • ratkaisee ongelmatilanteita monipuolisilla tavoilla ja tekee kehittämissuhteita • hallitsee osa-alueen käsitteet ja tiedot laaja-alaisesti ja syvällisesti • soveltaa tietoa monipuolisesti, perustellusti ja kriittisesti • arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseksi

3. Audiovisuaalisen viestinnän osaamisala

Audiovisuaalisen viestinnän osaamisalan suorittanut tuntee media-alan toimintaympäristön, osaa toimia audiovisuaalisissa tuotannoissa, osaa mediamateriaalien valmistuksen sekä valitsemiensa valinnaisten tutkinnon osien erityisalueiden tiedot ja taidot. Hän osaa soveltaa oppimiaan tietoja ja taitoja muuttuvissa työtilanteissa ja osaa toimia monipuolisesti mediaalan ja kuvallisen ilmaisun erilaisissa työtehtävissä. Tutkintonimikkeenä on Mediapalvelujen toteuttaja.

4. Julkaisutuotannon osaamisala

Julkaisutuotannon osaamisalan suorittanut tuntee media-alan toimintaympäristön, hallitsee julkaisutuotannoissa toimimisen, osaa mediamateriaalien valmistuksen sekä valitsemiensa valinnaisten tutkinnon osien erityisalueiden tiedot ja taidot. Hän osaa soveltaa oppimiaan tietoja ja taitoja muuttuvissa työtilanteissa ja osaa toimia monipuolisesti media-alan ja kuvallisen ilmaisun erilaisissa työtehtävissä. Tutkintonimikkeenä on Mediapalvelujen toteuttaja.

5. Painoviestinnän osaamisala

Painoviestinnän osaamisalan suorittanut tuntee media-alan toimintaympäristön, hallitsee painotuotannoissa toimimisen sekä valitsemiensa valinnaisten tutkinnon osien erityisalueiden tiedot ja taidot. Hän osaa soveltaa oppimiaan tietoja ja taitoja muuttuvissa työtilanteissa ja osaa toimia monipuolisesti media-alan ja kuvallisen ilmaisun erilaisissa työtehtävissä. Tutkintonimikkeenä on Mediapalvelujen toteuttaja.

6. Kuvallisen ilmaisun osaamisala

Kuvallisen ilmaisun osaamisalan suorittanut tuntee media-alan toimintaympäristön, osaa valintansa mukaan joko graafisen suunnittelun toteuttamisen, kuvataiteen materiaalien ja menetelmien käytön tai valokuvatuotannon ja rakennetun valokuvan toteuttamisen sekä valitsemiensa valinnaisten tutkinnon osien erityisalueiden tiedot ja taidot. Hän osaa soveltaa oppimiaan tietoja ja taitoja muuttuvissa työtilanteissa ja osaa toimia monipuolisesti media-alan ja kuvallisen ilmaisun erilaisissa työtehtävissä. Tutkintonimikkeenä on Kuvallisen ilmaisun toteuttaja.

7. Pelituotannon osaamisala

Pelituotannon osaamisalan suorittanut tuntee media-alan toimintaympäristön, osaa toimia pelituotannossa sekä valitsemiensa valinnaisten tutkinnon osien erityisalueiden tiedot ja taidot. Hän osaa soveltaa oppimiaan tietoja ja taitoja muuttuvissa työtilanteissa ja osaa toimia monipuolisesti media-alan ja kuvallisen ilmaisun erilaisissa työtehtävissä. Tutkintonimikkeenä on Pelituotannon toteuttaja.

8. Liite 1. Arvoperusta

Ammatillisen koulutuksen tavoitteena on kehittää ja uudistaa yksilöiden ammatillista osaamista, työelämää ja yhteiskuntaa. Ammatillinen koulutus antaa valmiuksia toimia ammatillisesti sekä tehdä ratkaisuja eettisen ja kriittisen pohdinnan ja tietoon perustuvan harkinnan pohjalta.

Ammatillisen koulutuksen lähtökohtina ovat ihmisoikeuksien kunnioittaminen ja monimuotoisuuden arvostaminen. Ammatillinen koulutus edistää tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta, hyvinvointia ja demokratiaa. Osallisuus, aktiivinen toimijuus, avoimuus ja yhteisöllisyys korostuvat ammatillisen koulutuksen toiminnassa.

Ammatillinen koulutus vastaa yksilöiden, työelämän ja yhteiskunnan osaamistarpeiden muutoksiin joustavasti ja vaikuttavasti. Urasuunnittelutaidot ja valmiudet jatkuvaan oppimiseen korostuvat toimintaympäristöjen muuttuessa. Koulutus perustuu työelämän osaamistarpeisiin ja tarjoaa opiskelijan tavoitteisiin, elämäntilanteeseen ja tarpeisiin sopivia osaamisen kehittämisen tapoja. Turvallinen työskentely, yrittäjämäinen työote ja talouden hallinta ovat osa ammattitaitoa.

Ammatillisessa koulutuksessa ymmärretään kestävän elämäntavan välttämättömyys ja rakennetaan osaamisperustaa ympäristön ja kansalaisten hyvinvointia edistävälle taloudelle. Ammatillinen koulutus lisää ymmärrystä luonnonvarojen kestävästä käytöstä, ilmastonmuutoksen hillinnästä ja siihen sopeutumisesta sekä luonnon monimuotoisuuden säilyttämisestä. Ammatillinen koulutus tukee kansainvälistymistä ja globaalia vastuuta.

Arvoperusta toteutuu ammatillisen koulutuksen toimintakulttuurissa sekä osaamisen hankkimisessa ja osoittamisessa eri oppimisympäristöissä.

9. Liite 2. Luvat ja pätevyudet

Tutkinnossa edellytyksenä on, että opiskelija suorittaa säädösperusteiset sekä työelämän edellyttämät luvat ja pätevyudet, jotka ovat välttämättömiä ammattitaitovaatimuksissa ja osaamistavoitteissa edellytetyn osaamisen osoittamiseksi.